

Bruxelles, den 10.4.2017
COM(2017) 167 final

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DEN EUROPÆISKE CENTRALBANK, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG
SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET**

EU's resultattavle for retsområdet 2017

DA

DA

1. INDLEDNING

"Effektive retssystemer understøtter økonomisk vækst og forsvare grundlæggende rettigheder. Derfor fremmer og forsvare Europa retsstatsprincippet"¹. Denne rolle, som medlemsstaternes retssystemer spiller, og som Jean-Claude Juncker, formand for Europa-Kommissionen, fremhæver, er afgørende for at sikre, at enkeltpersoner og virksomheder kan benytte deres rettigheder fuldt ud, for at styrke den gensidige tillid og for at skabe et erhvervs- og investeringsvenligt klima i det indre marked. Som det understreges af Kommissionens første næstformand Frans Timmermans, ligger velfungerende retssystemer også til grund for anvendelsen af EU-retten: "Den Europæiske Union er baseret på et fælles værdisæt, som er nedfældet i traktaten. Disse værdier omfatter respekt for retsstatsprincippet. Sådan fungerer denne organisation, og sådan sikrer medlemsstaterne, at EU-retten anvendes på samme måde i hele Unionen"².

Dette er grunden til, at forbedring af de nationale retssystemers kapacitet er et højt prioriteret mål i det europæiske semester – EU's årlige cyklus for samordning af de økonomiske politikker. Uafhængighed, kvalitet og effektivitet er centrale elementer i et velfungerende retssystem. EU's resultattavle for retsområdet 2017 ("resultattavlen") hjælper medlemsstaterne med at nå dette mål ved at give en årlig sammenlignende oversigt over de nationale retssystemers uafhængighed, kvalitet og effektivitet. En sådan sammenlignende oversigt kan hjælpe medlemsstaterne med at afdække potentielle mangler, forbedringer og god praksis samt tendenser i de nationale retssystemers funktionsmåde over tid. Den er også afgørende for EU-rettens virkning³. Når de nationale domstole anvender EU-retten, optræder de som EU-domstole og sikrer, at rettigheder og forpligtelser i henhold til EU-retten håndhæves effektivt. Med resultattavlen undersøges det derfor nærmere, hvordan domstolene fungerer, når EU-retten finder anvendelse på særlige områder.

I resultattavlen for 2017 videreudvikles denne oversigt, og nye aspekter af retssystemernes funktionsmåde undersøges:

- For at få en bedre forståelse af, hvordan forbrugere anvender retssystemet, undersøges det, hvilke kanaler de anvender til at indgive klager over virksomheder (f.eks. domstole eller udenretslige kanaler), hvordan retshjælp og retsafgifter påvirker adgangen til domstolsprøvelse, især for fattigdomstruede personer, varigheden af retssager og sager, der behandles af forbrugerbeskyttelsesmyndigheder, og hvor mange forbrugere der anvender platformen for onlinetvistbilæggelse, som blev lanceret i 2016.
- For at gøre status over retsvæsenets uafhængighed i medlemsstaterne præsenteres en ny undersøgelse af borgeres og virksomheders opfattelse heraf i denne udgave. Resultattavlen indeholder nye data om de retsgarantier, der har til formål at beskytte retsvæsenets uafhængighed.
- I denne udgave undersøges det videre, hvordan de nationale retssystemer fungerer inden særlige områder af EU-retten, som er relevante for det indre marked og et investeringsvenligt klima. Der gives først en oversigt over de nationale retssystemers funktionsmåde i forbindelse med den strafferetlige anvendelse af EU-lovgivningen om bekæmpelse af hvidvask af penge. Varigheden af sager vedrørende foreløbige retsmidler, der har til formål at forebygge nært forestående tab, inden for bestemte retsområder undersøges også.

¹ Tale til Europa-Parlamentet om Unionens tilstand 2016 den 14.9.2016: https://ec.europa.eu/commission/state-union-2016_da

² http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-16-2023_en.htm

³ Se også meddelelse fra Kommissionen – EU-retten: Bedre resultater gennem bedre anvendelse, 13.12.2016, 2017/C 18/02.

- For at få et klarere billede af retssystemernes nuværende anvendelse af informations- og kommunikationsteknologier (IKT) omhandler denne udgave resultaterne af en undersøgelse af, hvordan advokater kommunikerer med domstolene, og hvorfor de benytter IKT.
- Da standarder for domstoles funktionsmåde kan forbedre kvaliteten af retssystemerne, undersøges standarder, der har til formål at forbedre sagsbehandlingen, og de oplysninger, som parterne modtager om sagsforløbet, i yderligere detaljer i denne udgave.

Da dette er den femte udgave, gøres der i resultattavlen også status over det fremskridt, der er opnået i løbet af årene.

Selv om der stadig mangler data for visse medlemsstater, bliver datamanglen stadig mindre, især for indikatorer for retssystemernes effektivitet. Det frugtbare samarbejde med medlemsstaternes kontaktpunkter vedrørende de nationale retssystemer⁴ og forskellige udvalg og europæiske retlige netværk har ført til en markant forbedring af datagrundlaget. De tilbageværende vanskeligheder med at indsamle data skyldes i mange tilfælde utilstrækkelig statistisk kapacitet eller det forhold, at de nationale dataindsamlingskategorier ikke svarer til de kategorier, der anvendes i resultattavlen. I ganske få tilfælde skyldes datamanglen visse nationale myndigheders manglende vilje til at medvirke. Kommissionen opfordrer fortsat medlemsstaterne til yderligere at mindske denne datamangel.

Hvad er EU's resultattavle for retsområdet?

EU's resultattavle for retsområdet er et sammenlignende informationsværktøj, der har til formål at hjælpe Unionen og medlemsstaterne med at forbedre deres retssystemers kapacitet ved at tilvejebringe objektive, pålidelige og sammenlignelige data om retssystemernes kvalitet, uafhængighed og effektivitet i alle medlemsstater. Der opstilles ikke en samlet rangordning, men en oversigt over, hvordan alle retssystemerne fungerer, baseret på forskellige indikatorer, som er af fælles interesse for alle medlemsstater.

Resultattavlen fremmer ikke en bestemt type retssystem og behandler alle medlemsstater lige.

Nogle af de væsentlige parametre ved et velfungerende retssystem er, at det arbejder hurtigt, det er uafhængigt, og der er let adgang til det, uanset det nationale retsvæsens opbygning eller den retstradition, som retsvæsenet er forankret i.

Resultattavlen fokuserer primært på tvister i civil- og handelsretlige samt forvaltningsretlige sager med henblik på at bistå medlemsstaterne i deres bestræbelser på at bane vejen for et mere investerings-, erhvervs- og borgervenligt klima. Resultattavlen er et sammenlignende værktøj, som udvikles i dialog med medlemsstaterne og Europa-Parlamentet med det formål at identificere de væsentlige parametre for et velfungerende retssystem.

Hvad er metoderne i EU's resultattavle for retsområdet?

Resultattavlen benytter forskellige informationskilder. En stor del af de kvantitative oplysninger kommer fra Den Europæiske Kommission for et Effektivt Retsvæsen (CEPEJ) under Europarådet, som Europa-Kommissionen har indgået en aftale med om gennemførelse af en særlig årlig undersøgelse. Disse data stammer fra perioden 2010-2015 og er leveret af medlemsstaterne i overensstemmelse med CEPEJ's metoder. Undersøgelsen indeholder også

⁴ Med henblik på at udarbejde EU's resultattavle for retsområdet og fremme udvekslingen af bedste praksis for retssystemerne bad Kommissionen medlemsstaterne om at udpege to kontaktpersoner, én blandt dommerne og én fra justitsministeriet. Der holdes regelmæssige møder i denne uformelle gruppe.

detaljerede kommentarer og landespecifikke oplysningsskemaer, som giver en større sammenhæng, og som bør læses sammen med tallene.⁵

Data om retssagens varighed, som er indsamlet af CEPEJ, viser "gennemløbstiden", som er en beregnet varighed af retssager (baseret på et forhold mellem verserende og afsluttede sager). Data om domstolens effektivitet, når EU-retten finder anvendelse på særlige områder, viser den gennemsnitlige varighed af retssager udledt af retssagernes faktiske varighed. Det bør bemærkes, at varigheden af retssager kan variere betydeligt mellem geografiske steder inden for en medlemsstat, især i byområder, hvor kommercielle aktiviteter kan medføre en større sagsbyrde.

De øvrige datakilder er: gruppen af kontaktpersoner vedrørende nationale retssystemer⁶, Det Europæiske Netværk af Domstolsadministrationer (ENCJ)⁷, Netværket af Præsidenterne for Den Europæiske Unions Øverste Domstole (NPSJC)⁸, Sammenslutningen af Statsråd og Forvaltningsdomstole i Den Europæiske Union (ACA-Europa)⁹, Det Europæiske Konkurrencenetværk (ECN)¹⁰, Kommunikationsudvalget (COCOM)¹¹, Det Europæiske Observationscenter for Krænkelser af Intellektuelle Ejendomsrettigheder¹², Netværket for Forbrugerbeskyttelsessamarbejde (CPC)¹³, Ekspertgruppen vedrørende Hvidvask af Penge og Finansiering af Terrorisme (EGMLTF)¹⁴, Eurostat¹⁵, Det Europæiske Netværk for Uddannelse af Dommere og Anklagere (EJTN)¹⁶, Rådet for Advokatsamfund i Europa (CCBE)¹⁷ og Det

⁵ http://ec.europa.eu/justice/effective-justice/scoreboard/index_en.htm

⁶ Med henblik på at udarbejde EU's resultatstavle for retsområdet og fremme udvekslingen af bedste praksis for retssystemerne bad Kommissionen medlemsstaterne om at udpege to kontaktpersoner, én blandt dommerne og én fra justitsministeriet. Der holdes regelmæssige møder i denne uformelle gruppe.

⁷ ENCJ samler de nationale institutioner i EU-medlemsstaterne, som er uafhængige af den udøvende og den lovgivende magt, og som er ansvarlige for at bistå retsvæsenet med at sikre en uafhængig behandling ved domstolene: <https://www.encj.eu/>.

⁸ NPSJC er et forum, som giver europæiske institutioner mulighed for at anmode om højesteretsudtalelser og komme tættere på hinanden ved at tilskynde til drøftelse og udveksling af idéer: <http://network-presidents.eu/>.

⁹ ACA-Europa består af EU-Domstolen og statsrådene eller forvaltningsdomstolene i hver EU-medlemsstat: <http://www.juradmin.eu/index.php/en/>.

¹⁰ ECN er et forum for drøftelser og samarbejde mellem europæisk konkurrencemyndigheder i sager, hvor artikel 101 og 102 i TEUF finder anvendelse. ECN er rammen for de tætte samarbejdsmekanismer, der er fastlagt ved Rådets forordning (EF) nr. 1/2003. Gennem ECN samarbejder Kommissionen og de nationale konkurrencemyndigheder i alle EU-medlemsstater med hinanden: http://ec.europa.eu/competition/ecn/index_en.html.

¹¹ COCOM er sammensat af repræsentanter for EU-medlemsstaterne. Dets primære rolle er at afgive udtalelser om udkast til retsakter, som Kommissionen har til hensigt at vedtage: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/communications-committee>.

¹² Det Europæiske Observationscenter for Krænkelser af Intellektuelle Ejendomsrettigheder er et netværk af eksperter og interessenter med specialviden. Det er sammensat af repræsentanter fra den offentlige og den private sektor, som samarbejder i aktive arbejdsgrupper. <https://euipo.europa.eu/ohimportal/en/web/observatory/home>.

¹³ CPC er et netværk af nationale myndigheder med ansvar for håndhævelsen af EU's forbrugerbeskyttelseslovgivning i Unionen og EØS-landene: http://ec.europa.eu/internal_market/scoreboard/performance_by_governance_tool/consumer_protection_cooperation_network/index_en.htm.

¹⁴ EGMLTF mødes regelmæssigt for at udveksle synspunkter og hjælpe Kommissionen med at fastlægge politikker og udforme ny lovgivning: http://ec.europa.eu/justice/civil/financial-crime/index_en.htm.

¹⁵ Eurostat er Unionens statistiske kontor: <http://ec.europa.eu/eurostat/about/overview>.

¹⁶ EJTN er den primære platform for og leder af uddannelse og udveksling af viden for det europæiske retsvæsen. Netværket udvikler uddannelsesstandarder og undervisningsplaner og koordinerer uddannelsesudveksling og -programmer for anklagere og dommere, formidler ekspertise i uddannelse og fremmer samarbejdet mellem de juridiske uddannelsesinstitutioner i Unionen. EJTN har omkring 34 medlemmer, som repræsenterer EU-medlemsstater og tværnationale EU-organer. <http://www.ejtn.eu/>.

¹⁷ CCBE er en international almennyttig sammenslutning, som repræsenterer advokatsamfund. CCBE's medlemmer omfatter advokatsamfund fra 45 lande i Unionen, EØS og det øvrige Europa: <http://www.ccbe.eu/>.

Verdensøkonomiske Forum (WEF)¹⁸. Metoderne for resultattavlen er blevet forbedret i tæt samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende nationale retssystemer, især gennem et spørgeskema og indsamling af data om visse aspekter af retssystemernes funktionsmåde.

Resultattavlen indeholder tal om alle tre hovedelementer af et velfungerende retssystem: kvalitet, uafhængighed og effektivitet.

De bør læses sammen, da alle tre elementer er nødvendige for et retssystems effektivitet og ofte hænger sammen (initiativer, der har til formål at forbedre et af elementerne, påvirker ofte de øvrige).

Hvordan giver EU's resultattavle for retsområdet input til det europæiske semester?

Resultattavlen giver en sammenlignende oversigt over de nationale retssystemers uafhængighed, kvalitet og effektivitet og hjælper medlemsstaterne med at forbedre deres nationale retssystemers kapacitet. Det gør det lettere at udpege mangler og bedste praksis og at gøre status over udfordringer og fremskridt. Inden for rammerne af det europæiske semester gennemføres der landespecifikke vurderinger gennem en bilateral dialog med de berørte nationale myndigheder og interessenter. Ved denne vurdering tages der hensyn til retssystemets særlige forhold og situationen i de berørte medlemsstater. Det kan få Kommissionen til at foreslå Rådet at vedtage landespecifikke henstillinger vedrørende forbedring af de nationale retssystemer¹⁹.

2. BAGGRUND: RETSREFORMER STÅR FORTSAT HØJT PÅ DAGSORDENEN

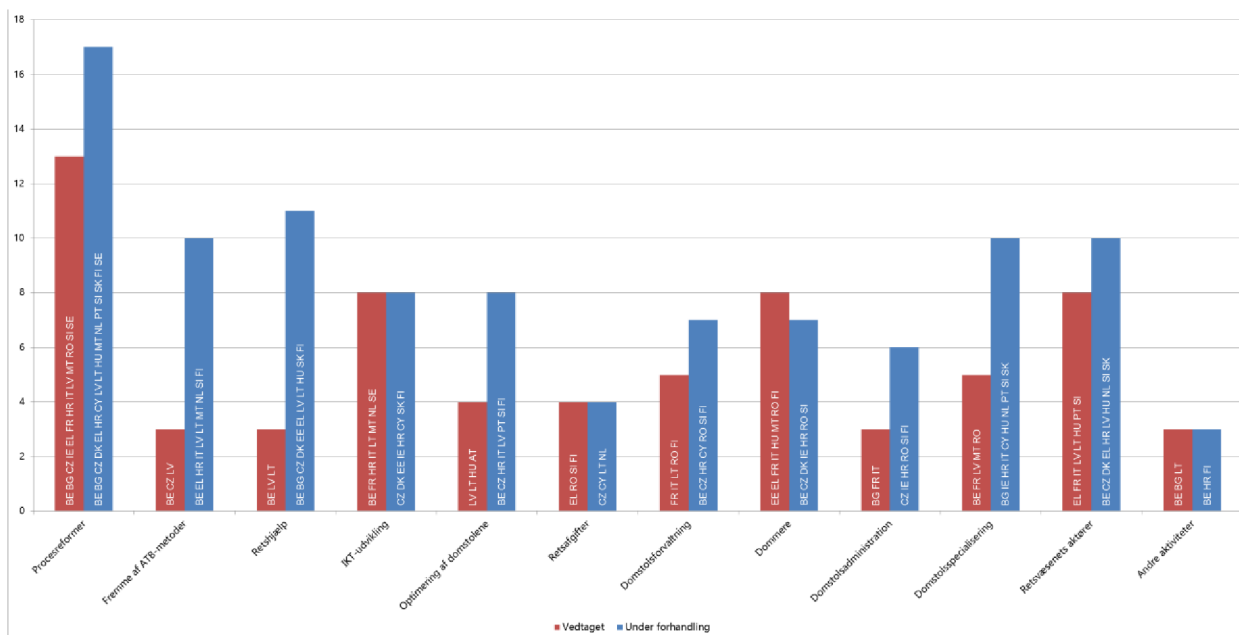
– Udviklingen på nationalt plan og EU-plan –

I 2016 fortsatte mange medlemsstater deres indsats for at opnå mere velfungerende nationale retssystemer. Retsreformer tager tid, nogle gange flere år fra den første meddelelse om nye reformer, over vedtagelsen af love og forskrifter til den faktiske gennemførelse af de vedtagne retsakter. I figur 1 gives der en oversigt over vedtagne og planlagte retsreformer. Det er en faktuel oversigt over "hvem gør hvad", uden nogen kvalitativ evaluering. Det skal i denne henseende understreges, at enhver retsreform bør opretholde retsstatsprincippet og overholde de europæiske standarder for retsvæsenets uafhængighed. Det fremgår af figur 1, at procesret stadig er et fokusområde for flere medlemsstater, og at der er bebudet et betydeligt antal nye reformer for retshjælp, metoder til alternativ tvistbilæggelse (ATB), domstolsspecialisering og omstrukturering af domstolene. En sammenligning med resultattavlen 2015 viser, at aktivitetsniveauet generelt var stabilt med hensyn til både bebudede reformer og retsakter under forhandling.

¹⁸ WEF er en international organisation for offentlig-privat samarbejde, hvis medlemmer kommer fra erhvervslivet: <https://www.weforum.org/>.

¹⁹ Kommissionen fremlægger årligt begrundelserne for de landespecifikke henstillinger og status for gennemførelsen af sådanne henstillinger i individuelle landerapporter i form af arbejdsdokumenter fra Kommissionens tjenestegrene: https://ec.europa.eu/info/publications/2017-european-semester-country-reports_en.

Figur 1: Udstedelse af love og forskrifter vedrørende retssystemer i 2016 (vedtagne retsakter/oplyste initiativer pr. medlemsstat) (kilde: Europa-Kommissionen²⁰)

Unionen opfordrer visse medlemsstater til at forbedre deres retssystemers kapacitet. I det europæiske semester 2016 rettede Rådet på forslag af Kommissionen landespecifikke henstillinger til seks medlemsstater på dette område²¹. To af de medlemsstater, som var genstand for en landespecifik henstilling i 2015, modtog ingen henstilling i 2016 som følge af det fremskridt, de havde gjort²². Ud over de medlemsstater, som modtog landespecifikke henstillinger, står otte andre medlemsstater stadig over for særlige udfordringer og følges tæt af Kommissionen gennem det europæiske semester og økonomiske tilpasningsprogrammer²³. Kommissionen bistår ved reform af retsvæsenet i Rumænien og Bulgarien gennem mekanismen for samarbejde og kontrol²⁴.

²⁰ Oplysningerne er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retssystemer i 25 medlemsstater. PL og UK fremsendte ingen oplysninger. DE forklarede, at en række retsreformer er undervejs, hvor anvendelsesområdet og omfanget af reformprocessen kan variere mellem de 16 delstater.

²¹ BG, HR, IT, CY, PT og SK. Se Rådets henstilling af 12. juli 2016 om Bulgariens nationale reformprogram for 2016 og med Rådets udtalelse om Bulgariens konvergensprogram for 2016 (2016/C 299/08), Rådets henstilling af 12. juli 2016 om Kroatiens nationale reformprogram for 2016 og med Rådets udtalelse om Kroatiens konvergensprogram for 2016 (2016/C 299/23), Rådets henstilling af 12. juli 2016 om Italiens nationale reformprogram for 2016 og med Rådets udtalelse om Italiens stabilitetsprogram for 2016 (2016/C 299/01), Rådets henstilling af 12. juli 2016 om Cyperns nationale reformprogram for 2016 og med Rådets udtalelse om Cyperns stabilitetsprogram for 2016 (2016/C 299/07), Rådets henstilling af 12. juli 2016 om Portugals nationale reformprogram for 2016 og med Rådets udtalelse om Portugals stabilitetsprogram for 2016 (2016/C 299/26) og Rådets henstilling af 12. juli 2016 om Slovakiets nationale reformprogram for 2016 og med Rådets udtalelse om Slovakiets stabilitetsprogram for 2016 (2016/C 299/15).

²² LV og SI.

²³ BE, ES, LV, MT, PL, RO og SI. Disse udfordringer fremgår af betragtningerne til de landespecifikke henstillinger og landerapporterne om disse medlemsstater. Landerapporterne findes på: https://ec.europa.eu/info/publications/2017-european-semester-country-reports_en. Retsreformer i EL overvåges desuden nøje inden for rammerne af det økonomiske tilpasningsprogram for Grækenland.

²⁴ Rapport om Bulgariens fremskridt som led i mekanismen for samarbejde og kontrol, COM(2017) 43 final, og rapport om fremskridt i Rumænien inden for rammerne af samarbejds- og kontrolmekanismen, COM(2017) 44 final.

I 2016 vedtog Kommissionen inden for den EU-retlige ramme for at styrke retsstatsprincippet²⁵ to henstillinger vedrørende retsstatsprincippet i Polen, som omhandler de problemer, Kommissionen har konstateret, og anbefaler løsninger²⁶. Det er efter Kommissionens opfattelse nødvendigt, at Polens forfatningsdomstol fuldt ud kan varetage sit ansvar i henhold til forfatningen, herunder sikre en effektiv forfatningsmæssig prøvelse af love.

Kommissionen støtter fortsat retsreformer gennem de europæiske struktur- og investeringsfonde (ESI-fondene). Inden for den nuværende programmeringsperiode 2014-2020 vil ESI-fondene yde op til 4,2 mia. EUR i støtte til medlemsstaternes indsats for at forbedre kapaciteten i deres offentlige forvaltning, herunder retsvæsenet. 14 medlemsstater har udpeget retsvæsenet som et prioriteret område for støtte fra ESI-fondene. Kommissionen understreger vigtigheden af at have en resultatorienteret tilgang ved gennemførelsen af disse prioriteter og opfordrer medlemsstaterne til at evaluere virkningen af støtte fra ESI-fondene. I 2016 anmodede fem medlemsstater²⁷ om teknisk bistand fra Kommissionens Strukturreformtjeneste, f.eks. vedrørende udveksling af nationale erfaringer med omstrukturering af domstolene.

Den positive økonomiske virkning af fuldt funktionsdygtige retssystemer berettiger denne indsats. I en undersøgelse, der i 2017 blev gennemført af Det Fælles Forskningscenter, kortlægges korrelationer mellem forbedring af retssystemets effektivitet og økonomiens vækstrate og mellem virksomheders opfattelse af retsvæsenets uafhængighed og produktivitetsvækst²⁸. Hvis retssystemerne garanterer håndhævelse af rettigheder, er kreditorer mere tilbøjelige til at låne ud, virksomheder afstår fra en opportunistisk adfærd, transaktionsomkostningerne nedbringes, og innovative virksomheder er mere tilbøjelige til at investere. Denne positive virkning understreges i yderligere undersøgelser, herunder undersøgelser gennemført af Den Internationale Valutafond, Den Europæiske Centralbank, OECD, WEF og Verdensbanken²⁹.

– Udviklingen i sagsbyrde –

Situationen er generelt kendetegnet ved en stabil, men høj sagsbyrde i medlemsstaternes retssystemer, om end niveauet varierer betydeligt fra medlemsstat til medlemsstat (figur 2). Dette viser, at det er vigtigt at fortsætte indsatsen for at sikre velfungerende retssystemer.

²⁵ COM(2014) 158 final/2.

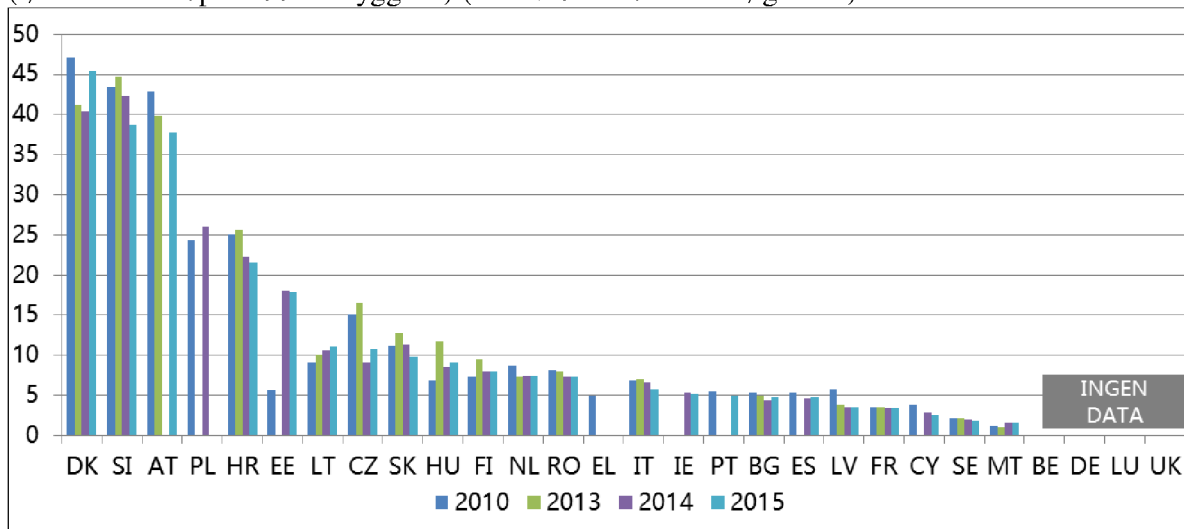
²⁶ Kommissionens henstilling (EU) 2016/1374 af 27. juli 2016 vedrørende retsstatsprincippet i Polen, EUT L 217 af 12.8.2016, s. 53. Kommissionens henstilling (EU) 2017/146 af 21. december 2016 vedrørende retsstatsprincippet i Polen, EUT L 22 af 27.1.2017, s. 65. Se også IP/16/2643 og IP/16/4476.

²⁷ BG, EL, HR, CY og SI.

²⁸ "The judicial system and economic development across EU Member States", FFC (under udarbejdelse).

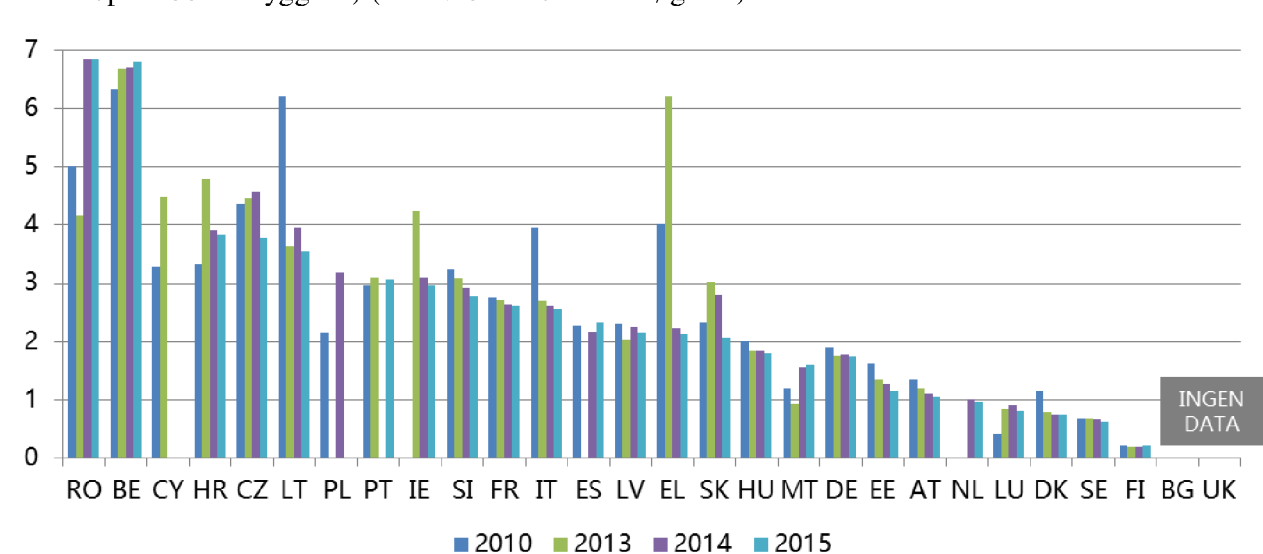
²⁹ Se referencer i EU's resultattavle for retsområdet for 2016.

Figur 2: Antal indkomne civil-, handels- og forvaltningsretlige sager samt andre sager* (første instans/pr. 100 indbyggere) (kilde: CEPEJ-undersøgelse³⁰)

* Ifølge CEPEJ's metode omfatter denne kategori alle civil- og handelsretlige sager (uanset om der foreligger en tvist mellem parterne), tinglysnings- og virksomhedsregistersager (ikke anlagt som følge af en tvist), andre registersager, andre sager (ikke anlagt som følge af en tvist), forvaltningsretlige sager og andre ikke-strafferetlige sager. Metode er ændret i CZ, HR, MT og FI.

Figur 3: Antal indkomne civil- og handelsretlige sager anlagt som følge af en tvist* (første instans/pr. 100 indbyggere) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)

* Omfatter ifølge CEPEJ's metode civil- og handelsretlige sager anlagt som følge af en tvist, f.eks. tvister angående kontrakter. Civilretlige og handelsretlige sager, hvor der ikke foreligger en tvist mellem parterne, vedrører eksempelvis ubestridte betalingspåkrav. Metode er ændret i CZ, HR, IT og FI. Data for NL omfatter sager, hvor der ikke foreligger en tvist. DE: Data er alene baseret på retsplejestatistikker offentliggjort af det tyske forbundsstatistikkontor.

³⁰ Undersøgelse fra 2016 om, hvordan EU-medlemsstaternes retssystemer fungerer, gennemført for Kommissionen af CEPEJ's sekretariat: http://ec.europa.eu/justice/effective-justice/scoreboard/index_en.htm

3. CENTRALE KONKLUSIONER I EU'S RESULTATTAVLE FOR RETSOMRÅDET FOR 2017

Effektivitet, kvalitet og uafhængighed er de vigtigste parametre for et velfungerende retssystem, og resultattavlen opstiller indikatorer for alle tre områder.

3.1 Retssystemernes effektivitet

Resultattavlen undersøger retssagernes effektivitet inden for de brede områder for civil-, handels- og forvaltningsretlige sager og inden for specifikke områder, hvor domstolene anvender EU-retten³¹.

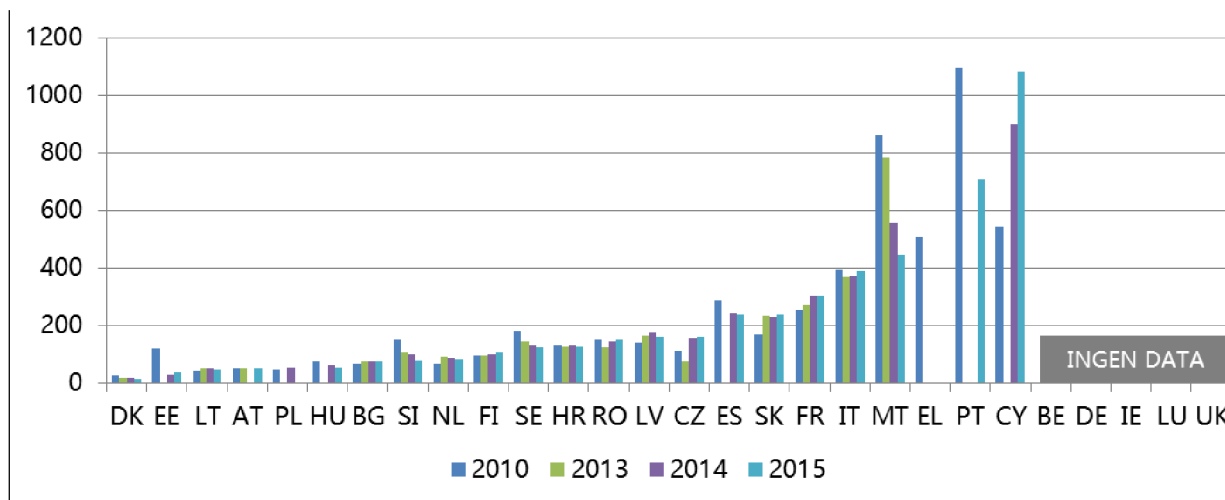
3.1.1 Generelle data om effektivitet

De indikatorer, der er forbundet med retssagernes effektivitet inden for de brede områder for civil-, handels- og forvaltningsretlige sager, er: sagernes varighed (gennemløbstiden), gennemførelsesprocenten og antallet af verserende sager.

3.1.1.1 Retssagernes varighed

En retssags varighed er et udtryk for den forventede tid (i antal dage), der er nødvendig for at behandle en sag ved retten og nå frem til en afgørelse i første instans. Indikatoren "gennemløbstid" er antallet af uafsluttede sager divideret med antallet af afsluttede sager ved årets slutning ganget med 365 (dage)³². Alle figurer³³ vedrører retssager i første instans og sammenligner eventuelle data for 2010, 2013, 2014 og 2015³⁴.

Figur 4: Tid, der er nødvendig for at afgøre civil-, handels- og forvaltningsretlige sager samt andre sager* (første instans/i antal dage) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)

* Ifølge CEPEJ's metode omfatter denne kategori alle civil- og handelsretlige sager (uanset om der foreligger en tvist mellem parterne), tinglysnings- og virksomhedsregistersager (ikke anlagt som følge af en tvist), andre registersager, andre sager (ikke anlagt som følge af en tvist), forvaltningsretlige sager og andre ikke-strafferetlige sager. Metode er ændret i CZ, HR, IT, HU, MT, PT og FI. Verserende sager omfatter alle instanser i CZ og SK.

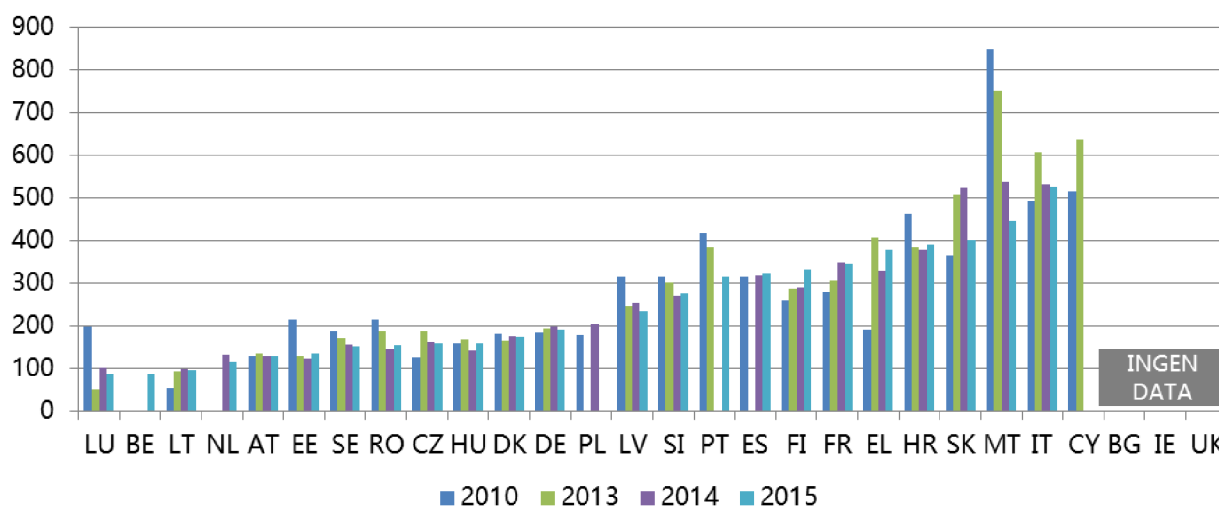
³¹ Håndhævelsen af retssager er også vigtig for et retssystems effektivitet. Der foreligger dog ikke sammenlignelige data for de fleste medlemsstater.

³² Retssagens varighed, gennemførelsesprocenten og antallet af verserende sager er standardindikatorer defineret af CEPEJ: http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/default_en.asp.

³³ Der foreligger ikke CEPEJ-data om sager i anden instans og højesteretssager og om specifikke sagskategorier (f.eks. insolvens) for et tilstrækkeligt stort antal medlemsstater.

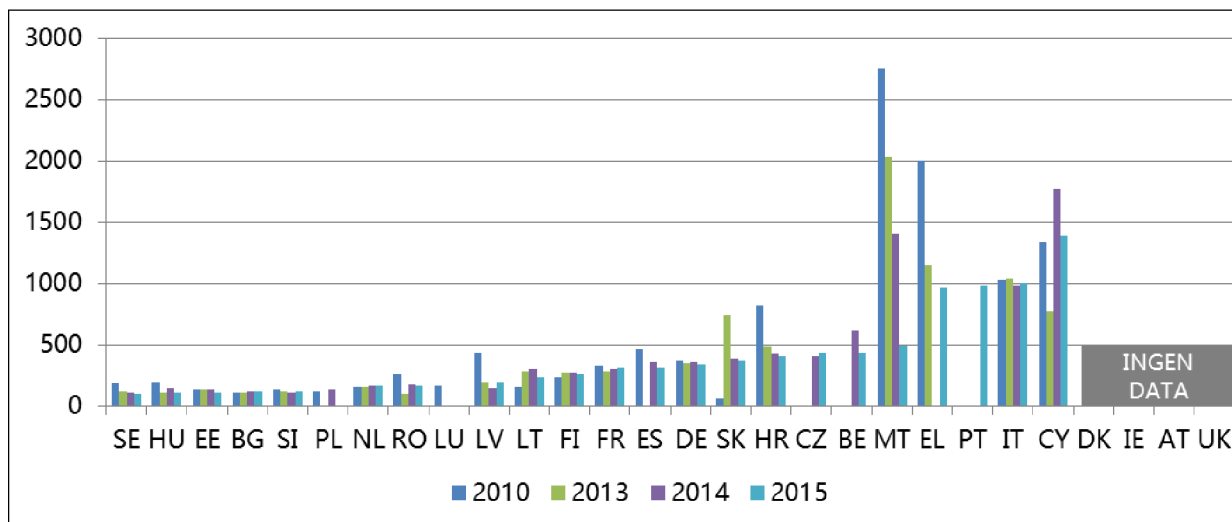
³⁴ Disse år blev valgt for at bevare det femårige perspektiv med 2010 som basislinje og samtidig undgå at overfylde figurerne. 2012 findes i CEPEJ-rapporten.

Figur 5: Tid, der er nødvendig for at afgøre tvister i civil- og handelsretlige sager*(første instans/i antal dage) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)

* Omfatter ifølge CEPEJ's metode civil- og handelsretlige sager anlagt som følge af en tvist, f.eks. tvister angående kontrakter. Civilretlige og handelsretlige sager, hvor der ikke foreligger en tvist mellem parterne, vedrører eksempelvis ubestridte betalingspåkrav. Metode er ændret i CZ, HR, IT, HU, MT, PT og FI. Verserende sager omfatter alle instanser i CZ og SK. Data for NL omfatter sager, hvor der ikke foreligger en tvist. DE: Data er alene baseret på retsplejestatistikker offentliggjort af det tyske forbundsstatistikkontor.

Figur 6: Tid, der er nødvendig for at afgøre forvaltningsretlige sager* (første instans/i antal dage) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)

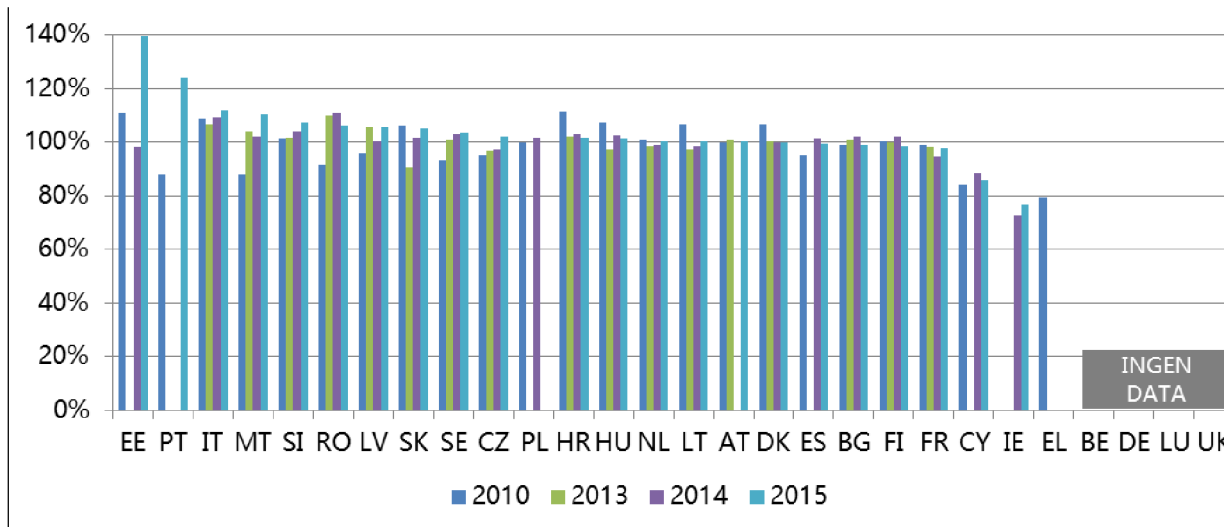

* Ifølge CEPEJ's metode omfatter forvaltningsretlige sager tvister mellem borgere og lokale, regionale eller nationale myndigheder. Metode er ændret i HR, HU og FI. Verserende sager omfatter alle instanser i CZ og SK. DK, IE og AT registrerer ikke forvaltningsretlige sager separat. DE: Data er alene baseret på retsplejestatistikker offentliggjort af det tyske forbundsstatistikkontor.

3.1.1.2 Gennemførelsesprocent

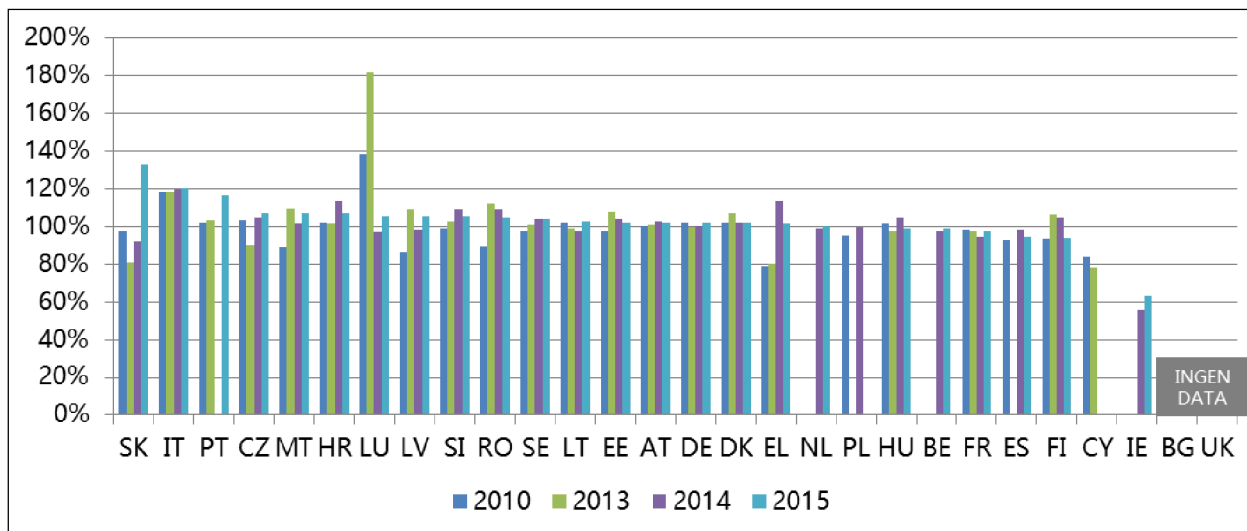
Gennemførelsesprocenten er antallet af afsluttede sager i forhold til antallet af indkomne sager. Den er et mål for, om en domstol kan følge med den indkomne sagsbyrde. Når gennemførelsesprocenten er på 100 % eller derover, betyder det, at retssystemet kan afgøre mindst lige så mange sager, som der bliver anlagt. Når gennemførelsesprocenten er på under 100 %, betyder det, at domstolene afgør færre sager, end der kommer ind.

Figur 7: Afgørelsesprocent for civil-, handels- og forvaltningsretlige sager samt andre sager* (første instans/i % – værdier over 100 % viser, at der afgøres flere sager, end der anlægges, mens værdier under 100 % angiver, at der afgøres færre sager, end der anlægges) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)

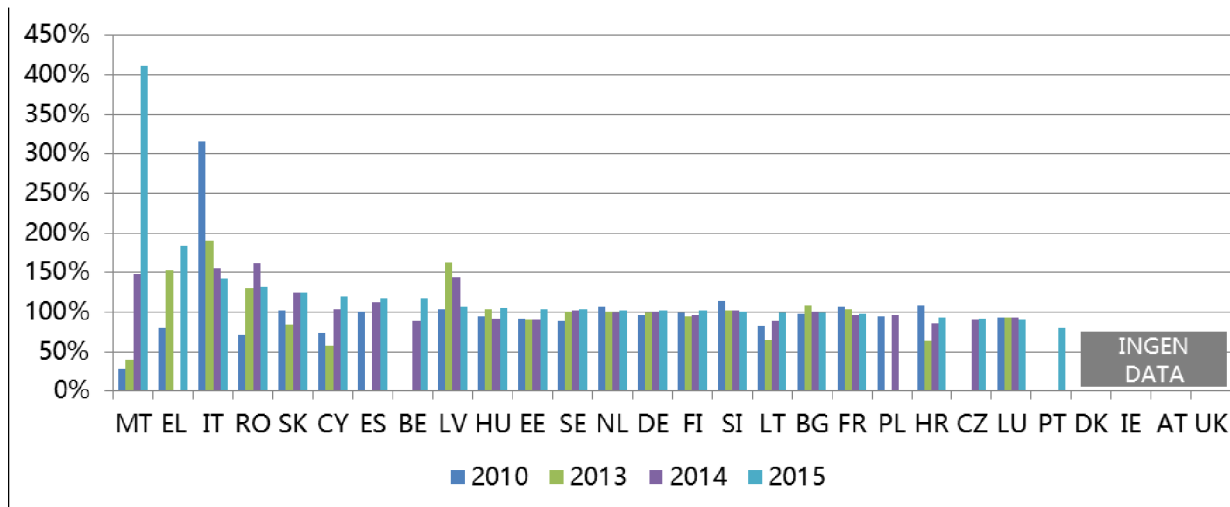
* Metode er ændret i CZ, HR, IT, HU, MT, PT og FI. Data for EE afspejler en stigning på 50 % i antallet af afgjorte registersager. IE: Antallet af afgjorte sager forventes at være angivet for lavt som følge af den anvendte metode.

Figur 8: Afgørelsesprocent for tvister i civil- og handelsretlige sager* (første instans/i %) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)

* Metode er ændret i CZ, HR, IT, HU, MT, PT og FI. IE: Antallet af afgjorte sager forventes at være angivet for lavt som følge af den anvendte metode. Data for NL omfatter sager, hvor der ikke foreligger en tvist. DE: Data er alene baseret på retsplejestatistikker offentliggjort af det tyske forbundsstatistikkontor.

Figur 9: Afgørelsesprocent for forvaltningsretlige sager* (første instans/i %) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)

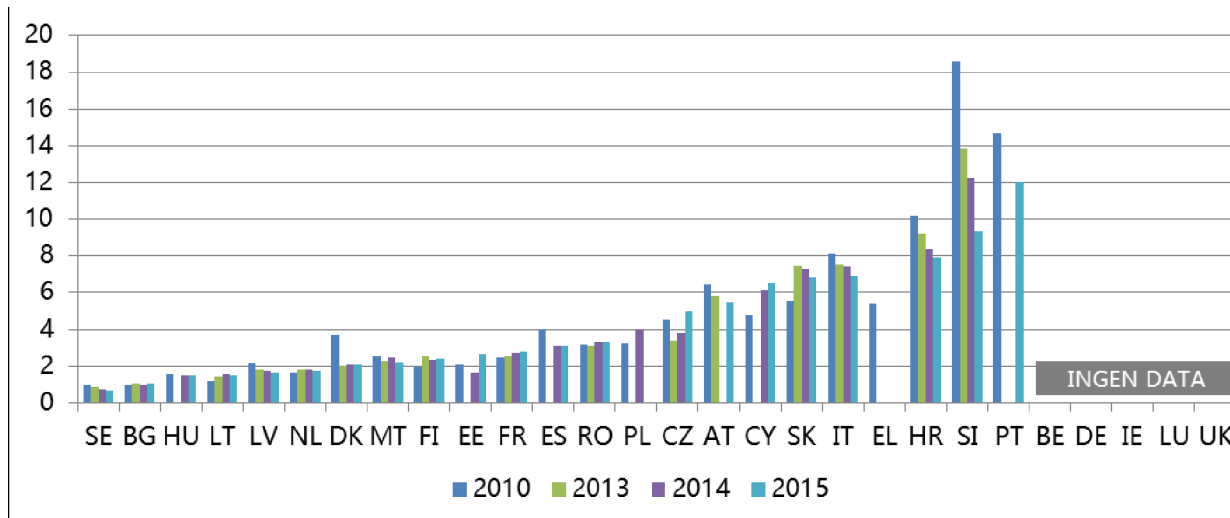

* Metode er ændret i HU og FI. Forvaltningsdomstolssystemet er omorganiseret i HR. Verserende sager omfatter alle instanser i CZ og SK. DK, IE og AT registrerer ikke forvaltningsretlige sager separat. DE: Data er alene baseret på retsplejestatistikker offentliggjort af det tyske forbundsstatistikkontor.

3.1.1.3 Verserende sager

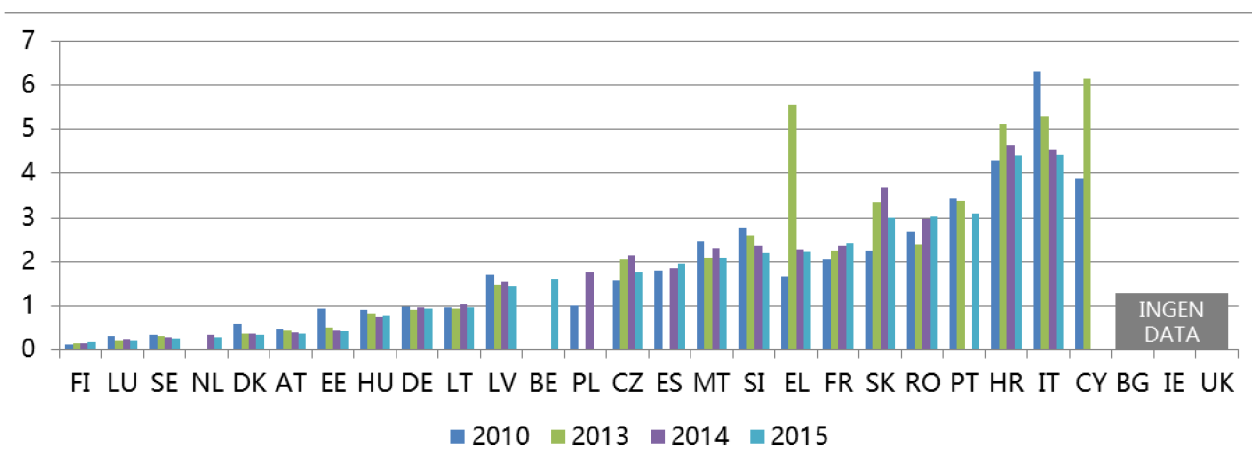
Antallet af verserende sager er et udtryk for det antal sager, som stadig ikke er blevet afgjort ved udgangen af det pågældende år. Det påvirker ligeledes gennemløbstiden.

Figur 10: Antal andre verserende civil-, handels- og forvaltningsretlige sager* (første instans/pr. 100 indbyggere) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)

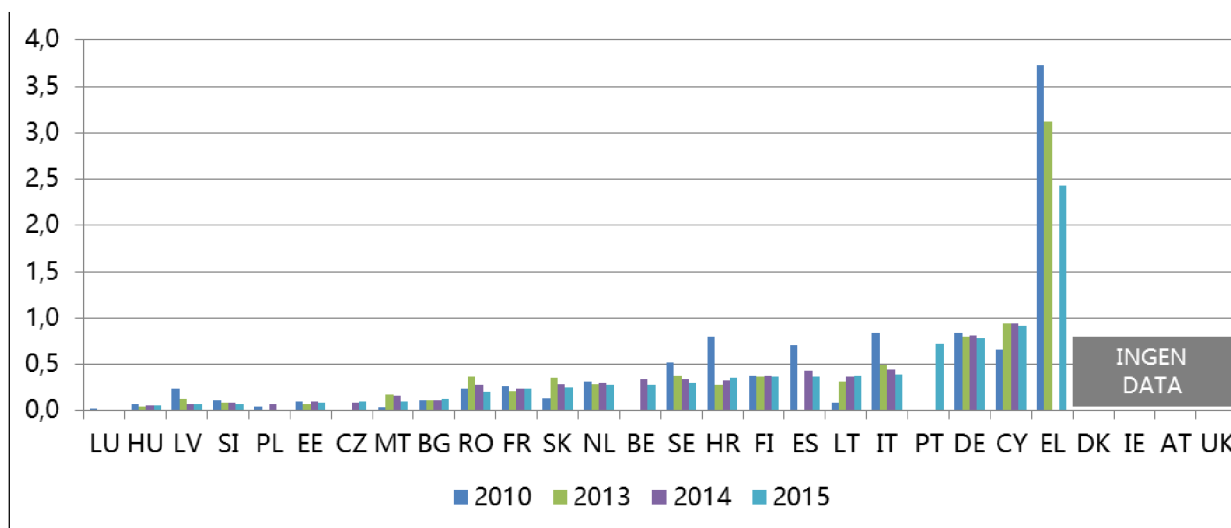
* Metode er ændret i CZ, HR, IT, HU, MT, PT og FI. Verserende sager omfatter alle instanser i CZ og SK.

Figur 11: Antal verserende civil- og handelsretlige sager anlagt som følge af en tvist* (første instans/pr. 100 indbyggere) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)

* Metode er ændret i CZ, HR, IT, HU, MT, PT og FI. Verserende sager omfatter alle instanser i CZ og SK. Data for NL omfatter sager, hvor der ikke foreligger en tvist. DE: Data er alene baseret på retsplejestatistikker offentliggjort af det tyske forbundsstatistikkontor.

Figur 12: Antal verserende forvaltningsretlige sager* (første instans/pr. 100 indbyggere) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)

* Metode er ændret i HR, HU og FI. Verserende sager omfatter alle instanser i CZ og SK. DK, IE og AT registrerer ikke forvaltningsretlige sager separat. DE: Data er alene baseret på retsplejestatistikker offentliggjort af det tyske forbundsstatistikkontor.

3.1.2 Effektivitet på særlige områder af EU-retten

Dette afsnit supplerer de generelle data om retssystemernes effektivitet og præsenterer den gennemsnitlige varighed af retssager³⁵ på særlige områder, når EU-retten finder anvendelse. Resultattavlen for 2017 bygger videre på tidligere dataindsamlinger inden for konkurrence, elektronisk kommunikation, EU-varemærker og forbrugerbeskyttelse og indeholder også data om bekæmpelse af hvidvask af penge. Områderne er udvalgt på grundlag af deres relevans for det

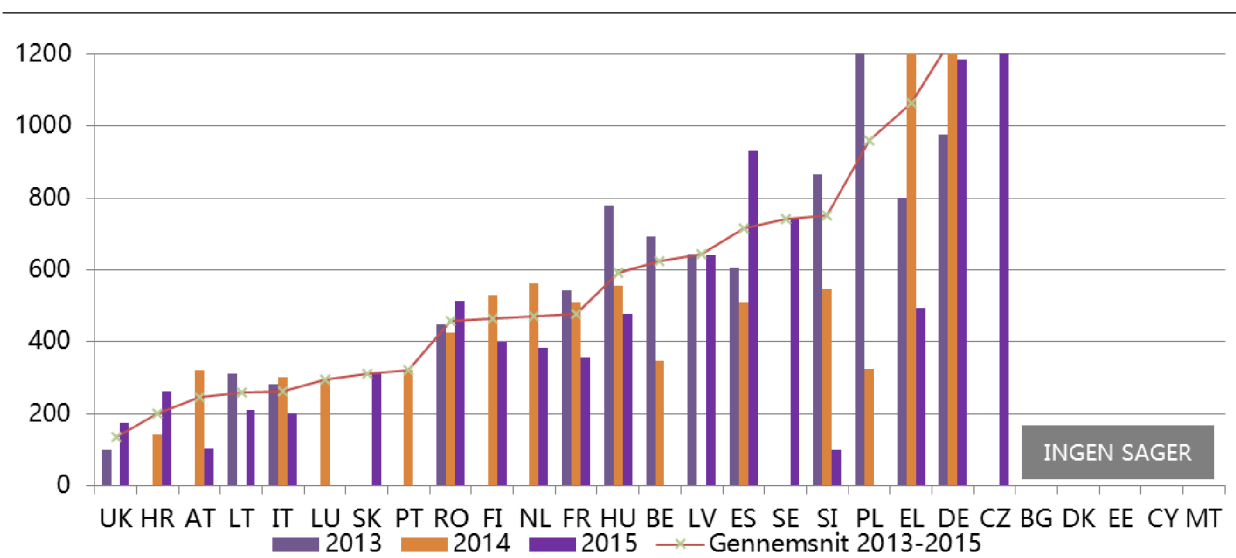
³⁵ Varigheden af retssager inden for særlige områder beregnes i kalenderdage at regne fra den dag, hvor der blev anlagt en sag ved eller indgivet en klage til domstolen (eller tiltalen blev endelig), og til den dag, på hvilken domstolen traf den endelige afgørelse (figur 13-16, 18 og 20). Værdierne er opstillet på baggrund af det vægtede gennemsnit af data for 2013, 2014 og 2015 for figur 13-16 og 2014 og 2015 for figur 17-18. Hvis data ikke var tilgængelige for alle årene, afspejler gennemsnittet de tilgængelige data beregnet på grundlag af alle sager, en stikprøve af sager eller estimer.

indre marked og erhvervsklimaet. Store forsinkelser i retssager kan generelt have negative konsekvenser for de rettigheder, der følger af EU-retten, f.eks. når der ikke længere foreligger passende retsmidler, eller alvorlige økonomiske tab ikke kan inddrives.

– Konkurrence–

Effektiv håndhævelse af konkurrencelovgivningen sikrer lige konkurrencevilkår for virksomheder og er derfor afgørende for et attraktivt erhvervsklima. I figuren nedenfor præsenteres den gennemsnitlige varighed af domstolsprøvelser af afgørelser truffet af nationale konkurrencemyndigheder, hvor artikel 101 og 102 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF)³⁶ finder anvendelse.

Figur 13 Konkurrence: Gennemsnitlig varighed af domstolsprøvelser* (første instans/i dage) (kilde: Europa-Kommissionen sammen med Det Europæiske Konkurrencenetværk)

* IE og AT: Scenario er ikke relevant, da myndighederne ikke har beføjelse til at træffe sådanne afgørelser. AT: Data er ikke baseret på klager over den nationale konkurrencemyndighed. Antallet af sager var begrænset (under fem om året) i nogle år for de fleste medlemsstater. Det betyder, at de årlige data kan afhænge af en særligt langvarig eller kortvarig sag, og at der kan være store forskelle fra år til år. DE: Data henviser til bødesager, hvor retten i første instans afsiger sin egen dom, og konkurrencemyndighedens afgørelse fungerer som en tiltale. FR: Data omfatter to sager vedrørende prøvelse af afgørelser om foreløbige foranstaltninger, som derfor er blevet behandlet særligt hurtigt. En tom kolonne for et år betyder, at sager ikke er indberettet af BE, CZ, HR, LV, LT, LU, NL, PL, SK, FI, SE og UK, og at data ikke var tilgængelige for AT. I medlemsstater, hvor der ikke var nogen sager, kan det skyldes, at ingen afgørelser truffet af konkurrencemyndigheden blev prøvet ved en domstol (f.eks. i LU). DE: Gennemsnittet er 1 246 dage. CZ: Gennemsnittet er 2 091 dage.

– Elektronisk kommunikation–

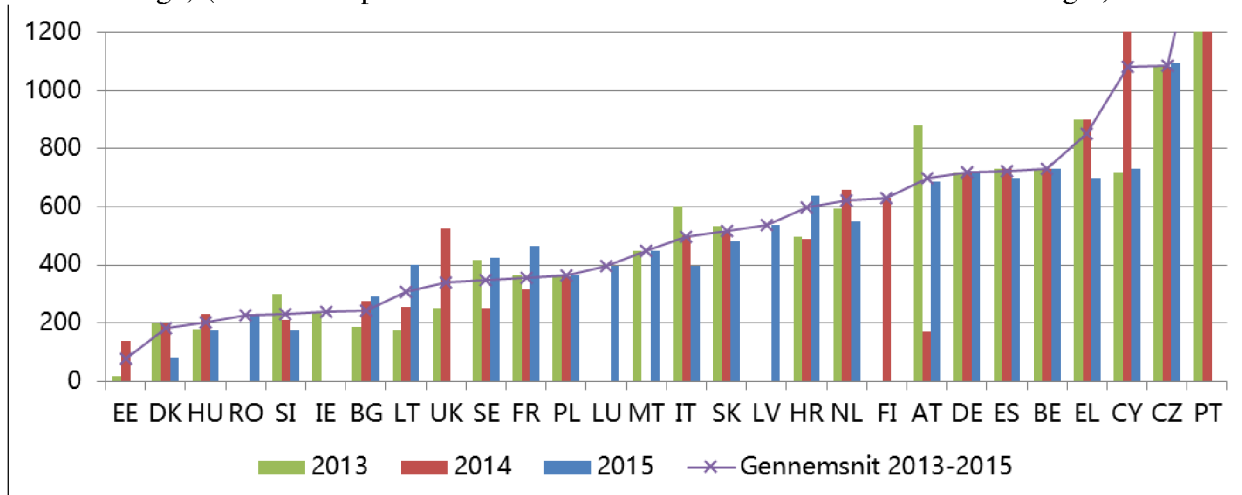
EU-lovgivningen om elektronisk kommunikation har til formål at gøre de pågældende markeder mere konkurrencedygtige, bidrage til det indre markeds udvikling og skabe investeringer, innovation og vækst. Effektiv håndhævelse af denne lovgivning er også afgørende for at nå målsætningerne om lavere priser for forbrugerne og tjenesteydelser af højere kvalitet. I figuren nedenfor præsenteres den gennemsnitlige varighed af domstolsprøvelser af afgørelser truffet af de nationale tilsynsmyndigheder, hvor EU-lovgivning om elektronisk kommunikation³⁷ finder

³⁶ Jf. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=EN>.

³⁷ Beregningen er foretaget på baggrund af varigheden af klagesager over afgørelser truffet af de nationale tilsynsmyndigheder, hvor de nationale love finder anvendelse, dvs. love, som gennemfører de fælles rammebestemmelser for elektronisk kommunikation (direktiv 2002/19/EF (adgangsdirektivet), direktiv

anvendelse. Den dækker et bredt spektrum af sager, der varierer fra mere komplekse "markedsanalyse"-prøvelser til forbrugerorienterede emner.

Figur 14 Elektronisk kommunikation: Gennemsnitlig varighed af domstolsprøvelser* (første instans/i dage) (kilde: Europa-Kommissionen sammen med Kommunikationsudvalget)

* Antallet af sager varierer betydeligt mellem medlemsstaterne. En tom kolonne viser, at medlemsstaten ikke indberettede sager for det pågældende år. I nogle tilfælde betyder det begrænsede antal relevante sager (BE, EE, IE, CY, LT og UK), at de årlige data afhænger af en særligt langvarig eller kortvarig sag, og at der kan være store forskelle fra år til år. DK: Et domstolslignende organ har ansvaret for klagesager i første instans. ES, AT og PL: Forskellige domstole har ansvaret alt efter sagens genstand. PT: Gennemsnittet er 1 706 dage.

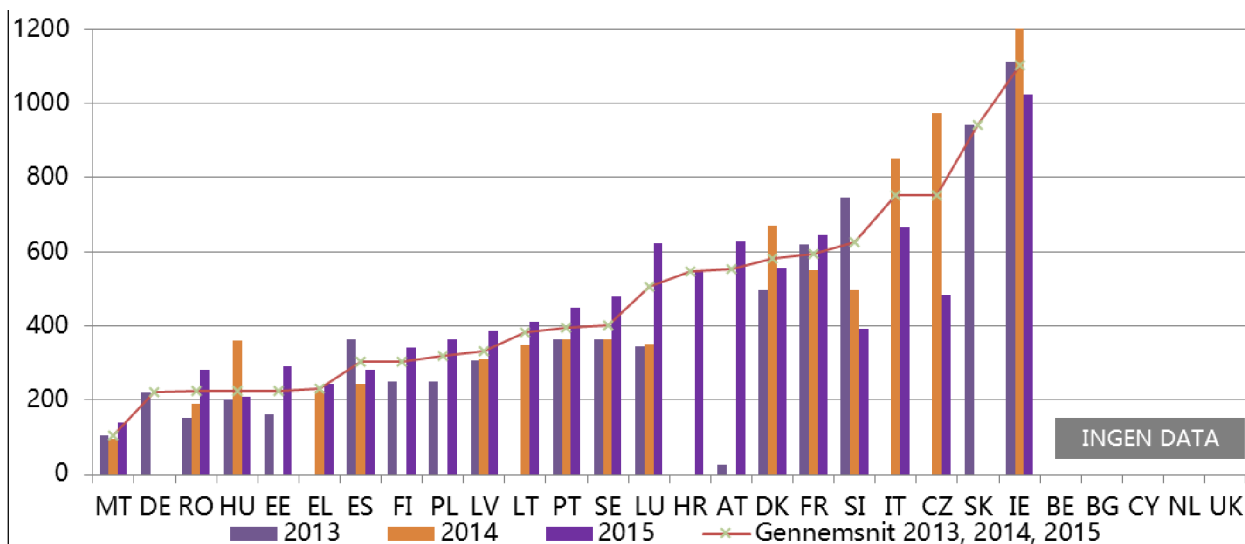
– EU-varemærke–

Effektiv håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder er helt afgørende for at stimulere investeringer i innovation. EU-varemærket er den mest almindelige form for intellektuel ejendomsret i Unionen. EU's lovgivning om EF-varemærker³⁸ overlader det til de nationale domstole, der optræder som EU-domstole og træffer afgørelser, som påvirker det indre marked, at spille en væsentlig rolle. I figur 15 nedenfor vises den gennemsnitlige varighed af sager om krænkelser af EU-varemærker mellem private parter.

Figur 15 EU-varemærke: Gennemsnitlig varighed af sager om krænkelser af EU-varemærker* (første instans/i antal dage) (kilde: Europa-Kommissionen sammen med Det Europæiske Observationscenter for Krænkelser af Intellektuelle Ejendomsrettigheder)

2002/20/EF (tilladelsesdirektivet), direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet), direktiv 2002/22/EF (forsyningspligt-direktivet) og anden relevant EU-lovgivning såsom radiofrekvenspolitikprogrammet, Kommissionens afgørelse om frekvenser, undtagen direktiv 2002/58/EF om databeskyttelse inden for elektronisk kommunikation.

³⁸ Forordningen om EF-varemærker (207/2009/EF).

* FR, IT og LT: En stikprøve af sager er anvendt. PL: Domstolenes estimater er anvendt for 2015. Antallet af relevante sager var begrænset (under fem om året) i nogle år for EE, IE, HR, HU, LU og FI. Det betyder, at de årlige data kan afhænge af en særligt langvarig eller kortvarig sag, og at der kan være store forskelle fra år til år. IE: En særligt vanskelig sag på 2 326 dage påvirkede den gennemsnitlige varighed betydeligt. MT: Dataene henviser til grænseoverskridende sager om toldkontrol. DK: Dataene dækker både EU-varemærkesager og nationale varemærkesager ved Sø- og Handelsretten. AT: Metode er ændret i forhold til 2013. En tom kolonne for et år betyder, at sager ikke er indberettet af EE, HR og FI. Data foreligger ikke for CZ, DE, EL, IT, AT, PL og SK.

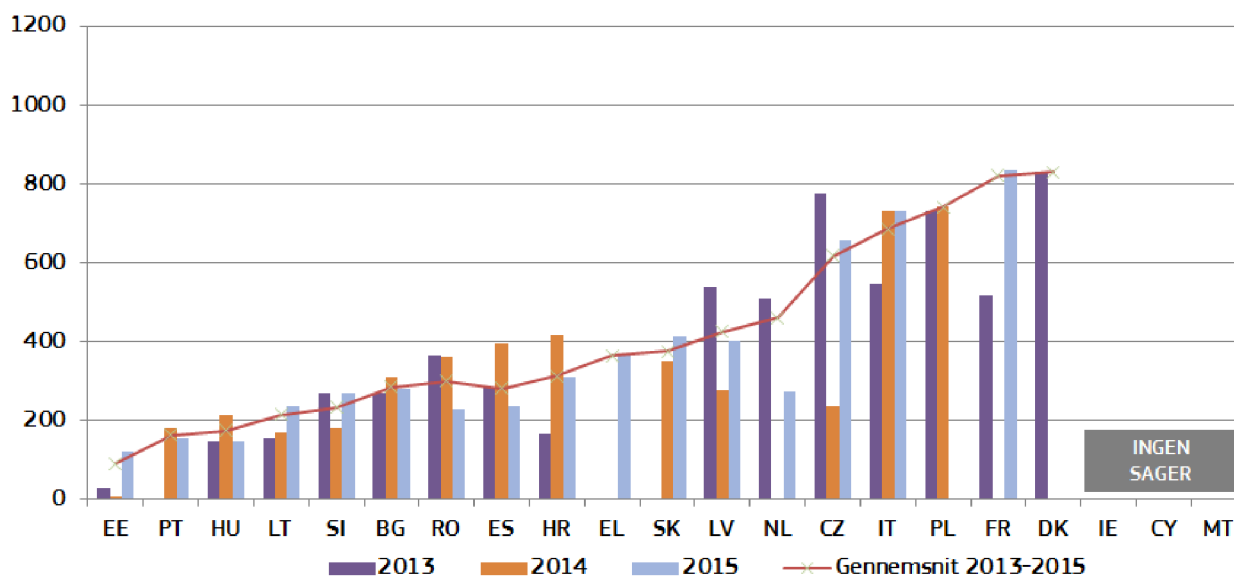
– Forbrugerbeskyttelse –

Effektiv håndhævelse af forbrugerlovgivningen sikrer, at forbrugere nyder godt af deres rettigheder, og at virksomheder, der krænker forbrugerreglerne, ikke opnår urimelige fordele. Forbrugerbeskyttelsesmyndigheder og domstole spiller en central rolle ved håndhævelse af EU's forbrugerlovgivning³⁹ inden for de forskellige nationale håndhævelsessystemer. I figur 16 præsenteres den gennemsnitlige varighed af domstolsprøvelser af afgørelser truffet af forbrugerbeskyttelsesmyndigheder, hvor EU-lovgivning finder anvendelse.

For forbrugere og virksomheder kan effektiv håndhævelse omfatte en kæde af aktører, ikke kun domstole, men også administrative myndigheder. For bedre at undersøge denne håndhævelseskæde omhandler denne udgave af resultattavlen varigheden af forbrugerbeskyttelsesmyndigheders sager i tillæg til varigheden af domstolsprøvelsen af sådanne afgørelser. I figur 17 vises den gennemsnitlige varighed af forbrugermyndigheders sagsbehandling i forbindelse med administrative afgørelser i 2014 og 2015 fra det tidspunkt, en sag er åbnet. Relevante afgørelser omfatter afgørelser om overtrædelse af materielle regler, foreløbige foranstaltninger, forbud, indledning af retssager eller afslutning af sager.

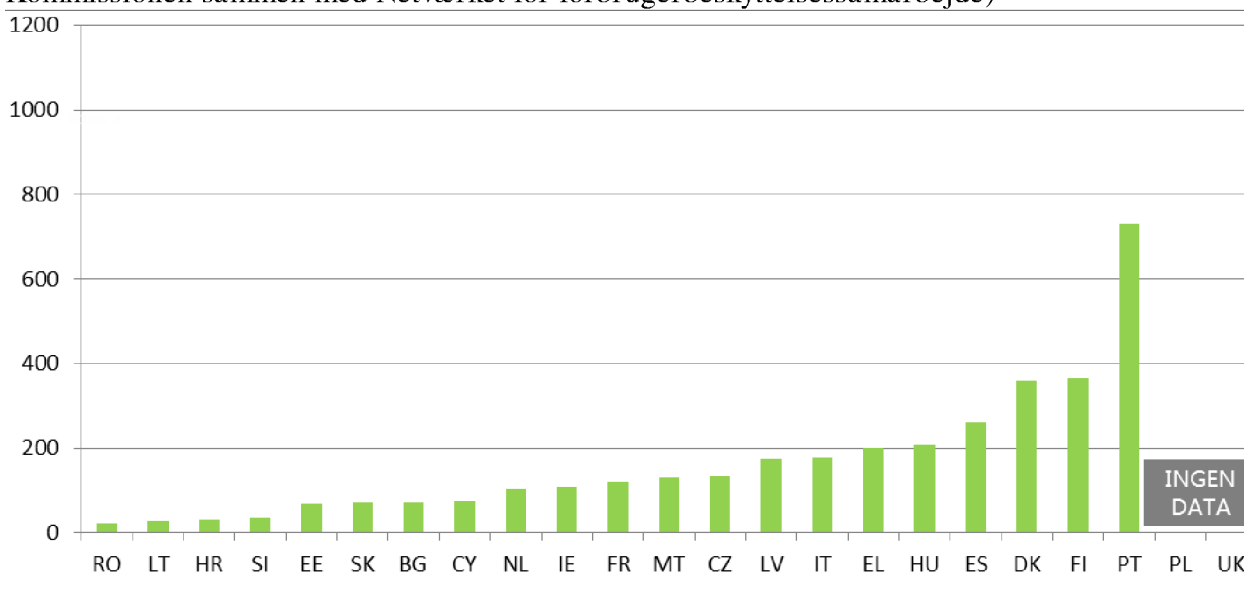
Figur 16 Forbrugerbeskyttelse: Gennemsnitlig varighed af domstolsprøvelser* (første instans/i dage) (kilde: Europa-Kommissionen sammen med Netværket for forbrugerbeskyttelsessamarbejde)

³⁹ Figur 16 og 17 vedrører håndhævelsen af direktivet om urimelige kontraktvilkår (93/13/EØF), direktivet om forbruger køb og garantier (1999/44/EF), direktivet om urimelig handelspraksis (2005/29/EF), direktivet om forbrugerrettigheder (2011/83/EF) og de nationale gennemførelsesbestemmelser.

* BE, LU, AT, FI, SE og UK: Scenario er ikke relevant, da forbrugerbeskyttelsesmyndigheder ikke har beføjelse til at træffe afgørelse om overtrædelse af relevante forbrugerbeskyttelsesregler. I nogle af disse medlemsstater (f.eks. FI og SE) kan forbrugerbeskyttelsesmyndigheder indlede domstolssager eller kontakte den offentlige anklager (BE). DE: Administrative myndigheder kan kun træffe afgørelse i grænseoverskridende sager, men der var ingen relevante sager, da forbundsministeriet for retlige anliggender og forbrugerbeskyttelse pålagde andre kvalificerede enheder at træffe håndhævelsesforanstaltninger. Nogle medlemsstater har blandede systemer (BG, DK, EE, IE, ES og LT), hvor forbrugerbeskyttelsesmyndigheder skal anlægge sag vedrørende bestemte regler (f.eks. urimelige kontraktvilkår i BG og CY). DE og AT: Primært civil håndhævelse af forbrugerlovgivningen gennem forbrugerbeskyttelsesorganer eller private/semiprivate organer. ES: Data omfatter fire selvstyrende regioner. Antallet af relevante sager var begrænset (under fem om året) i nogle år i DK, EE, EL, FR, HR og NL. Det betyder, at de årlige data kan afhænge af en særligt langvarig eller kortvarig sag, og at der kan være store forskelle fra år til år. IT, PL og RO har indberettet et estimat. En tom kolonne for et år betyder, at sager ikke er indberettet af DK og NL. Data foreligger ikke for EL, FR, PT og SK. Nogle forbrugerbeskyttelsesmyndigheders kompetenceområder omfatter kun dele af den omfattede EU-forbrugerlovgivning.

Figur 17 Forbrugerbeskyttelse: Gennemsnitlig varighed af forbrugermyndigheders sagsbehandling i forbindelse med administrative afgørelser* (i dage) (kilde: Europa-Kommissionen sammen med Netværket for forbrugerbeskyttelsessamarbejde)

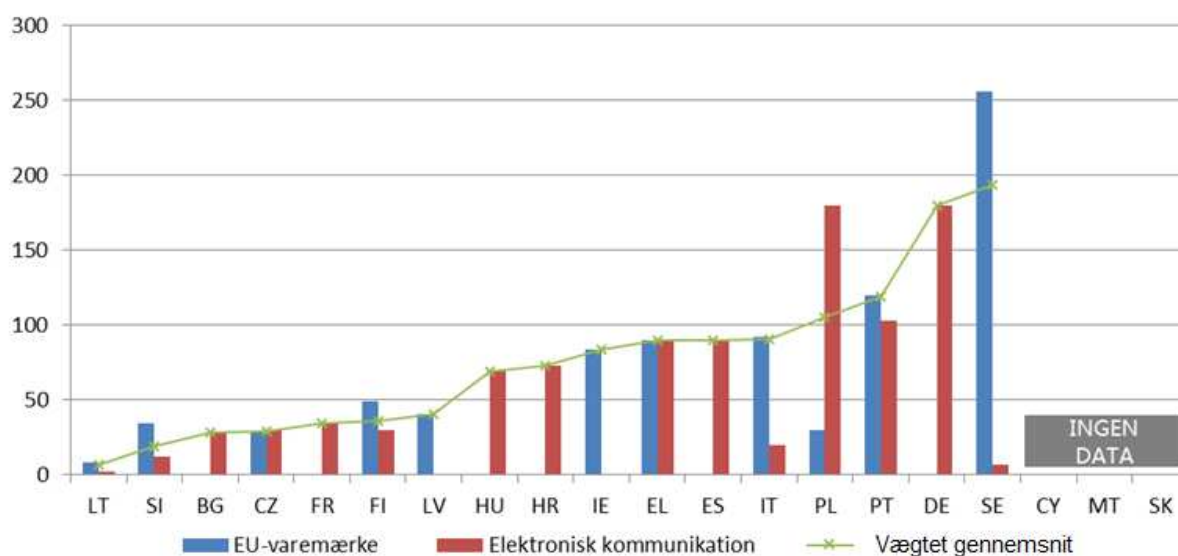
* BE, DE, LU, AT og SE: Scenario er ikke relevant. I figuren vises et vægtet gennemsnit for administrative sager indledt af forbrugerbeskyttelsesmyndigheder i 2014 og 2015. DK, EL, CY og LT: har indgivet estimater. IE og FI:

Data viser gennemsnittet af intervallerne, hvor varigheden kan variere afhængigt af overtrædelsens kompleksitet. NL: Data omfatter afgørelser om administrative bøder for overtrædelse af materielle regler. PT: Varigheden kan skyldes komplekse procedurer og i nogle tilfælde mangel på IKT-værktøjer til at digitalisere visse procedurer. Nogle medlemsstater har også anført, at de har anvendt uformelle håndhævelsesinstrumenter med generelt gode resultater (LU og NL). Nogle forbrugerbeskyttelsesmyndigheders kompetenceområder omfatter kun dele af den relevante EU-ret.

– Foreløbige foranstaltninger –

Foreløbige foranstaltninger, som de nationale domstole træffer afgørelse om, er hasteprocedurer, der f.eks. omfatter midlertidige påbud og beslaglæggelse af varer med henblik på at undgå eller forhindre en nært forestående krænkelse inden den endelige afgørelse af en sag. Effektiviteten af behandlingen af foreløbige foranstaltninger er især vigtig, da de ofte bruges i hastesager, hvor forsinkelser kan påføre sagsøgeren et uopretteligt tab. I figur 18 illustreres den tid, det i gennemsnit tager at få udstedt en afgørelse fra en national domstol efter en anmodning om foreløbige eller midlertidige foranstaltninger med henblik på at bringe krænkelse af EU-varemærker⁴⁰ og reglerne om elektronisk kommunikation⁴¹ til ophør.

Figur 18 Foreløbige foranstaltninger – Gennemsnitlig varighed af sager om foreløbige foranstaltninger i 2015* (første instans/i dage) (kilde: Europa-Kommissionen sammen med Det Europæiske Observationscenter for Krænkelser af Intellektuelle Ejendomsrettigheder og Kommunikationsudvalget)

* EU-varemærke: LU, HU og RO har ikke indberettet nogen sager. BE, BG, DK, DE, EE, ES, FR, HR, NL, AT og UK har ikke indgivet data om foreløbige foranstaltninger på dette område. Elektronisk kommunikation: BE, DK, EE, IE, LV, NL, AT og UK har ikke indberettet nogen sager. LU og RO har ikke indgivet data om foreløbige foranstaltninger på dette område. Antallet af sager er lavt (under fem om året) for de fleste medlemsstater på dette område. Det betyder, at de årlige data kan afhænge af en særligt langvarig eller kortvarig sag.

– Hvidvask af penge –

Ud over at bidrage til bekæmpelsen af kriminalitet er effektiviteten af bekæmpelsen af hvidvask af penge afgørende for den finansielle sektors soliditet, integritet og stabilitet, tilliden til det finansielle system og retfærdig konkurrence på det indre marked⁴². Som IMF har understøttet, kan hvidvask af penge afskrække udenlandske investorer, fordreje de internationale kapitalstrømme

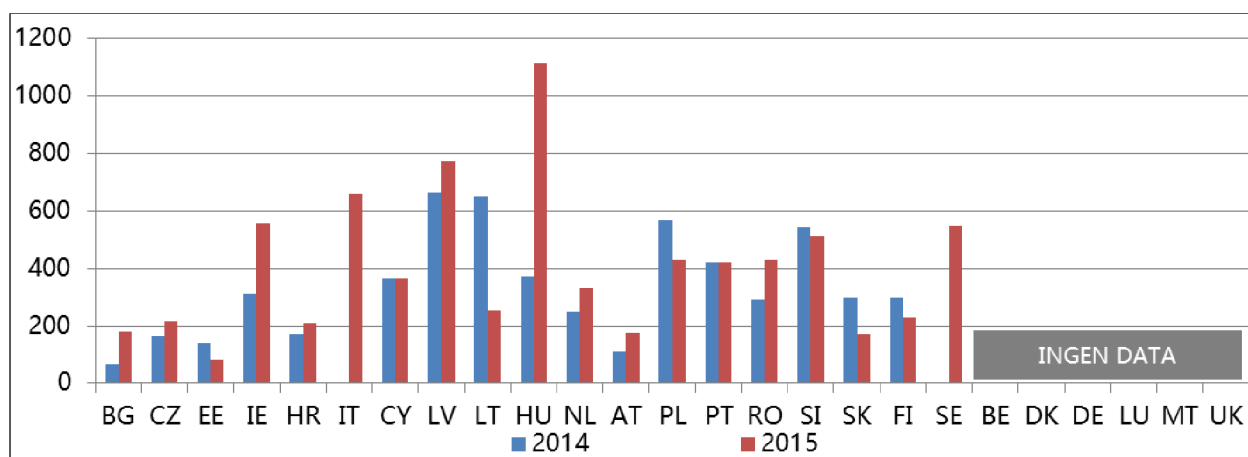
⁴⁰ Baseret på artikel 9 i direktiv 2004/48/EF (IPRED).

⁴¹ Den retlige ramme er den samme som nævnt i fodnote 38.

⁴² Betragtning 2 til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2015/849 af 20. maj 2015 om forebyggende foranstaltninger mod anvendelse af det finansielle system til hvidvask af penge eller finansiering af terrorisme.

og have negative følger for et lands makroøkonomiske resultater, således at der opstår tab af velfærd, og ressourcer drænes fra mere produktive økonomiske aktiviteter, og det kan endda have en destabiliserende afsmittende virkning på økonomien i andre lande⁴³. I henhold til direktivet om bekæmpelse af hvidvask af penge skal medlemsstaterne føre statistikker over effektiviteten af deres systemer til bekæmpelse af hvidvask af penge og finansiering af terrorisme⁴⁴. I samarbejde med medlemsstaterne er der udviklet pilotspørgeskema, som indsamlede data om forskellige nationale organers arbejde, herunder straffedomstole, der behandler overtrædelser vedrørende hvidvask af penge. I figur 19 vises den gennemsnitlige varighed af førsteinstanssager vedrørende hvidvask af penge.

Figur 19: Hvidvask af penge: Gennemsnitlig varighed af domstolssager* (første instans/i dage) (kilde: Europa-Kommissionen sammen med Ekspertgruppen vedrørende Hvidvask af Penge og Finansiering af Terrorismen)

* EL, ES og FR: Data vedrører kun antallet af sager, ikke deres varighed. IT: Beregning baseret på en stikprøve af domme afsagt i 2015 og 2016. SE: Resultat er en teoretisk maksimal sagsvarighed, ikke et gennemsnit. CY, RO og SE: Data vedrører kun domme.

3.1.3 Oversigt over retssystemernes effektivitet

Hurtige retsafgørelser er helt afgørende for at sikre, at retssystemet fungerer gnidningsløst. De hovedparametre, der anvendes i resultattavlen til undersøgelse af retssystemernes effektivitet, er retssagernes varighed (skønnet tid i antal dage, der er nødvendige for at afgøre en sag), gennemførelsesprocenten (forholdet mellem antallet af afsluttede sager og antallet af indkomne sager) og antallet af verserende sager (som stadig skal behandles ved årets udgang).

Generelle data om effektivitet

For de brede områder for civil-, handels- og forvaltningsretlige sager viser resultattavlen for 2017, at den positive udvikling, der allerede blev bemærket i 2016, er fortsat⁴⁵. De tilgængelige

⁴³ IMF Factsheet, 6.10.2016, <http://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2016/08/01/16/31/Fight-Against-Money-Laundering-the-Financing-of-Terrorism>.

⁴⁴ Artikel 44, stk. 1, i direktiv 2015/849 (direktivet skal gennemføres inden juni 2017).

⁴⁵ Udviklingen bør fortolkes med varsomhed, da ændringer kan skyldes de anvendte metoder (som forklaret under figurene).

data viser også, at der generelt er flere medlemsstater, hvor effektiviteten er blevet bedre siden den første udgave af resultattavlen i 2013, end medlemsstater, hvor den er blevet ringere.

- Det er opmuntrende at konstatere positive tendenser især i de medlemsstater, som inden for rammerne af det europæiske semester eller det økonomiske tilpasningsprogram er blevet udpeget som medlemsstater med særlige udfordringer⁴⁶:
 - Varigheden af tvister i civil- og handelsretlige sager er blevet betydeligt kortere i flere af disse medlemsstater (figur 5). Denne forbedring ses tydeligere over et femårigt perspektiv (dvs. siden 2010) end på kort sigt. For kategorien "alle sager"⁴⁷ (figur 4) og særligt kategorien "forvaltningsretlige sager" (figur 6) tegner der sig imidlertid et positivt billede, også sammenlignet med sidste år, dvs. stabilitet eller forbedring.
 - I de fleste medlemsstater er gennemførelsesprocenten for tvister i civil- og handelsretlige sager blevet bedre over de fem år (figur 8). Det samme gælder med enkelte undtagelser på kort sigt for forvaltningsretlige sager (figur 9), hvor der ses en betydelig forbedring i forhold til sidste år, og også for den brede kategori "alle sager" (figur 7). Dette betyder, at medlemsstaterne generelt kan håndtere de indkommende sager på de undersøgte områder.
 - Med hensyn til verserende sager kan der konstateres visse forbedringer for de to sidste år, uanset den undersøgte kategori, selv om fremskridtet er mindre tydeligt over den femårige periode. Kategorien "alle sager" (figur 10) er generelt stabil, men der ses klare forbedringer med hensyn til verserende civil- og handelsretlige sager anlagt som følge af en tvist (figur 11) og forvaltningsretlige sager (figur 12). På trods af disse forbedringer er niveauet af verserende sager dog stadig højt i en række medlemsstater.
 - Det tager tid, før der opnås resultater fra retsreformer. Nogle af de iværksatte reformer bidrager imidlertid øjensynligt allerede til at forbedre effektiviteten. En medlemsstat har f.eks. indberettet en stor forbedring i antallet af sager, som afsluttes, og dermed en betydelig reduktion i antallet af verserende sager primært, fordi forvaltningsretlige sager behandles af en enkelt domstol.

Effektivitet på særlige områder af EU-retten

Formålet med figurene om sager inden for særlige områder (figur 13-19) er bedre at afspejle, hvordan retssystemerne fungerer i konkrete typer af erhvervsrelaterede tvister, der er omfattet af EU-retten. For borgere og virksomheder kan effektiv håndhævelse omfatte en kæde af aktører, ikke kun domstole, men også administrative myndigheder. For bedre at undersøge denne håndhæveskæde omhandler denne udgave af resultattavlen varigheden af forbrugerbeskyttelsesmyndigheders sager i tillæg til varigheden af domstolsprøvelsen af sådanne afgørelser. Den viser også varigheden af foreløbige foranstaltninger, der har til formål at forhindre nært forestående krænkelse eller tab på områderne for elektronisk kommunikation og intellektuelle ejendomsrettigheder. Figurene viser følgende:

- Sager vedrørende konkurrence og elektronisk kommunikation varer i gennemsnit mindst flere måneder længere end sager på de særlige områder for EU-varemærker og forbrugerlovgivning. Dette kan udspringe af kompleksiteten og den økonomiske betydning af sager på områderne for konkurrence og elektronisk kommunikation og muligvis af

⁴⁶ Se afsnit 2. Forskelle i resultaterne for de fem undersøgte år kan udspringe af kontekstuelle faktorer (variationer på mere end 10 % af indkomne sager er ikke ualmindelige) eller systembetingede mangler (manglende fleksibilitet og reaktionsevne eller uoverensstemmelser i reformprocessen).

⁴⁷ Alle civil- og handelsretlige sager (uanset om der foreligger en tvist mellem parterne), tinglysnings- og virksomhedsregistersager (ikke anlagt som følge af en tvist), andre registersager, andre sager (ikke anlagt som følge af en tvist), forvaltningsretlige sager og andre ikke-strafferetlige sager, jf. CEPEJ's metode.

procedurereglerne i nogle EU-lande. Retssagernes varighed i den samme medlemsstat kan svinge betydeligt alt efter det pågældende retsområde.

- Betydningen af de forskellige aktører i håndhævelseskæden vises på forbrugerområdet. I figur 16-17 illustreres varigheden af både administrative sager og domstolsprøvelse. Når disse to led i kæden tages i betragtning, varierer sagernes varighed fra 160 til 1 200 dage afhængigt af medlemsstaten. Dataene viser imidlertid, at en stor del af de administrative afgørelser i mange medlemsstater ikke prøves ved en domstol, og det tyder på, at mange overtrædelser alene afgøres administrativt.
- En domstol kan træffe afgørelse om foreløbige eller midlertidige foranstaltninger med henblik på midlertidigt at undgå eller forhindre en overtrædelse. Dataene vedrørende EU-varemærker og elektronisk kommunikation viser, at varigheden af de underliggende domstolssager kan variere mellem nogle dage og op til otte måneder på tværs af medlemsstaterne (figur 20) og afhængigt af typen inden for den samme medlemsstat. Manglen på sager vedrørende foreløbige foranstaltninger i nogle medlemsstater kan også skyldes procedureregler, som gør det vanskeligere at anvende dem.
- Den effektive bekæmpelse af hvidvask af penge er afgørende for at beskytte det finansielle system, sikre retfærdig konkurrence og forhindre negative økonomiske følger. I denne udgave af resultattavlen præsenteres resultaterne af en pilotindsamling af data om varigheden af retssager vedrørende hvidvask af penge i henhold til direktivet om bekæmpelse af hvidvask af penge. For medlemsstater, hvor data er tilgængelige, er der tilsyneladende markante forskelle i sagernes varighed – fra mindre end seks måneder til næsten tre år (figur 19). Dataindsamlingen forventes at blive bedre, når direktivet er blevet gennemført i juni 2017.

3.2 Retssystemernes kvalitet

Velfungerende retssystemer kræver ikke kun rettidige afgørelser, men også afgørelser af høj kvalitet. Kvalitet er afgørende for borgeres og virksomheders tillid til retssystemet. Selv om der ikke er vedtaget en fælles målestok for retssystemernes kvalitet, fokuseres der i EU's resultattavle for retsområdet på visse parametre, der er almindeligt accepterede som relevante, og som kan bidrage til en forbedring af retssystemernes kvalitet. De er opdelt i fire kategorier:

- 1) adgang til domstolsprøvelse for borgere og virksomheder
- 2) tilstrækkelige materielle og menneskelige ressourcer
- 3) indførelse af vurderingsværktøjer og
- 4) anvendelse af kvalitetsstandarder.

3.2.1 Tilgængelighed

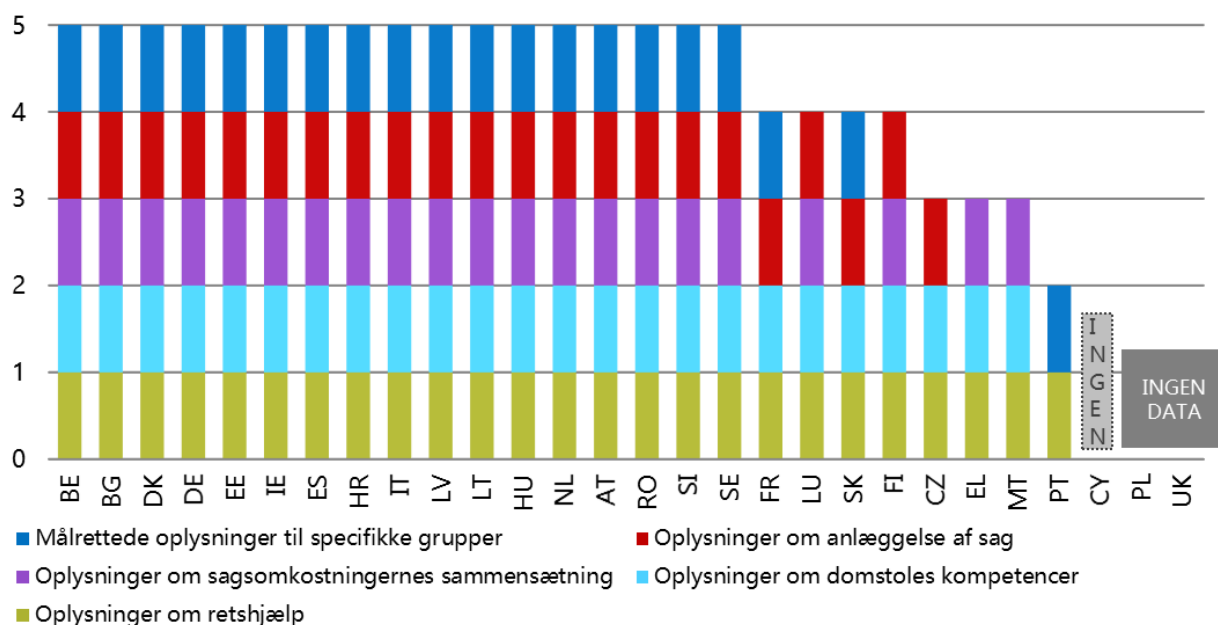
Det er nødvendigt med tilgængelighed i hele retskæden for at gøre det lettere at indhente relevante oplysninger – om retssystemet, om anlæggelse af sag og de dermed forbundne økonomiske aspekter samt om retssagers status helt indtil deres afgørelse – således at der hurtigt er onlineadgang til retsafgørelsen⁴⁸.

– Formidling af oplysninger om retssystemet –

Adgang til domstolsprøvelse forudsætter, at borgere og virksomheder informeres tilstrækkeligt og på en brugervenlig måde om de forskellige aspekter af retssystemet. I figur 20 illustrerer tilgængeligheden af onlineinformation til offentligheden om retssystemet.

⁴⁸ Det bør bemærkes, at Sammenslutningen af Statsråd og Forvaltningsdomstole i Den Europæiske Union (ACA-Europa) har offentliggjort en tværfaglig undersøgelse med titlen "Access to administrative supreme courts and to their decisions": http://www.juradmin.eu/images/media_kit/aca_surveys/Transversal-Analysis---Annex-1.pdf.

Figur 20: Tilgængelighed af onlineinformation til offentligheden om retssystemet* (kilde: Europa-Kommissionen⁴⁹)

* DE: Hver delstat beslutter, og på føderalt plan besluttes det, hvilke oplysninger man leverer online.

– Retshjælp og retsafgifter –

Adgang til retshjælp er en grundlæggende rettighed, som er nedfældet i EU's charter om grundlæggende rettigheder ("chartret")⁵⁰. Med henblik på at indsamle sammenlignelige data om forskellige retshjælps- og retsafgiftssystemer er der opstillet to specifikke scenarier med en forbrugertvist set i forhold til indkomstforholdene og levevilkårene i hver medlemsstat. Dataene i figur 21 vedrører tilgængeligheden af retshjælp i disse to scenarier. Scenarierne vedrører tvister med to forskellige værdier: en tvist med høj værdi (dvs. 6 000 EUR) og en tvist med lav værdi (dvs. Eurostats fattigdomsgrænse omregnet til månedlig indkomst for hver medlemsstat⁵¹).

De fleste medlemsstater yder retshjælp på baggrund af ansøgerens indkomst.⁵² I figur 21 gives der en procentvis sammenligning af indkomstgrænserne for retshjælp i en specifik forbrugersag med Eurostats fattigdomsgrænse i hver medlemsstat. Hvis støtteberettigelsen til retshjælp angives som 20 %, betyder det f.eks., at en ansøger med en indkomst, der er 20 % højere end Eurostats fattigdomsgrænse, kan modtage retshjælp. Hvis støtteberettigelsen til retshjælp viser -20 %, betyder det derimod, at indkomstgrænsen vedrørende retshjælp angives som 20 % lavere end Eurostats fattigdomsgrænse. Nogle medlemsstater har et retshjælpssystem, der yder dækning på 100 % af retsomkostningerne (fuld retshjælp), suppleret med et system, som dækker dele af

⁴⁹ Data for 2016 er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retsvæsenere.

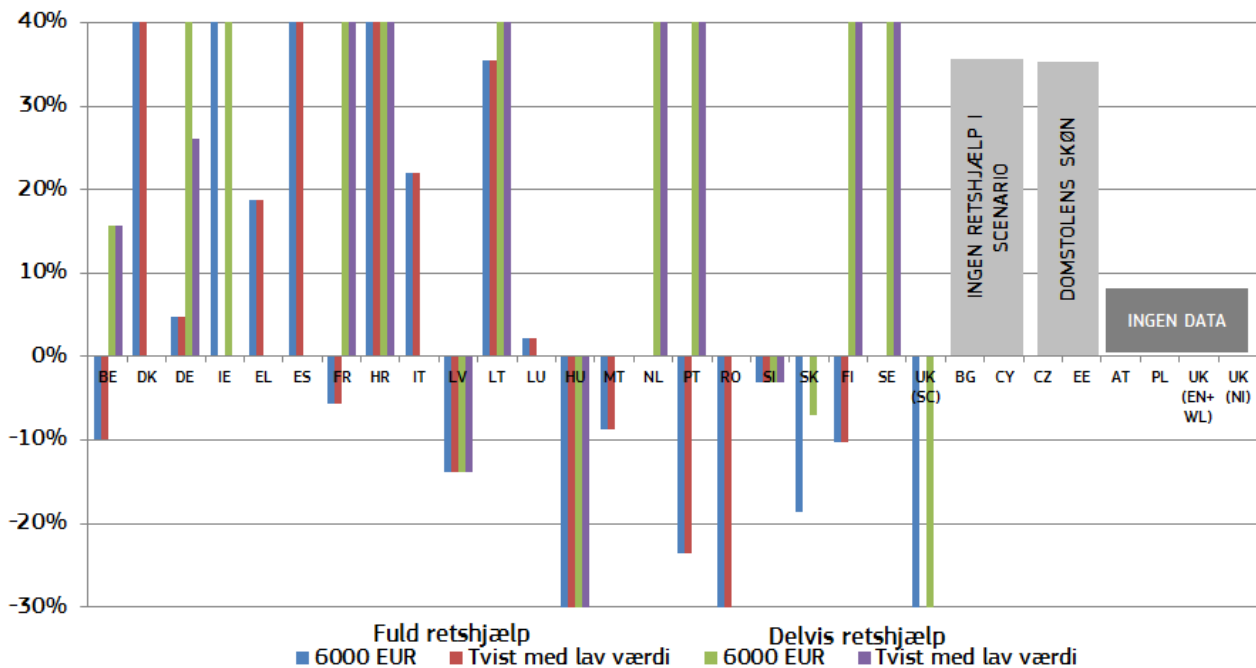
⁵⁰ EU's charter om grundlæggende rettigheder, artikel 47, stk. 3.

⁵¹ Fattigdomsrisikotærsklen (AROP) er fastsat til 60 % af den nationale ækvivalerede medianindkomst. Europæisk undersøgelse om indkomstforhold og levevilkår, Eurostat-tabel ilc_li01, <http://ec.europa.eu/eurostat/web/income-and-living-conditions/data/database>.

⁵² Medlemsstaterne anvender forskellige metoder ved fastlæggelse af grænsen for støtteberettigelse, f.eks. forskellige referenceperioder (månedlig/årlig indkomst). Omkring halvdelen af medlemsstater har også en grænse for ansøgerens personlige formue. Den er ikke taget i betragtning i denne figur. I BG, ES, FR, HU, HR, LV, LU, NL, PT og UK (SC) er visse kategorier af personer (f.eks. enkeltpersoner, der modtager visse ydelser) automatisk berettiget til at modtage retshjælp i civil- og handelsretlige tvister. Enkeltpersoner, der modtager bestemte typer sociale ydelser, er automatisk berettigede til at modtage retshjælp i civil- og handelsretlige tvister. Yderligere kriterier, som medlemsstaterne kan anvende, f.eks. sagens realitet, er ikke afspejlet i denne figur.

omkostningerne (delvis retshjælp). Andre medlemsstater har enten kun et helt eller kun et delvist retshjælpssystem.

Figur 21: Indkomstgrænse for retshjælp i en specifik forbragersag* (forskelle i % i forhold til Eurostats fattigdomsgrænse) (kilde: Europa-Kommissionen sammen med CCBE⁵³)

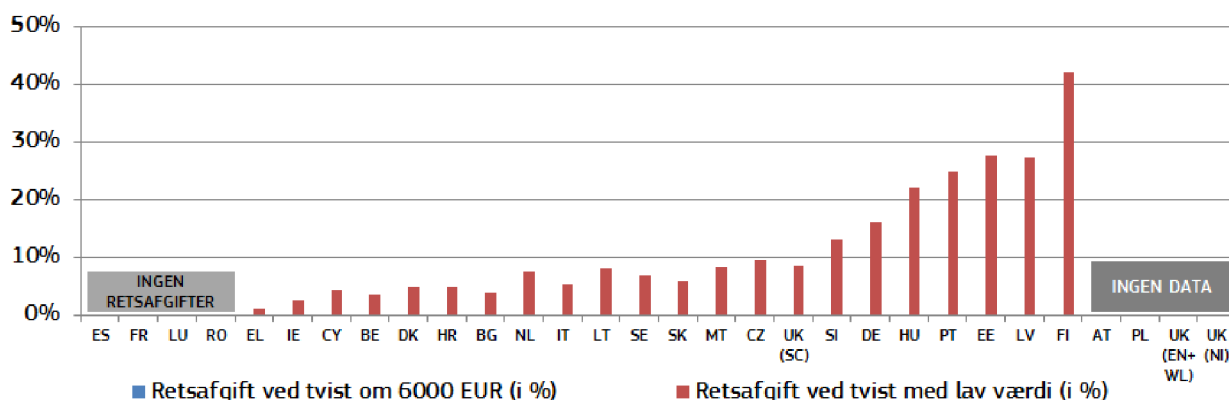

* Ifølge figuren varierer grænsen for retshjælp fra 40 % til -30 %. DK, DE, IE, FR, HR, LT, NL, PT, FI og SE yder retshjælp ved en indkomstgrænse, der varierer mellem 40 % og 154 %. HU, RO og UK(SC) yder retshjælp ved en indkomstgrænse, der varierer mellem -30 % og 68 %. "Tvist med lav værdi" er en tvist, der svarer til Eurostats fattigdomsgrænse for en enlig i hver medlemsstat omregnet til månedlig indkomst (i 2014 varierede denne værdi f.eks. fra 110 EUR i RO til 1 716 EUR i LU). De fleste medlemsstater anvender den disponible indkomst ved fastsættelse af grænsen for støtteberettigelse til retshjælp, undtagen DK, LU og NL, som anvender bruttoindkomsten. I IE, SK og UK (SC) ydes der ikke retshjælp for tvistens værdi ved fattigdomsgrænsen, da beløbet ville være for lille. DE: Indkomstgrænsen er baseret på "Prozesskostenhilfebekanntmachung 2016" og på de gennemsnitlige årlige boligomkostninger (SILC). LV: Et indkomstinterval mellem 128,06 EUR og 320 EUR alt efter ansøgerens bopæl. Satsen er baseret på den aritmetiske middelværdi.

De fleste medlemsstater kræver, at parterne betaler en retsafgift, når en retssag indledes. I figur 22 sammenlignes størrelsen af retsafgiften som en andel af tvistens værdi i de to scenarier. Hvis retsafgiften f.eks. er 10 % af en tvist på 6 000 EUR i figuren nedenfor, skal forbrugeren betale en retsafgift på 600 EUR for at indlede en retssag. Tvisten med lav værdi er baseret på Eurostats fattigdomsgrænse for hver medlemsstat.

⁵³ Data for 2016 er blevet indsamlet via svar fra CCBE-medlemmer på et spørgeskema på baggrund af følgende specifikke scenarier: En tvist mellem en forbruger og en virksomhed (to forskellige værdier er anført: 6 000 EUR og Eurostats fattigdomsgrænse i hver medlemsstat). Da betingelserne for retshjælp afhænger af ansøgerens situation, blev der anvendt følgende scenarier: en ugift 35-årig ansøger i beskæftigelse uden forsørgerpligt og retshjælpsforsikring samt med fast indkomst og i lejebolig.

Figur 22: Retsafgift for at indlede en retssag i en specifik forbrugersag (retsafgiftens størrelse som en andel af tvistens værdi) (kilde: Europa-Kommissionen sammen med CCBE⁵⁴)

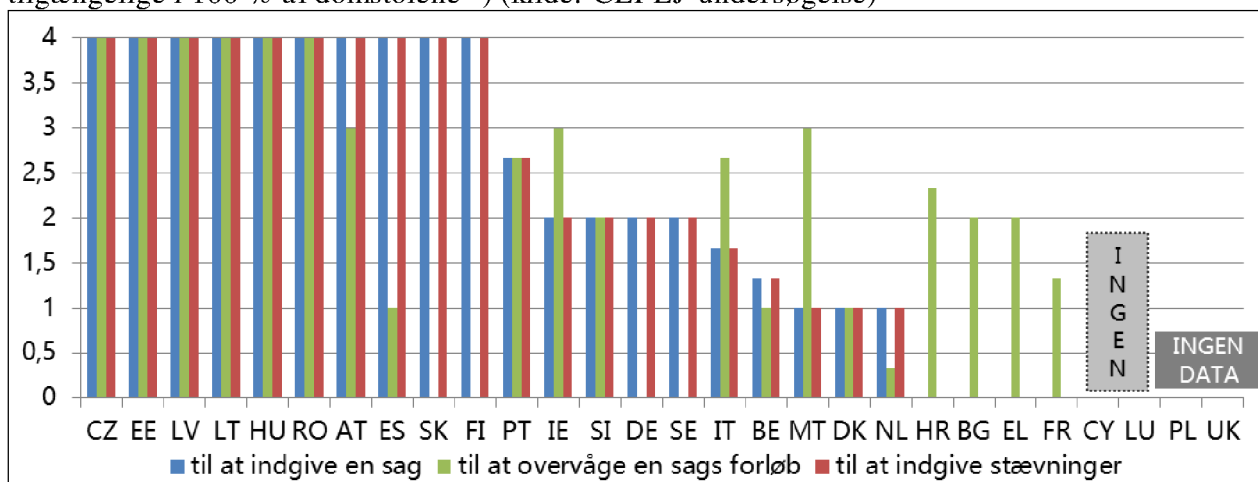

* "Tvist med lav værdi": Se under figur 21.

– Indgivelse og opfølgning af et krav online –

Elektronisk indgivelse af krav og muligheden for at overvåge og fremsætte en sag online samt elektronisk kommunikation mellem domstole og advokater gør det også lettere at få adgang til domstolsprøvelse og nedbringer både omfanget af forsinkelser og omkostninger. IKT-systemer ved domstolene spiller også en stadig større rolle ved samarbejde på tværs af grænserne mellem retsmyndigheder og fremmer dermed gennemførelsen af EU-lovgivning.

Figur 23: Tilgængelighed af elektroniske midler* (0 = tilgængelige i 0 % af domstolene, 4 = tilgængelige i 100 % af domstolene⁵⁵) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)

* DK: Elektroniske formularer findes på webstedet, men kan i øjeblikket kun indgives pr. e-mail. LT: Visse dokumenter kan indgives via domstolens elektroniske portal. PL: Muligheden for at anlægge en sag ved retten ad elektronisk vej eksisterer kun for sager om betalingsordrer. RO: En sag kan anlægges ved domstolene via e-mail. SK: Elektronisk indgivelse er mulig i visse civile procedurer. Borgere har adgang til oplysninger om retssager via domstolens websteder. SI: I specifikke typer sager kan sagsakter overvåges.

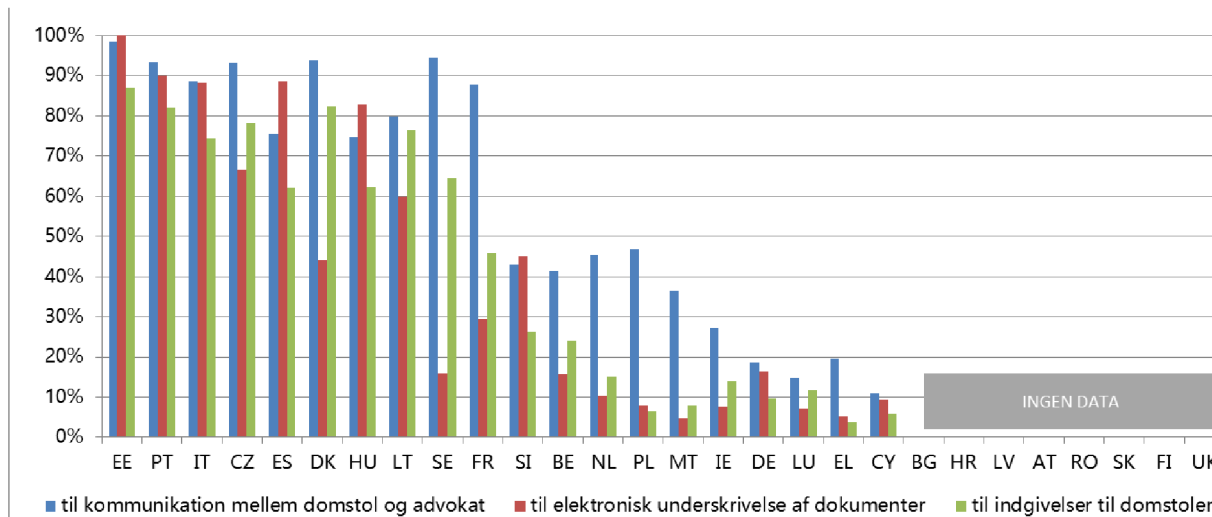
⁵⁴ Dataene henviser til indkomstgrænserne i 2016 og er blevet indsamlet via svar fra CCBE-medlemmer på et spørgeskema på baggrund af følgende specifikke scenario: En tvist mellem en forbruger og en virksomhed (to forskellige værdier er anført: 6 000 EUR og Eurostats fattigdomsgrænse i hver medlemsstat).

⁵⁵ Dataene vedrører 2015. Udstyrsprocent fra 100 % (udstyr i fuld anvendelse) til 0 % (udstyr ikke-eksisterende) viser den funktionelle tilstedeværelse i domstolene af det udstyr, der er omfattet af diagrammet, jf. følgende skala: (100 % = 4 point, hvis gældende for alle sager/1,33 point pr. specifik sag, 50-99 % = 3 point, hvis gældende for alle sager/1 point pr. specifik sag, 10-49 % = 2 point, hvis gældende for alle sager/0,66 point pr. specifik sag, 1-9 % = 1 point, hvis gældende for alle sager/0,33 point pr. specifik sag. Sagen vedrører den type retssager, der behandles (civil- og handelsretlige, strafferetlige, forvaltningsretlige eller andre former).

– Udvekslinger mellem domstole og advokater –

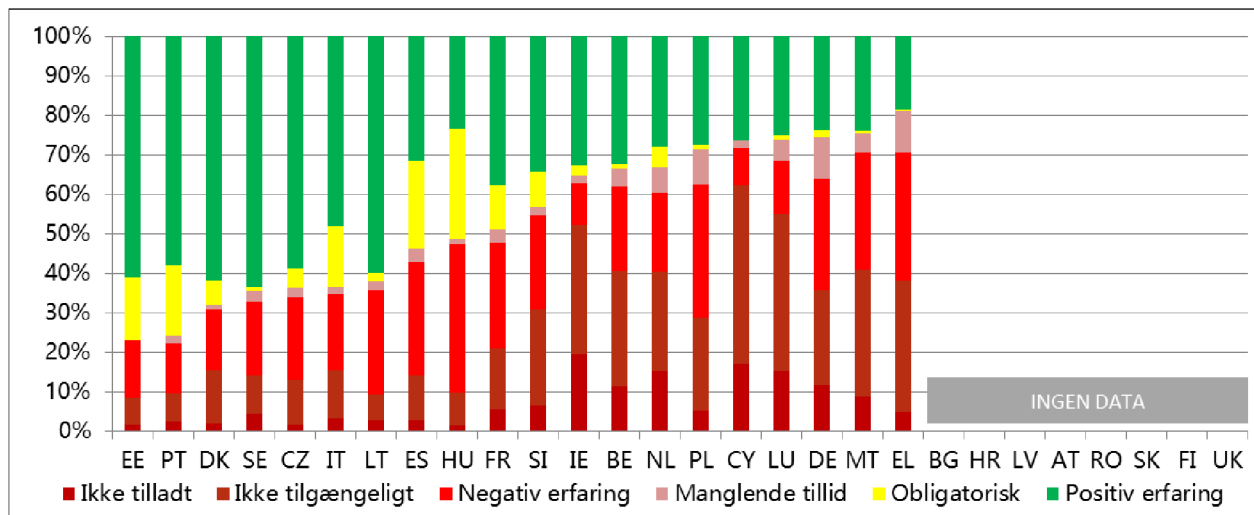
Hvor ofte forskellige IKT-teknikker anvendes i udvekslinger mellem domstole og advokater, og årsagerne til denne anvendelse eller manglende anvendelse varierer betydeligt fra medlemsstat til medlemsstat⁵⁶. For at få et klarere billede af den faktiske anvendelse af IKT vises resultaterne af en undersøgelse af, hvordan advokater kommunikerer med domstolene, og hvorfor de benytter IKT, i figur 24.

Figur 24: Brug af IKT mellem domstole og advokater* (kilde: CCBE-undersøgelse)

* Indgivelse til domstol dækker følgende svarmuligheder: "elektronisk indgivelse af krav", "elektronisk indgivelse af stævning" og "elektronisk indgivelse af beviser/dokumentation".

Figur 25: Årsager til (manglende) brug af IKT mellem domstole og advokater* (kilde: CCBE-undersøgelse)

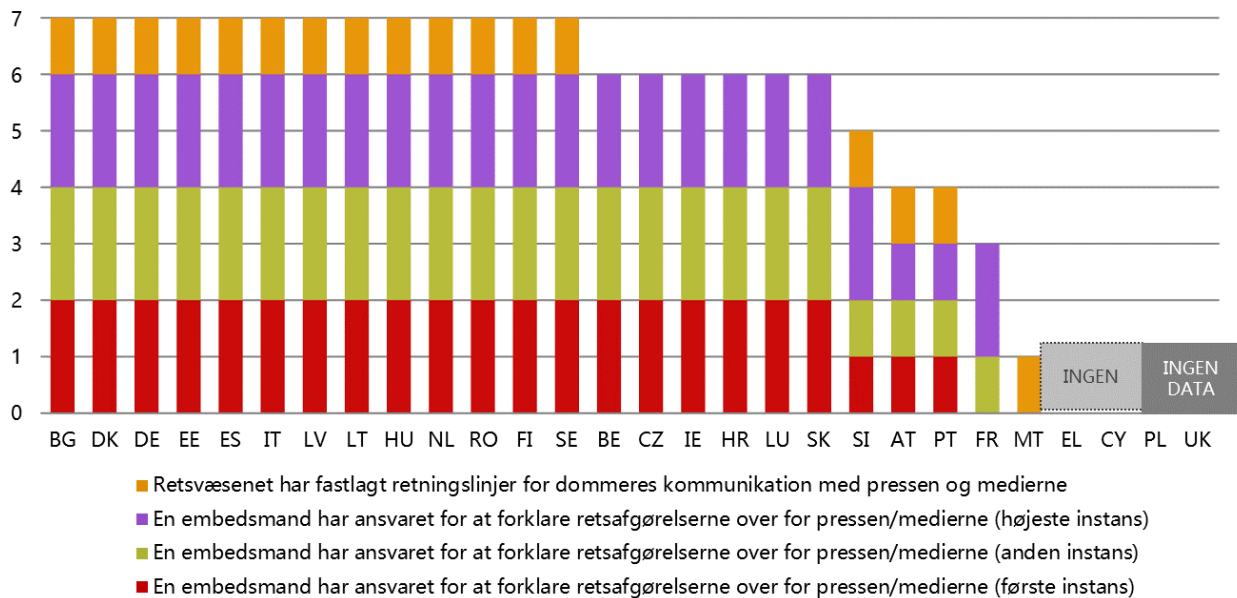
* Positiv erfaring dækker følgende svarmuligheder: "meget praktisk", "brugervenligt" og "andre fordele". Negativ erfaring dækker følgende svarmuligheder: "ikke tilstrækkeligt brugervenligt", "tekniske problemer" og "andre forhindringer". Respondenter kunne angive op til to begrundelser for brugen (eller den manglende brug) af IKT.

– Kommunikation med medierne –

⁵⁶ Figur 24 og 25 er baseret på en CCBE-undersøgelse foretaget blandt advokater.

For offentligheden fungerer medierne som en kanal, der bidrager til adgangen til retssystemerne og domstolenes arbejde.

Figur 26: Forholdet mellem domstolene og pressen/medierne* (kilde: Europa-Kommissionen⁵⁷)

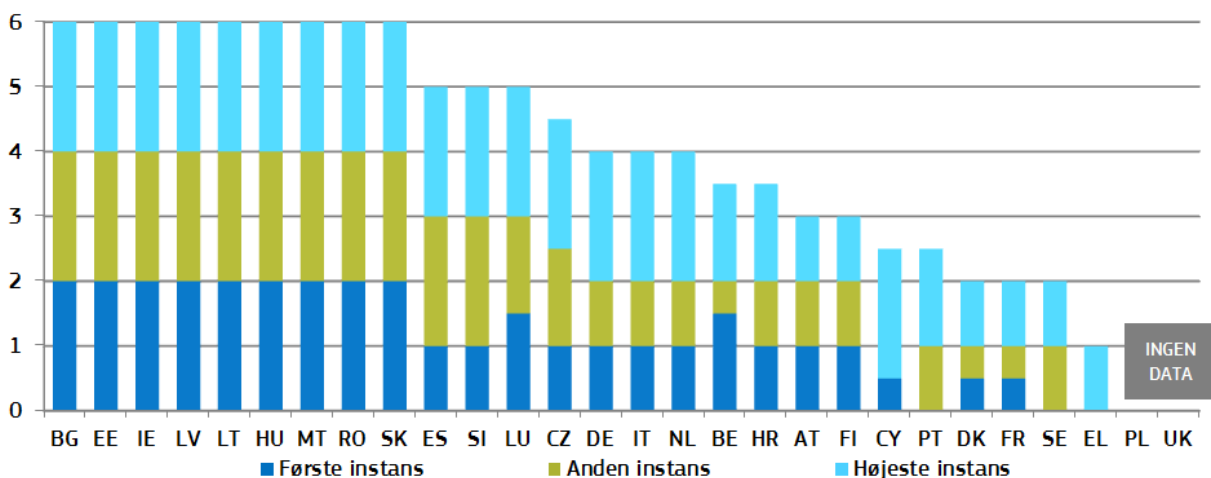

* For hver af de tre instanser kan der gives to point, hvis civil- og handelsretlige samt forvaltningsretlige sager er omfattet. Hvis kun en af de to kategorier af sager er omfattet, gives der kun et point. Maksimum: 7 point. DE: Hver delstat har sine egne retningslinjer for dommere om kommunikation med pressen og medierne. FI: I alle domstole er der en person, som efter behov varetager kontakten med medierne, men det er ikke vedkommendes hovedopgave.

– Adgang til retsafgørelser –

Offentliggørelse af retsafgørelser online bidrager til at fremme gennemsigtigheden og forståelsen af retssystemet og hjælper borgere og virksomheder med at træffe informerede beslutninger ved adgang til retssystemet. Det kan også bidrage til at øge kontinuiteten vedrørende retspraksis.

Figur 27: Offentlighedens adgang til offentliggjorte retsafgørelser online* (civil- og handelsretlige samt administrative sager, alle instanser) (kilde: Europa-Kommissionen⁵⁸)

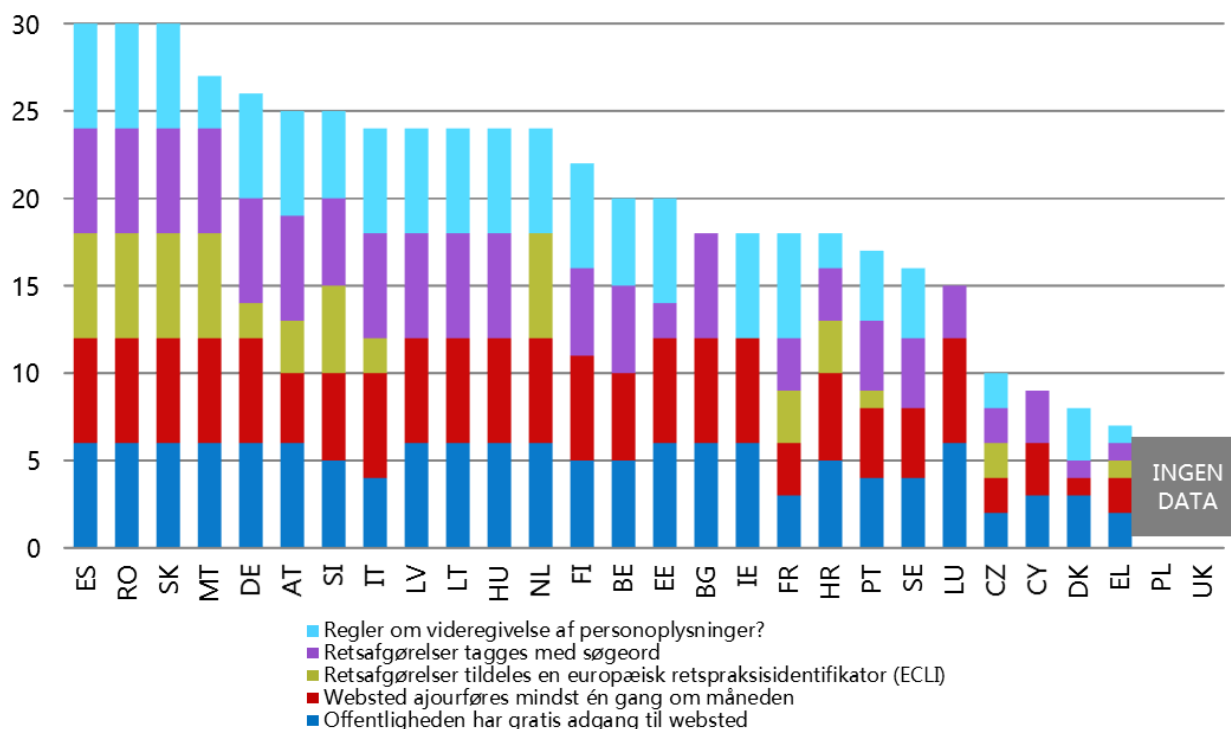

⁵⁷ Data for 2016 er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retsvæsen.

⁵⁸ Data for 2016 er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retsvæsen.

* For henholdsvis civil- og handelsretlige samt forvaltningsretlige sager er der givet ét point for hver instans, hvis alle retsafgørelser er tilgængelige online for offentligheden (0,5 point, hvis kun visse retsafgørelser foreligger). Hvis en medlemsstat kun har to instanser, er der givet point for tre instanser ved at kopiere dataene fra den pågældende højere instans til den ikke-eksisterende instans. For de medlemsstater, der ikke skelner mellem de to retsområder, er der givet samme antal point for begge retsområder. Maksimum: 6 point. DK: De fleste forvaltningsretlige sager behandles af uafhængige kvasirettslige administrative organer uden for domstolene. SE: Domstolene offentliggør ikke retsafgørelser regelmæssigt online (kun i skelsættende sager). I overensstemmelse med princippet om aktindsigt har borgere ret til at få adgang til alle domme og afgørelser. DE: Hver delstat beslutter om retsafgørelser i første instans skal gøres tilgængelige online.

Figur 28: Ordninger for offentliggørelse online af retsafgørelser i alle instanser* (civil- og handelsretlige og forvaltningsretlige sager (kilde: Europa-Kommissionen⁵⁹))

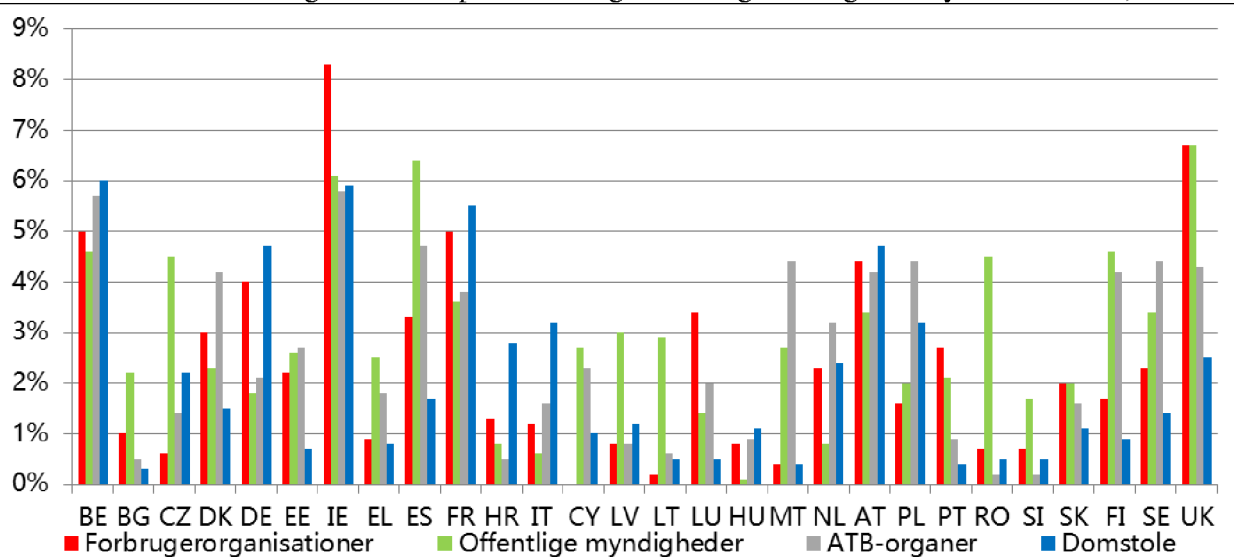
* For hver af de tre instanser kan der gives to point, hvis civil- og handelsretlige samt forvaltningsretlige sager er omfattet. Hvis kun en af de to kategorier af sager er omfattet, gives der kun et point pr. instans. Maksimum: 30 point. DK: De fleste forvaltningsretlige sager behandles af uafhængige kvasirettslige administrative organer uden for de danske domstole. NL: Det indsættes ingen søgeord, men en indholdsfortegnelse i hver offentliggjort retsafgørelse.

– Indgivelse af klager til virksomheder –

Klageadgang omfatter udenrettslige kanaler. Figur 29 er baseret på en undersøgelse af detailhandleres holdninger til handel på tværs af grænser og forbrugerbeskyttelse. Virksomheder blev anmodet om at angive, om de modtog klager fra forbrugere i deres eget land, og ad hvilke kanaler.

⁵⁹ Data for 2016 er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retsvæsen.

Figur 29: Kanaler til forbrugerklager uden for virksomheder* (kilde: Undersøgelse af detailhandlernes holdning til handel på tværs af grænser og forbrugerbeskyttelse, 2016⁶⁰).

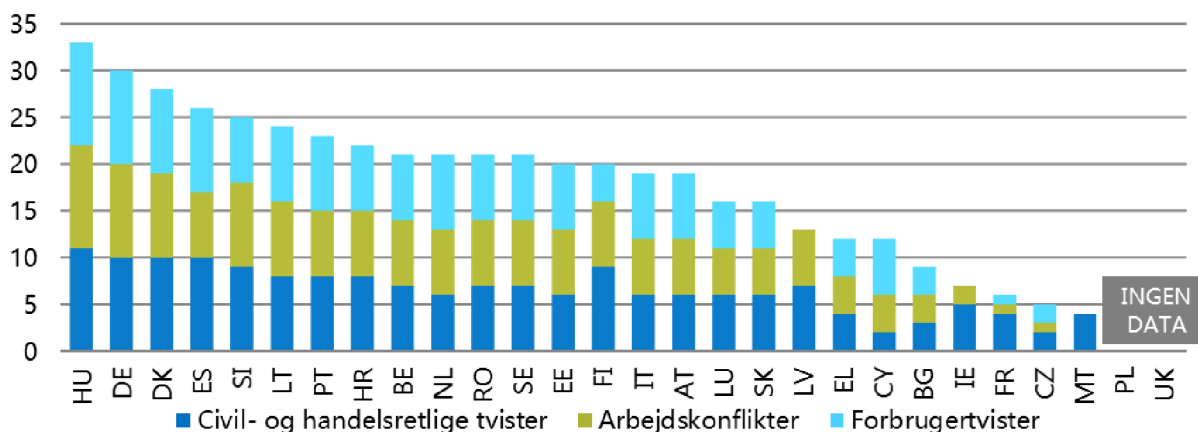

* Andel af virksomheder, der har modtaget forbrugerklager ad de pågældende kanaler. Det oprindelige spørgsmål omfattede svarmulighederne: "Interne klagekanaler" og "Andre kanaler", som i de fleste medlemsstater er de eneste kanaler, der anvendes. Offentlige myndigheder er i denne sammenhæng de myndigheder, der behandler forbrugerrelaterede spørgsmål.

– Adgang til alternative tvistbilæggelsesmetoder –

I figur 30 vises medlemsstaternes indsats for at fremme og anspore frivillig anvendelse af alternative tvistbilæggelsesmetoder⁶¹. I figur 31 vises det antal klager, der er indgivet via den europæiske platform for onlinetvistbilæggelse. Dette webaserede flersprogede værktøj har været tilgængeligt for offentligheden siden den 15. februar 2016. Forbrugere og handlende, som har en kontraktlig tvist vedrørende et produkt eller en tjeneste, der er købt online, og som ønsker at bilægge tvisten uden for domstolene, kan indgive deres kontraktlige tvist online via platformen.

Figur 30: Fremme af og incitamenter til brug af alternative tvistbilæggelsesmetoder* (kilde: Europa-Kommissionen⁶²)

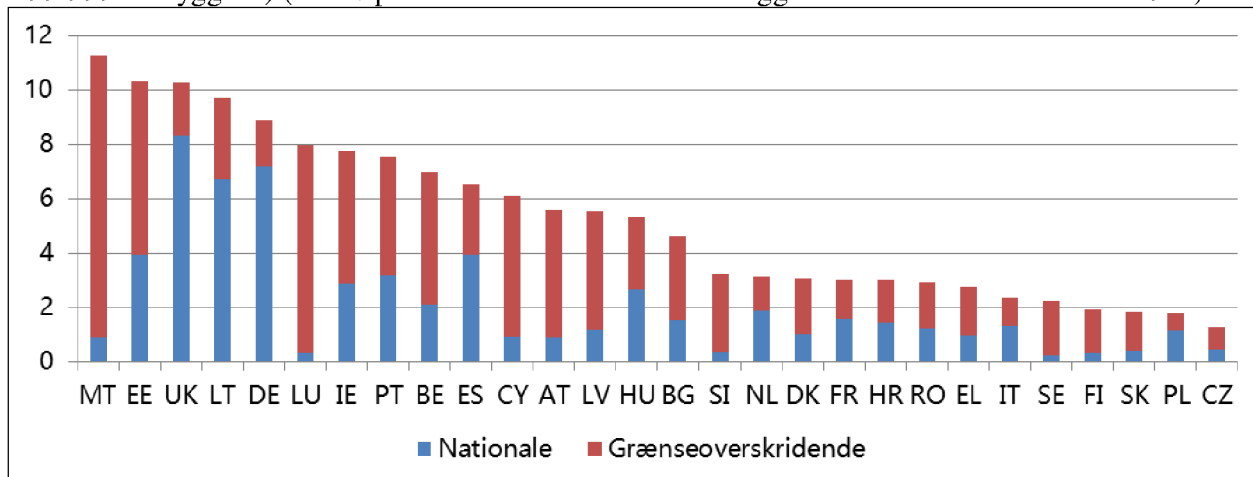
⁶⁰ Offentliggøres inden for rammerne af resultattavlen for forbrugerforhold 2017 (tredje kvartal 2017).

⁶¹ Metoderne til at fremme og anspore brugen af alternativ tvistbilæggelse dækker ikke obligatoriske krav om at bruge alternativ tvistbilæggelse, inden en sag anlægges ved domstolen, da det er usikkert, om sådanne krav er forenelige med retten til adgang til effektive retsmidler og domstolsprøvelse, som er nedfældet i EU's charter om grundlæggende rettigheder.

⁶² Data for 2016 er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retsvæsenere.

* Aggregerede data baseret på følgende indikatorer: hjemmesider med oplysninger om alternativ tvistbilæggelse, oplysningskampagner i medierne, brochurer til offentligheden, domstolen arrangerer på anmodning specifikke informationsmøder om alternativ tvistbilæggelse, koordinator for alternativ tvistbilæggelse/mægling ved domstole, offentliggørelse af evalueringer af anvendelsen af alternativ tvistbilæggelse, offentliggørelse af statistikker om anvendelsen af alternativ tvistbilæggelse, retshjælp dækker (delvist eller helt) de omkostninger, der er forbundet med alternativ tvistbilæggelse, hel eller delvis refusion af retsafgifter, herunder stempelafgifter, hvis den alternative tvistbilæggelse lykkes, intet krav om advokat i proceduren med alternativ tvistbilæggelse, dommer kan fungere som mægler, andet. For hver af disse 12 indikatorer blev der givet ét point for hvert retsområde. IE: Fremme og incitament i civil- og handelsretlige tvister vedrører kun familiesager. PT: For civil- og handelsretlige tvister refunderes retsafgifter kun i tilfælde af fredsdommere. LV: I arbejdskonflikter opkræves der ingen retsafgifter.

Figur 31: Antal forbrugerklager indgivet til platformen for onlinetvistbilæggelse (pr. 100 000 indbyggere) (kilde: platformen for onlinetvistbilæggelse – udtrukket 24. marts 2017)

* Figuren viser antallet af klager indgivet til platformen for onlinetvistbilæggelse, ikke det antal tvister, som alternative tvistbilægelsesinstanser har modtaget via denne platform. Et antal sager indgivet via platformen for onlinetvistbilæggelse er efterfølgende blevet bilagt bilateralt mellem parterne uden for platformen uden yderligere inddragelse af en alternativ tvistbilægelsesinstans.

3.2.2 Ressourcer

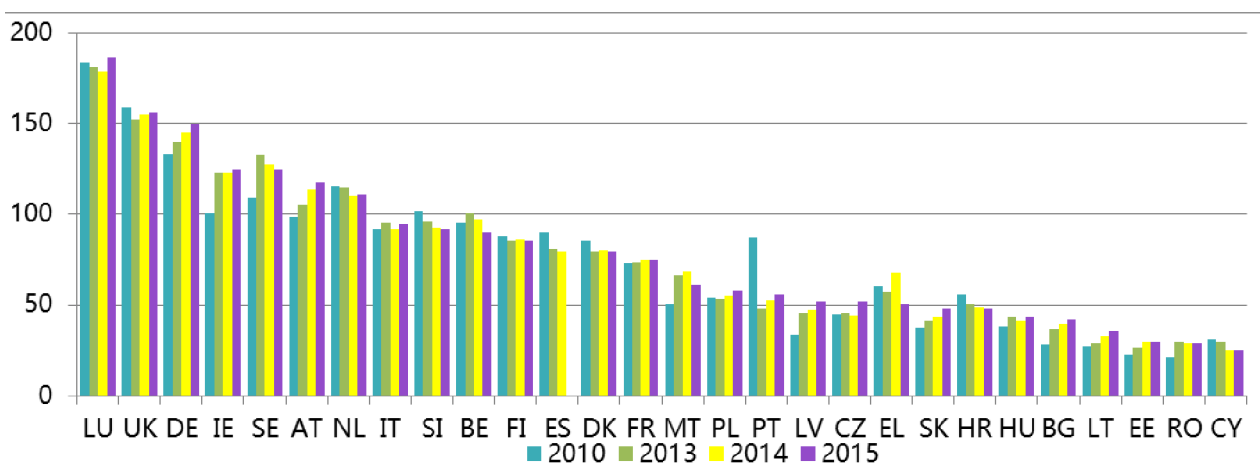
Retssystemet kan kun fungere godt, hvis det har tilstrækkelige ressourcer, der er sørget for de rette betingelser ved domstolene, og det har velkvalificerede medarbejdere. Uden et tilstrækkeligt antal medarbejdere med de nødvendige kvalifikationer og kompetencer samt adgang til videreuddannelse bliver retssagers og afgørelses kvalitet sat på spil.

– Finansielle ressourcer –

Figureerne nedenfor viser det budget, der for øjeblikket bruges på domstolene, først pr. indbygger (figur 32) og dernæst som andel af bruttonationalproduktet (BNP) (figur 33)⁶³.

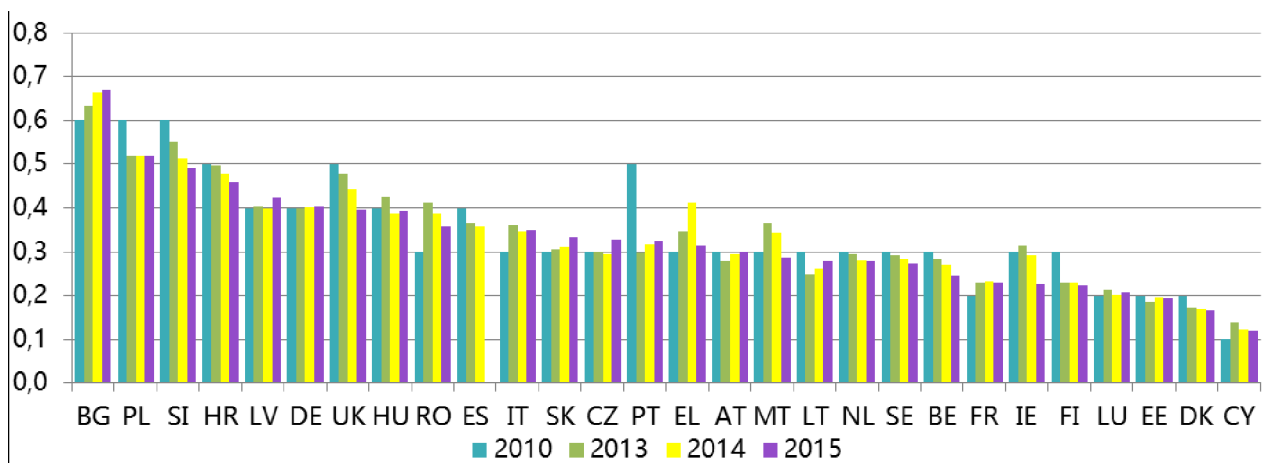
⁶³ Den offentlige sektors samlede (faktiske) udgifter til administration, drift eller understøttelse af forvaltningsretlige, civilretlige og strafferetlige domstole og retssystemet, herunder retternes håndhævelse af bøder og retlige forlig og forvaltningen af prøveløsladelsessystemer og retshjælp – retlig repræsentation og rådgivning på vegne af myndighederne eller på vegne af andre, som finansieres af eller modtager ydelser fra myndighederne; forvaltning af fængsler medtages ikke (nationalregnskabsdata, formålsklassifikation for offentlig forvaltning og service (COFOG), gruppe 03.3), Eurostat-tabel gov_10a_exp, <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>.

Figur 32: Den offentlige sektors samlede udgifter til domstole* (i EUR pr. indbygger) (kilde: Eurostat)

* Data for NL og SK er foreløbige.

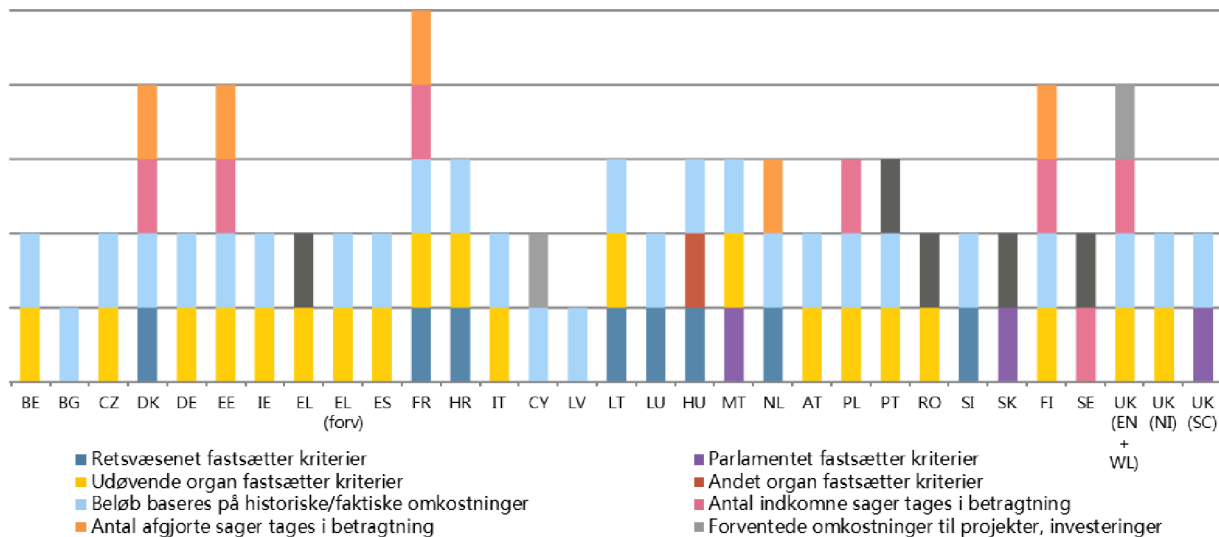
Figur 33: Den offentlige sektors samlede udgifter til domstole* (udtrykt i procent af BNP) (kilde: Eurostat)

* Data for NL og SK er foreløbige.

I figur 34 vises det, hvilket statsligt organ (den dømmende, lovgivende eller udøvende magt) der fastlægger kriterierne for fastsættelse af bevillinger til retsvæsenet, og hvilke kriterier der anvendes.

Figur 34: Kriterier for fastsættelse af bevillinger til retsvæsenet*⁶⁴

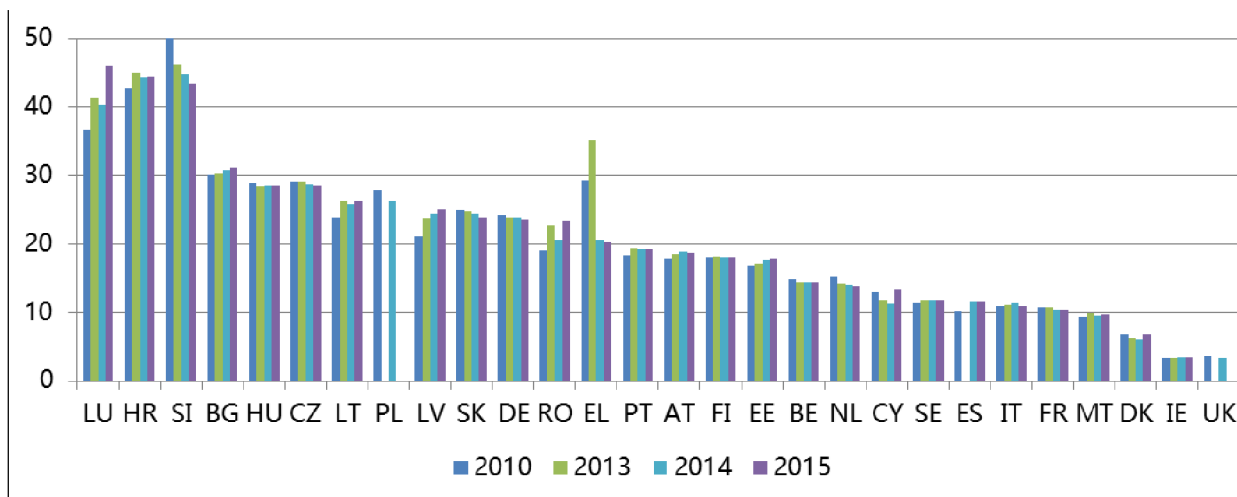

* DK: Der tages højde for antallet af indkomne og afsluttede sager ved domstole i første instans. DE: Kun med hensyn til budgettet for højesteret – for så vidt angår domstolene i første og anden instans, varierer delstaternes retssystemer. EE: Der tages højde for antallet af indkomne og afsluttede sager ved domstole i første og anden instans. FR: Der tages højde for antallet af indkomne og afsluttede sager ved domstole i alle instanser. IT: Justitsministeriet fastsætter kriterier for civil- og strafferetlige domstole, mens domstolsadministrationen (CPGA) fastsætter kriterier for forvaltningsdomstole. HU: I henhold til loven skal dommernes løn fastsættes i finansloven, idet dette beløb ikke må være lavere end året før. NL: Antallet af afsluttede sager baseret på en evaluering af omkostningerne til domstolene tages i betragtning.

– Menneskelige ressourcer –

Tilstrækkelige menneskelige ressourcer er afgørende for retssystemets kvalitet. Mangfoldighed blandt dommere, herunder ligestilling mellem kønne, sikrer supplerende ekspertise, kompetencer og erfaring og afspejler sammensætningen i samfundet.

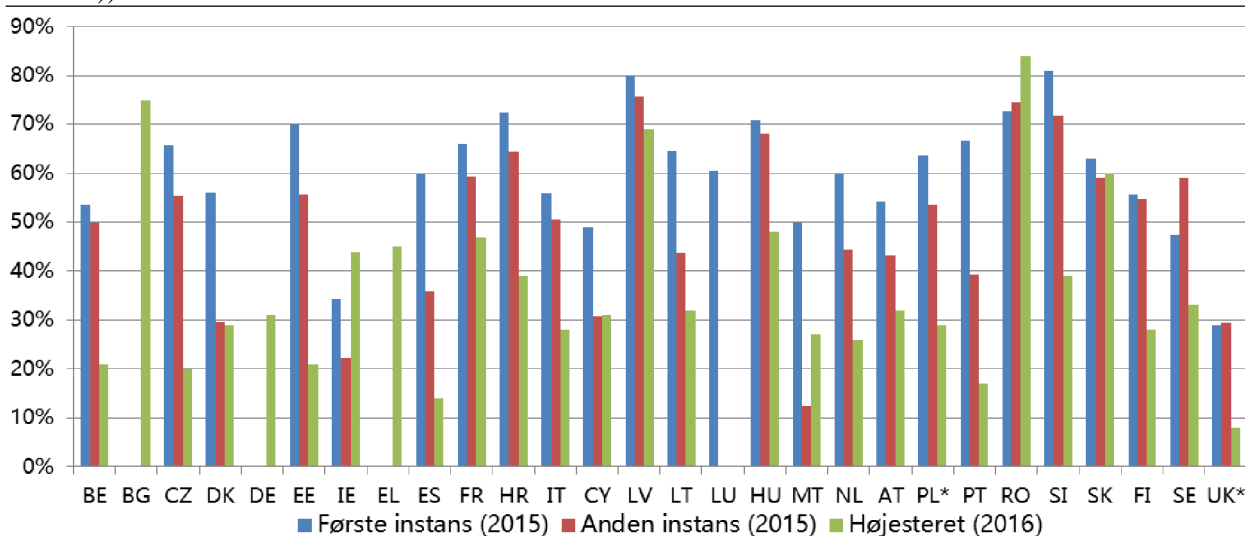
Figur 35: Antal dommere* (pr. 100 000 indbyggere) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)

* Denne kategori omfatter ifølge CEPEJ-metoden dommere på fuld tid. Den omfatter ikke "Rechtspfleger"/"court clerks", som findes i nogle medlemsstater. EL: Det samlede antal juridiske dommere omfatter forskellige kategorier for den ovenfor angivne periode, hvilket til dels forklarer udsvingene. UK: Vægtet gennemsnit af tre jurisdiktioner. Data for 2010 omfatter 2012-data for UK (NI).

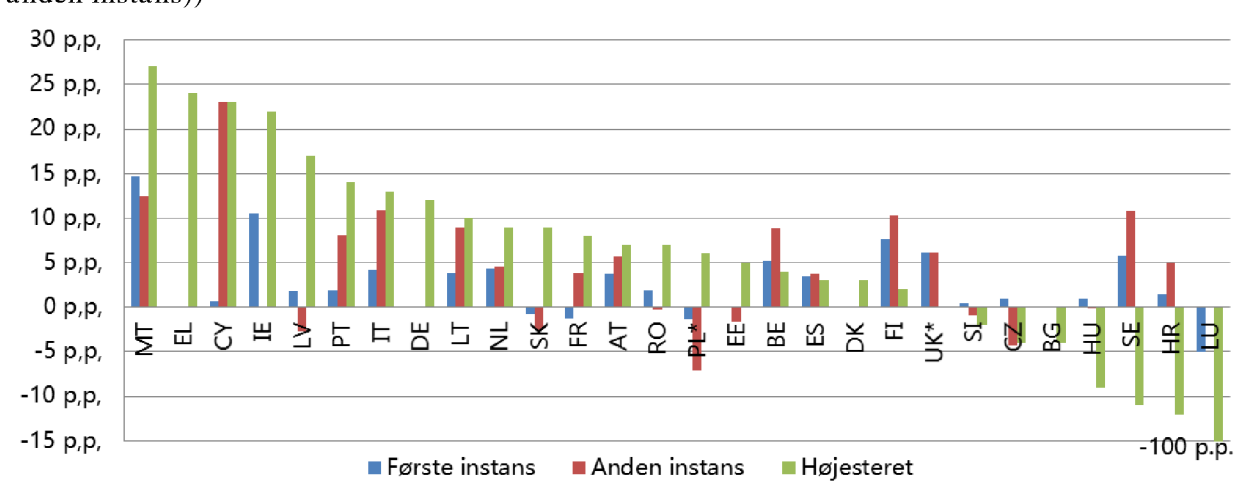
⁶⁴ Data indsamlet ved hjælp af et ajourført spørgeskema udarbejdet af Kommissionen i tæt samarbejde med ENCJ. Svarene fra medlemsstater uden domstolsadministrationer blev indhentet via et samarbejde med Netværket af Præsidenterne for Den Europæiske Unions Øverste Domstole.

Figur 36: Andel af kvindelige juridiske dommere ved domstole i første og anden instans og højesteret (kilde: Europa-Kommissionen (højesteret)⁶⁵ og CEPEJ-undersøgelse (første og anden instans))

* PL og UK: data for 2014 for første og anden instans.

Figur 37: Udsving i andel af kvindelige juridiske dommere ved domstole i første og anden instans i perioden 2010-2015 samt ved højesteret i perioden 2010-2016* (forskul i procentpoint) (kilde: Europa-Kommissionen (højesteret)⁶⁶ og CEPEJ-undersøgelse (første og anden instans))

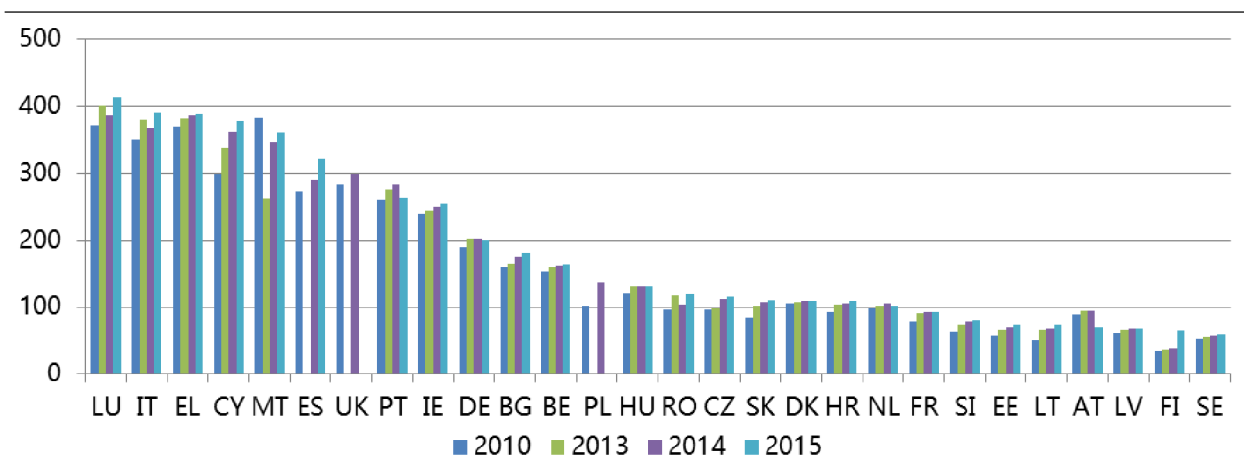

* LU: Andelen af kvindelige juridiske dommere i højesteret faldt fra 100 % i 2010 til 0 % i 2016. UK: For England og Wales bruges gennemsnittet for første og anden instans. PL og UK: Data sammenligner 2010 med 2014.

⁶⁵ Database: mænd og kvinder i beslutningstagningen: http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/gender-decision-making/database/index_en.htm.

⁶⁶ Database: mænd og kvinder i beslutningstagningen: http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/gender-decision-making/database/index_en.htm.

Figur 38: Antal advokater* (pr. 100 000 indbyggere) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)

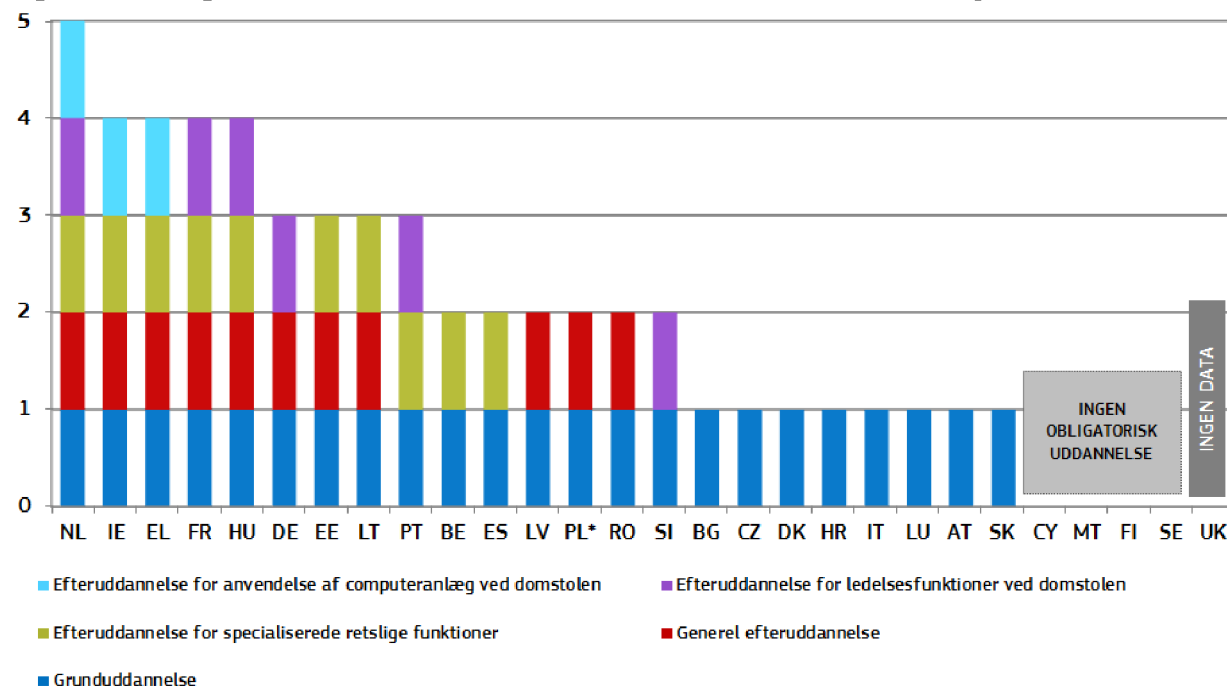

* Efter CEPEJ-metoden er en advokat en person, der er kvalificeret og autoriseret i henhold til national ret til at procedere og optræde på vegne af sin klient, udøve erhvervet som advokat, have møderet for retterne eller rådgive og repræsentere sine klienter i retlige anliggender (henstilling Rec(2001)21 fra Europarådets Ministerkomité til medlemsstaterne om frihed til at udøve erhvervet som advokat).

– Uddannelse –

Uddannelse af dommere og anklagere er også et vigtigt bidrag til retsafgørelsernes kvalitet og den domstolsservice, der leveres til borgerne. Dataene nedenfor omfatter uddannelse af dommere og anklagere inden for mange forskellige områder, bl.a. vedrørende kommunikation med parterne og pressen, og i retslige kompetencer.

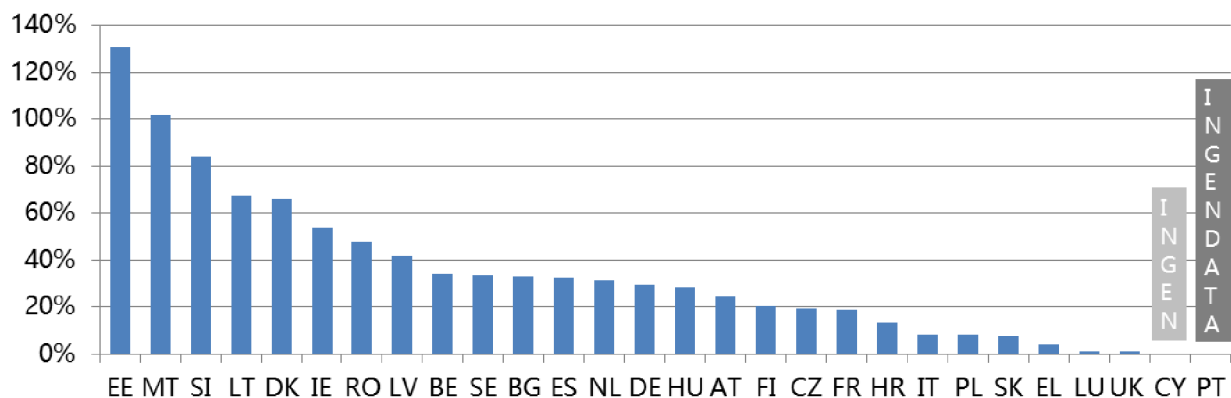
Figur 39: Obligatorisk uddannelse af dommere* (kilde: CEPEJ-undersøgelse⁶⁷)

* Nogle medlemsstater tilbyder ikke obligatorisk uddannelse i visse kategorier, men tilbyder i nogle tilfælde valgfri uddannelse.

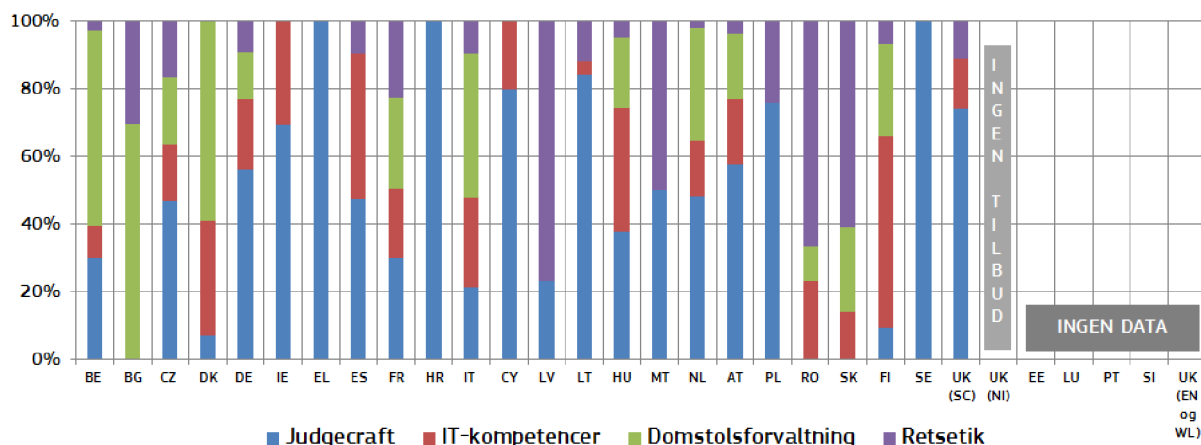
⁶⁷ 2015-data, 2014 for PL.

Figur 40: Dommere, der deltager i videreuddannelsesaktiviteter i EU-ret eller i en anden medlemsstats ret* (udtrykt i procent af det samlede antal dommere) (kilde: Europa-Kommissionen, "European judicial training 2016"⁶⁸)

* I enkelte medlemsstater overstiger antallet af deltagere 100 %, hvilket betyder, at deltagerne deltog i mere end én uddannelsesaktivitet. AT: Data omfatter anklagere. DK: Data omfatter domstolsmedarbejdere.

Figur 41: Andel af videreuddannelsesaktiviteter for dommere og anklagere vedrørende forskellige typer kompetencer* (udtrykt i procent af det samlede antal dommere, der modtog uddannelse) (kilde: Europa-Kommissionen⁶⁹)

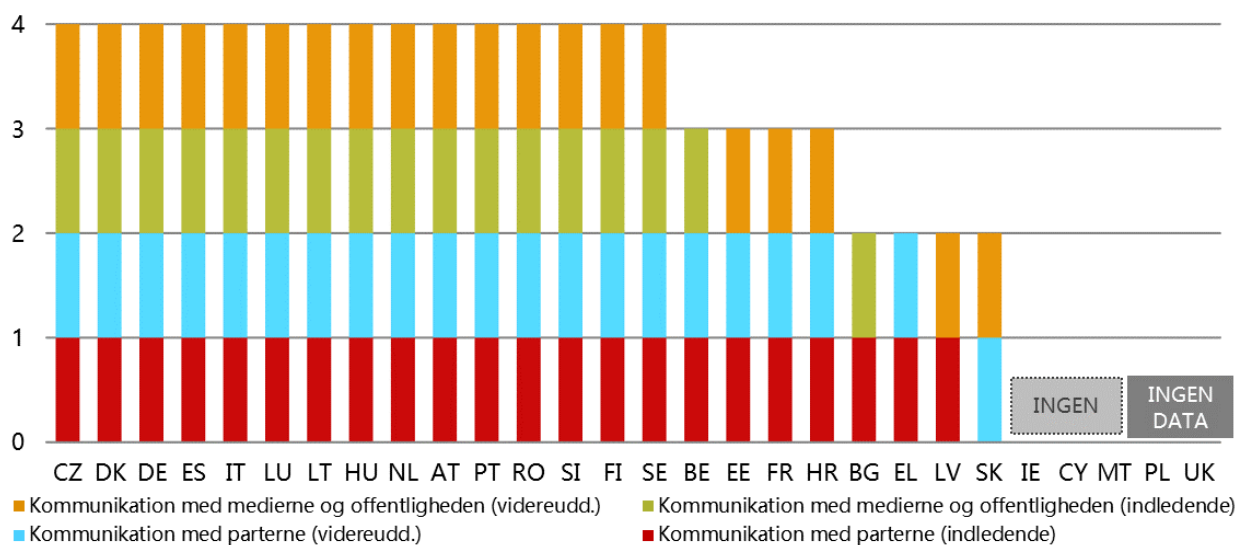

* Tabellen viser fordelingen af dommere, der har deltaget i videreuddannelsesaktiviteter (dvs. dem, der finder sted efter grunduddannelsesperioden for at blive dommer) i hvert af de fire udpegede områder som en procentdel af det samlede antal uddannede dommere. Juridiske uddannelsesaktiviteter er ikke taget i betragtning. Myndighederne for uddannelse af dommere og anklagere i UK(NI) tilbød ikke specifikke uddannelsesaktiviteter vedrørende de udvalgte kompetencer.

⁶⁸ Data fra 2015. I 2011 fastsatte Kommissionen et mål om, at halvdelen af alle retsvæsenets aktører i EU skulle have deltaget i uddannelse i EU-ret eller i en anden medlemsstats ret inden 2020. European judicial training report 2016: http://ec.europa.eu/justice/criminal/files/final_report_2015_en.pdf

⁶⁹ Data for 2015 er indsamlet i samarbejde med EJTN. Efteruddannelse i "dommerhåndværket" (judgecraft) omfatter f.eks. ledelse af retsmøder, skriftlig udfærdigelse af domme og retorik.

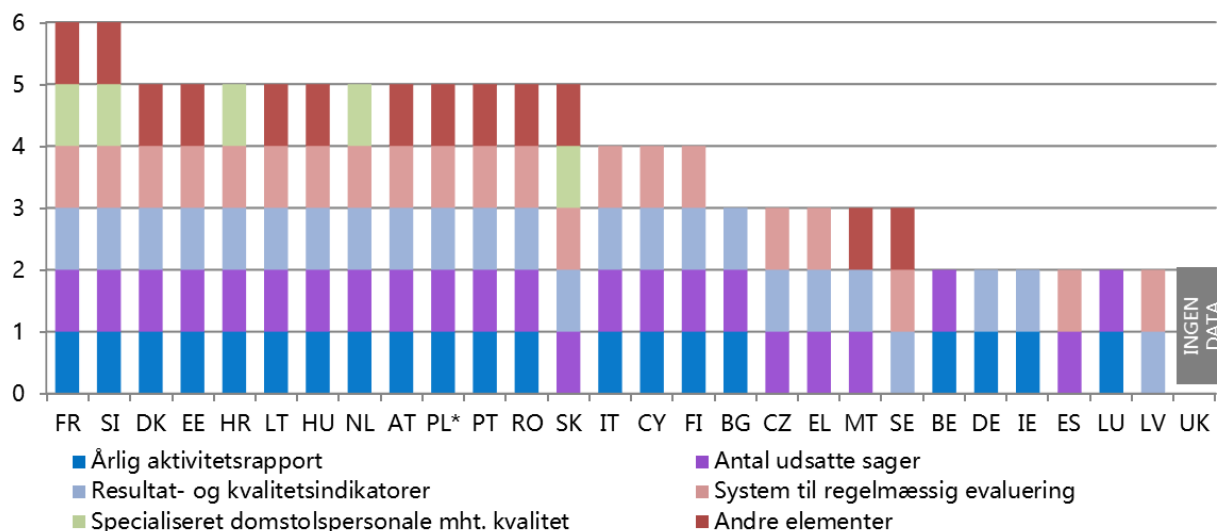
Figur 42: Adgang til uddannelse for dommere i kommunikation med parterne og pressen (kilde: Europa-Kommissionen⁷⁰)

3.2.3 Vurderingsværktøjer

Overvågning og evaluering af domstolens aktiviteter gør det muligt at påvise mangler og behov og medvirker derved til at gøre retssystemet parat til hurtigere at reagere på nuværende og kommende udfordringer. Hensigtsmæssige IKT-værktøjer kan muliggøre sagsstyring i realtid og kan hjælpe med at opstille standardiserede domstolsstatistikker på nationalt plan. De kan desuden anvendes til håndtering af efterslæb og automatiserede hurtige varslingsystemer. Det er også vigtigt med undersøgelser for at vurdere, hvordan retssystemerne virker set ud fra retsvæsenets aktørers og domstolsbrugernes synsvinkel. Tilstrækkelig opfølgning på undersøgelser er nødvendig for at forbedre retssystemernes kvalitet.

Figur 43: Adgang til overvågning og evaluering af domstolsaktiviteter* (kilde: CEPEJ-undersøgelse⁷¹)

Evalueringsordningen vedrører retssystemernes resultater, og der benyttes almindeligvis indikatorer og mål. I 2015 oplyste alle medlemsstater bortset fra LV, at de har en ordning, der giver dem mulighed for at overvåge antallet af

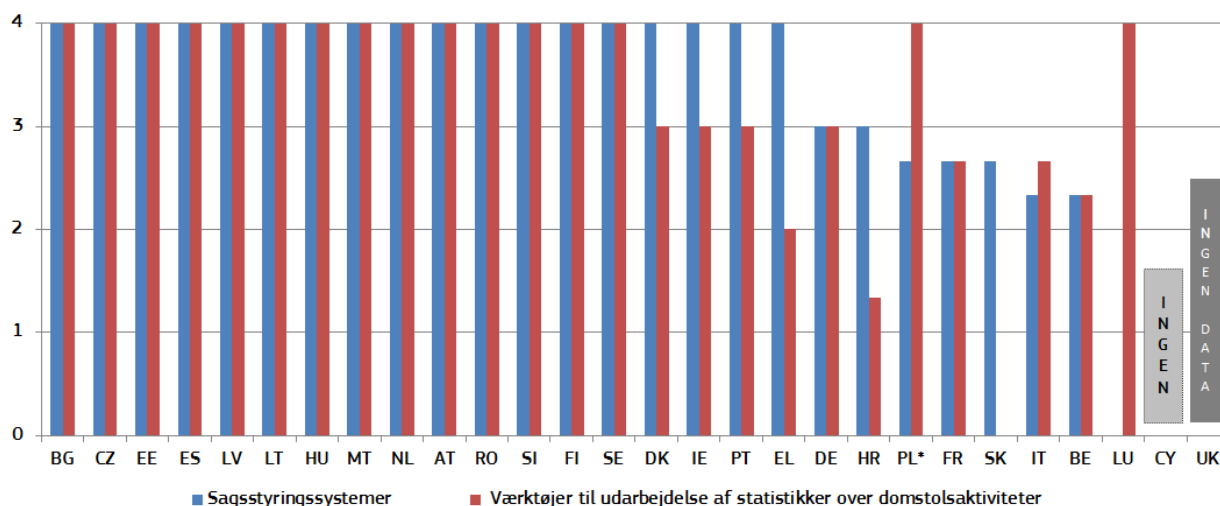
⁷⁰ Data for 2016 er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retsvæsen.

⁷¹ 2015-data, 2014 for PL.

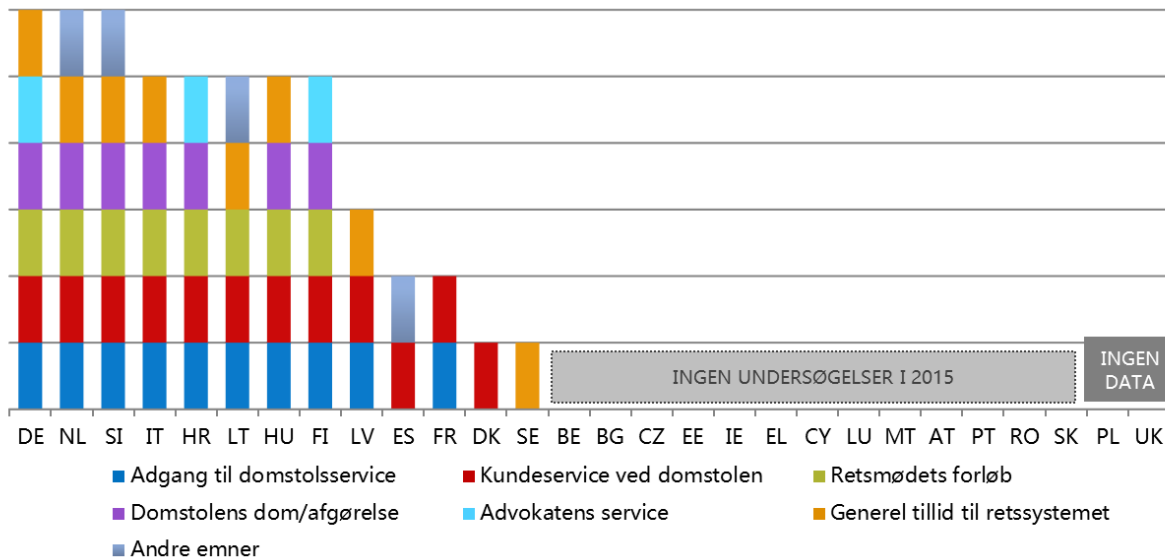
indkomne sager og antallet af trufne afgørelser, hvilket gør disse kategorier irrelevante. På tilsvarende måde har det mere dybdegående arbejde med kvalitetsstandarder erstattet anvendelsen heraf som en evalueringskategori. Data om "øvrige elementer" omfatter f.eks. påklagede sager (EE, ES og LV), retsmøder (SE) eller en række sager, der blev afsluttet inden for et nærmere bestemt tidsrum (DK).

Figur 44: Tilgængelighed af IKT anvendt til sagsstyring og statistikker over domstolsaktiviteter*

(0 = tilgængelig i 0 % af domstolene, 4 = tilgængelig i 100 % af domstolene⁷²) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)

Figur 45: Emner for undersøgelser foretaget blandt domstolsbrugere eller retsvæsenets aktører* (kilde: Europa-Kommissionen⁷³)

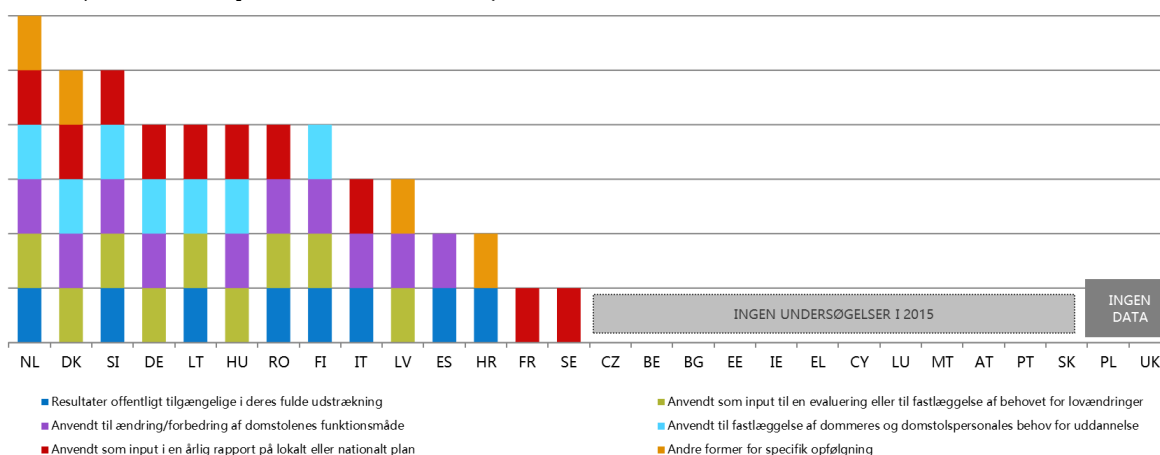

* Medlemsstaterne fik et point pr. angivet undersøgelsesemne, uanset på hvilket niveau de blev udført.

⁷² 2015-data, 2014 for PL. Udstyrsprocent fra 100 % (udstyr i fuld anvendelse) til 0 % (udstyr ikke-eksisterende) viser den funktionelle tilstedeværelse i domstolene af det udstyr, der er omfattet af diagrammet, jf. følgende skala: 100 % = 4 point, hvis gældende for alle sager/1,33 point pr. specifik sag, 50-99 % = 3 point, hvis gældende for alle sager/1 point pr. specifik sag, 10-49 % = 2 point, hvis gældende for alle sager/0,66 point pr. specifik sag, 1-9 % = 1 point, hvis gældende for alle sager/0,33 point pr. specifik sag. Sagen vedrører den type retssager, der behandles (civil- og handelsretlige, strafferetlige, forvaltningsretlige eller andre former).

⁷³ Data for 2015 er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retsvæsen.

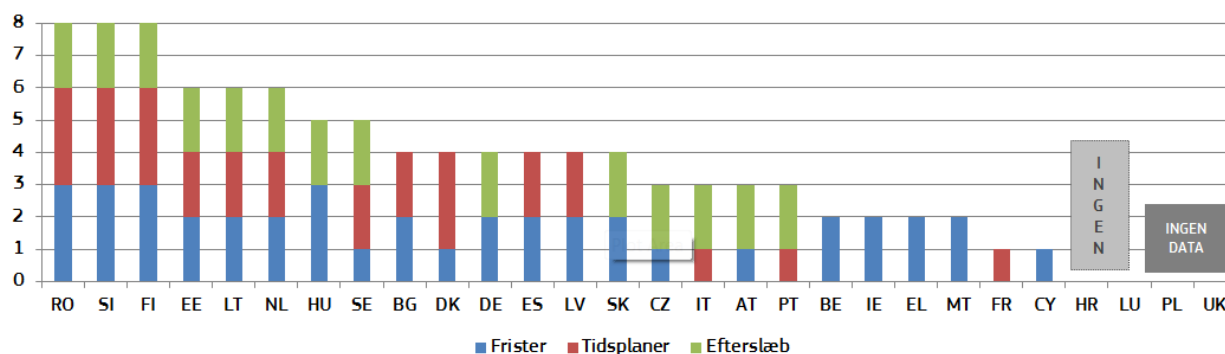
Figur 46: Opfølgning på undersøgelser foretaget blandt domstolsbrugere eller retsvæsenets aktører (kilde: Europa-Kommissionen⁷⁴)

3.2.4 Standarder

Standarder kan højne retssystemernes kvalitet. I forlængelse af kortlægningen af kvalitetsstandarder i resultattavlen for 2016 undersøges standarder for timing og oplysninger til parterne i yderligere detaljer i denne udgave⁷⁵. I figur 47-49 præsenteres anvendelsen af standarder for tidsfrister, tidsplaner og efterslæb, og der gives en oversigt over, hvilke medlemsstater der anvender disse standarder. Tidsfrister er kvantitative frister, f.eks. for tidspunktet fra registreringen af en sag indtil det første retsmøde. Tidsplaner er målbare mål/praksisser, som f.eks. angiver en på forhånd fastlagt andel af sager, der skal være afsluttet inden for en bestemt periode. Efterslæb er sager, som er verserende efter en bestemt på forhånd fastlagt periode, f.eks. tre måneder eller endda ti år. Det antal retsområder, hvor der findes standarder for timing, fremgår af figur 48.

Figur 47: Standarder for timing* (kilde: Europa-Kommissionen⁷⁶)

* Medlemsstaterne fik et point pr. retsområde (civil- og handelsretligt, forvaltningsretligt eller andet), hvor standarder er defineret.

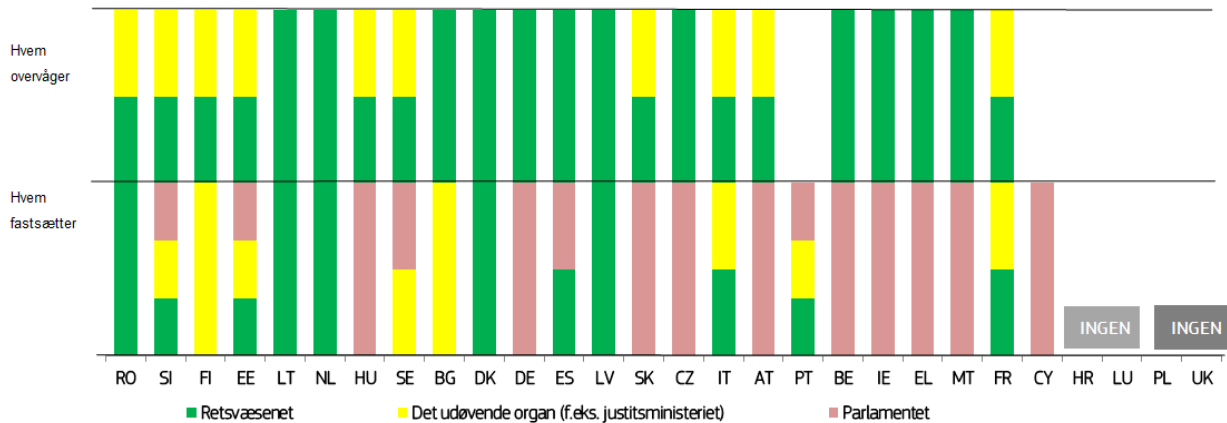
I figur 48 vises de forskellige statsorganers beføjelser til at fastsætte og overvåge standarder for timing.

⁷⁴ Data for 2015 er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retsvæsenere.

⁷⁵ I EU's resultattavle for retsområdet går standarderne for tidsfrister og tidsplaner ud over de krav, der følger af retten til en rettergang inden en rimelig, som er omhandlet i artikel 47 i EU's charter om grundlæggende rettigheder og i artikel 6 i den europæiske menneskerettighedskonvention.

⁷⁶ Data for 2016 er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retsvæsenere.

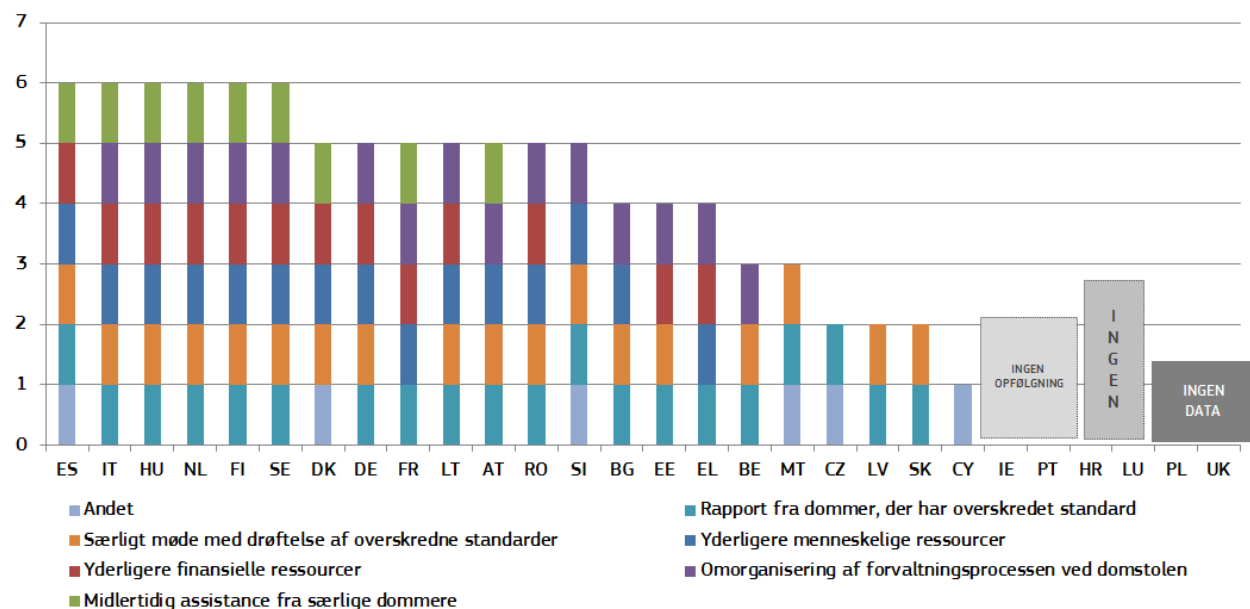
Figur 48: Fastsættelse og overvågning af standarder* (kilde: Europa-Kommissionen⁷⁷)

* Medlemsstater er opstillet efter rækkefølgen i figur 47. Bemærk, at definitionen "af parlamentet (standarder fastsat ved lov)" her angiver, at en bestemt standard kun er fastsat ved lov. Selv om der vises mere end ét statsorgan for fastsættelse og overvågning af standarder vedrørende timing, kan hvert organ bære det fulde ansvar for en type standard. Den "udøvende magt" omfatter institutioner, som er under regeringens direkte eller indirekte kontrol. Den "dømmende magt" omfatter organer som f.eks. retspræsidenter, domstolsadministrationer, dommersammenslutninger osv. CY og PT: Der foreligger ingen oplysninger om overvågning.

I figur 49 vises det, hvilke foranstaltninger der anvendes, når standarder for timing (figur 48) ikke overholdes. I nogle medlemsstater udløser manglende overholdelse f.eks. et særligt møde mellem den pågældende dommer og retspræsidenten med henblik på at drøfte situationen. Hvis en hel domstol ikke overholder standarden, afholdes mødet mellem formanden for den pågældende domstol og formanden for en højere domstol.

Figur 49: Opfølgning på manglende overholdelse af standarder (kilde: Europa-Kommissionen⁷⁸)

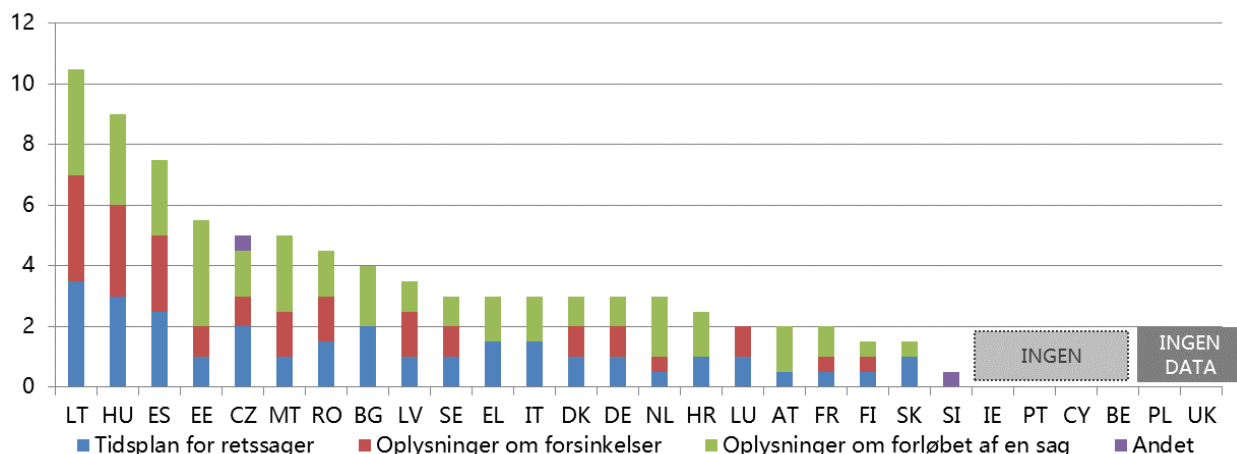
⁷⁷ Data for 2016 er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retsvæsenet.

⁷⁸ Data for 2016 er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retsvæsenet.

– Information til parter –

I figur 50 præsenteres standarder for den måde, hvorpå parter informeres, og den type oplysninger, de modtager om forløbet af deres sag. Visse medlemsstater har et system med automatisk underretning pr. e-mail eller SMS med oplysning om forsinkelser, tidsplaner eller sagens generelle forløb. Andre giver blot onlineadgang til oplysningerne i løbet af sagen, og endnu andre lader det være op til de enkelte domstole.

Figur 50: Standarder for oplysninger om sagsforløb * (kilde: Europa-Kommissionen⁷⁹)

* Medlemsstaterne fik point afhængigt af den metode, de anvendte til at give hver type oplysninger. 1,5 point for automatisk underretning pr. e-mail eller SMS, 1 point for onlineadgang i løbet af sagen, og 0,5 point for henholdsvis oplysninger efter anmodning fra parterne, domstolsskøn og anden anvendt metode.

3.2.5 Oversigt over retssystemernes kvalitet

I resultattavlen for retsområdet 2017 undersøges de faktorer, der bidrager til retssystemernes kvalitet: nem adgang, tilstrækkelige ressourcer, effektive vurderingsværktøjer og hensigtsmæssige standarder.

Tilgængelighed

I denne udgave undersøges det nærmere, hvordan retssystemerne er tilgængelige set fra domstolsbrugernes perspektiv, dvs. borgere, forbrugere og virksomheder.

- De fleste medlemsstater giver onlineoplysninger om deres retssystem (figur 20). Der er dog plads til forbedringer med hensyn til brugervenligheden af disse oplysninger, f.eks. websider, som også er tilgængelige for synshandicappede, eller som indeholder interaktive værktøjer, som borgerne kan bruge til at beregne, om de er berettigede til retshjælp. Onlinetilgængeligheden af retsafgørelser i civil- og handelsretlige og forvaltningsretlige sager kan også forbedres på tværs af alle instanser (figur 27). Kun 17 medlemsstater offentliggør alle de øverste retsinstansers afgørelser i civil- og handelsretlige og forvaltningsretlige sager.
- Tilgængeligheden af retshjælp og retsafgiftens størrelse er afgørende for adgang til domstolsprøvelse, især for fattige borgere. I denne udgave undersøges det, hvorvidt retshjælpssystemer støtter forbrugere i en tvist med en virksomhed med høj værdi (dvs. EUR 6 000) eller lav værdi (dvs. svarende til Eurostats fattigdomsgrænse). Ifølge figur 21 ville forbrugere, hvis indtægt er lavere end Eurostats fattigdomsgrænse, ikke modtage retshjælp i visse medlemsstater. Problemerne med at få retshjælp kan være særligt afskrækkende, når

⁷⁹ Data for 2016 er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retsvæsen.

retsafgifterne repræsenterer en betydelig del af tvistens værdi (figur 22).

- Effektiv anvendelse af IKT ved domstolene medvirker til at sætte skub i sagsbehandlingen og reducere omkostningerne. I en medlemsstat blev der med en reform, som giver domstole mulighed for at indlevere dokumenter elektronisk til parterne og levere den øvrige papirpost via et centralt postsystem, f.eks. sparet mere end 4,5 mio. EUR i 2016 (mere end 2 % af domstolens budget). Ifølge resultattavlen er elektronisk indgivelse af krav ikke gennemført i alle medlemsstater (figur 23), og der er heller ikke mulighed for at følge et sagsforløb online. En undersøgelse af den faktiske anvendelse af IKT mellem domstole og advokater viser, at IKT-værktøjer anvendes bredt i ti ud af de 20 medlemsstater, der deltog i undersøgelsen (figur 24). IKT-værktøjer anvendes oftest til almindelig kommunikation med domstolene, mens underskrivelse af dokumenter og indgivelse af krav, stævninger og bevismaterialer mindre hyppigt sker elektronisk. I otte ud af ti medlemsstater, hvor IKT ifølge advokaterne bruges betydeligt mindre, skyldes det angiveligt primært, at værktøjerne ikke er tilgængelige, og i mindre grad dårlige erfaringer med anvendelse af IKT.
- En nærmere undersøgelse af de kanaler, som forbrugere bruger til at klage over en virksomhed (dvs. om klagen modtages via domstole, offentlige myndigheder, udenretslige instanser eller forbrugerorganisationer), viser, at den hyppigst anvendte kanal er de offentlige myndigheder efterfulgt af domstolene og udenretslige instanser (figur 29).
- Sammenlignet med de foregående år fremmes og ansøres den frivillige anvendelse af alternative tvistbilæggelsesmetoder i stigende grad i alle medlemsstater (figur 30). Det betydelige antal klager, som blev indgivet via den nyetablerede platform for onlinetvistbilæggelse, viser forbrugernes vilje til at anvende alternative tvistbilæggelsesmetoder. I de fleste medlemsstater repræsenterer grænseoverskridende tvister en betydelig del af alle tvister indgivet via platformen for onlinetvistbilæggelse (figur 31).

Ressourcer

Et retssystem af høj kvalitet kræver en tilstrækkelig grad af finansielle og menneskelige ressourcer, relevant uddannelse og mangfoldighed hos dommerne, herunder ligevægt mellem kønnene. Resultattavlen viser følgende:

- Vedrørende finansielle ressourcer viser dataene, at udgifterne til retssystemet pr. indbygger steg i næsten halvdelen af medlemsstaterne i 2015 (figur 32). Enkelte medlemsstater, som står over for særlige udfordringer, har dog reduceret deres budget. Medlemsstaterne fastlægger primært de finansielle ressourcer til retsvæsenet ud fra historiske eller faktiske omkostninger og ikke den faktiske arbejdsbyrde eller anmodninger fra domstolene (figur 34).
- Graden af ligevægt mellem kønnene blandt dommere ved domstole i første og/eller anden instans er generelt høj eller nærmer sig ligevægt (figur 36). Ved højesteretter bevæger nogle medlemsstater sig imidlertid i modsatte retning, selv om de fleste medlemsstater nærmer sig ligevægt mellem kønnene (figur 37).
- Med hensyn til uddannelse af dommere er der, selv om medlemsstaterne erkender vigtigheden af videreuddannelse (figur 39 og 40), brug for bestræbelser for at forbedre omfanget af den tilbudte uddannelse. Videreuddannelse vedrørende retslige kompetencer (judgecraft), IT-kompetencer, domstolsforvaltning og retsetik findes ikke i alle medlemsstater (figur 41). Endvidere tilbyder visse medlemsstater ikke uddannelse i kommunikation med parterne og pressen (figur 42). I 2016 etablerede Det Europæiske Netværk for Uddannelse af Dommere og Anklagere et kortvarigt udvekslingsprogram for retspræsidenter og ledere af anklagemyndigheder med fokus på f.eks. forandringsledelse og IKT.

Vurderingsværktøjer

- Overvågnings- og vurderingsværktøjer til vurdering af, hvordan retssystemerne fungerer,

findes i alle medlemsstater (figur 43), men ikke alle medlemsstater råder over et komplet udbud af sådanne værktøjer. IKT-sagsstyringssystemerne skal forbedres i mange medlemsstater (figur 44) for at sikre, at de kan tjene forskellige formål, herunder at generere statistikker, og at de gennemføres konsekvent i hele retssystemet. I nogle medlemsstater tilbyder IKT-værktøjerne ikke håndtering af efterslæb, herunder identificering af særligt gamle sager. Derimod har visse medlemsstater hurtige varslingssystemer for at påvise funktionsfejl eller manglende overholdelse af sagsbehandlingsstandarderne, hvilket gør det lettere at finde rettidige løsninger. I nogle medlemsstater er der endnu ikke sikret dataindsamling på landsplan inden for alle retsområder.

- Regelmæssig anvendelse af undersøgelser er vigtig for bedre at kunne forstå de holdninger, som brugere og fagfolk har til retssystemet. Omkring halvdelen af medlemsstaterne gennemførte undersøgelser i 2015 (figur 45). Selv om alle de medlemsstater, der gennemførte undersøgelser, også har sikret opfølgning, varierer deres omfang betydeligt. Oftest bruges undersøgelsesresultaterne i en årlig rapport på lokalt eller nationalt plan (figur 46). I flere medlemsstater offentliggør domstolene klienttilfredshedsundersøgelser.

Standarder

Standarder kan højne retssystemernes kvalitet. Denne udgave omfatter en nærmere undersøgelse af visse standarder, der har til formål at forbedre timingen af sagsforløb og informationen til parterne.

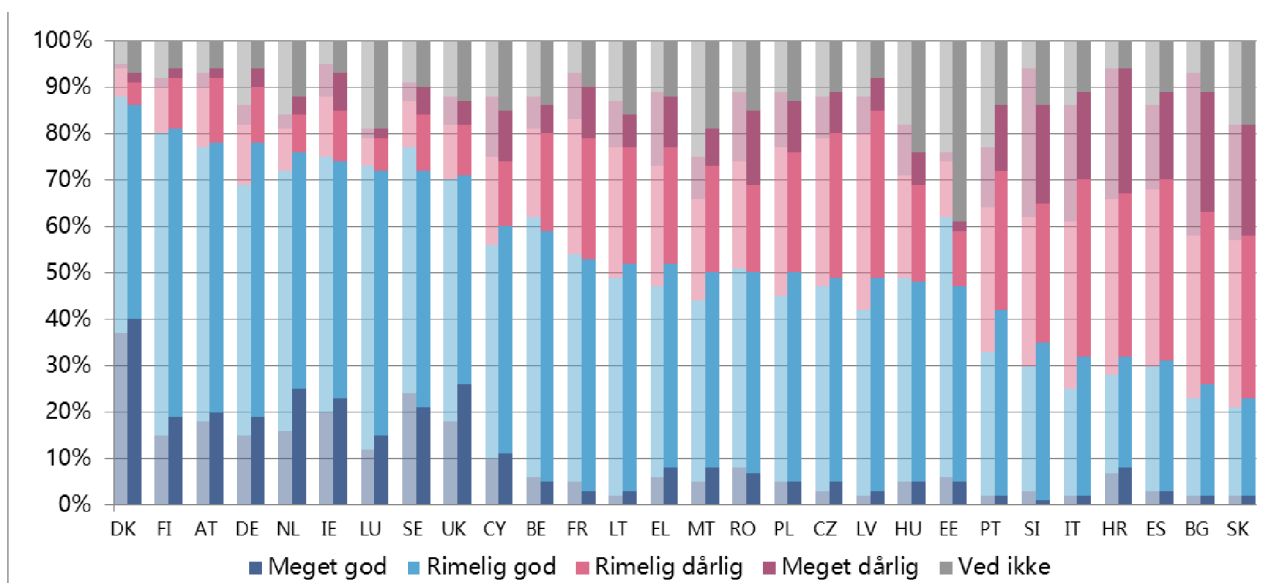
- De fleste medlemsstater anvender standarder for timing. Visse medlemsstater, som står over for særlige udfordringer med hensyn til effektivitet, anvender imidlertid ikke sådanne standarder på nuværende tidspunkt. Standarder, der fastsætter tidsfrister (f.eks. for tidspunktet fra registreringen af en sag indtil det første retsmøde), er mest almindelige, mens standarder for tidsrammer (som f.eks. angiver en på forhånd fastlagt andel af sager, der skal være afsluttet inden for en bestemt periode) og efterslæb er mindre almindelige (figur 47). Overvågningen af overholdelsen af standarderne påhviler primært retsvæsenet (figur 48). Manglende overholdelse af standarderne kan udløse forskellige former for opfølgning. Oftest anmodes den berørte dommer om at indberette og/eller drøfte problemet, men andre følger kan være en forøgelse af de menneskelige eller finansielle ressourcer til en bestemt domstol, midlertidig assistance fra særlige dommere eller omorganisering af forvaltningsprocessen ved domstolen (figur 49).
- De fleste medlemsstater har indført standarder for, hvordan parterne informeres om forløbet af deres sag, domstolens tidsplan eller mulige forsinkelser (figur 50). Forskellene mellem medlemsstaterne vedrørende især de anvendte metoder. Visse medlemsstater har et system med automatisk underretning pr. e-mail eller SMS med oplysning om forsinkelser, tidsplaner eller sagens generelle forløb. Andre giver blot onlineadgang til oplysningerne i løbet af sagen, og endnu andre lader det være op til de enkelte domstole. Med hensyn til brugervenlighed foretrækkes automatiske oplysninger fra domstolen frem for en metode, der kræver handling fra parternes side.

3.3 Uafhængighed

Domstolens uafhængighed er et krav, der udspringer af retten til effektive retsmidler ved en domstol, som er forankret i chartret (artikel 47)⁸⁰. Denne uafhængighed sikrer, at retssystemet er retfærdigt, forudsigeligt og sikkert, hvilket er vigtige elementer for et attraktivt investeringsklima. Ud over oplysninger om opfattelsen af retsvæsenets uafhængighed fra forskellige kilder viser resultattavlen, hvordan retssystemerne er organiseret med henblik på at beskytte retsvæsenets uafhængighed i bestemte typer situationer, hvor uafhængigheden kan være i fare. Som resultat af det fortsatte samarbejde med europæiske retlige netværk, især Det Europæiske Netværk af Domstolsadministrationer (ENCJ), indeholder resultattavlen for 2017 ajourførte tal om strukturel uafhængighed, og der præsenteres nye tal om udnævnelsen og evalueringen af dommere⁸¹.

3.3.1 Opfattelse af retsvæsenets uafhængighed

Figur 51: Borgernes opfattelse af retsvæsenets uafhængighed (kilde: Eurobarometer⁸² – lyse farver: 2016, mørke farver: 2017)

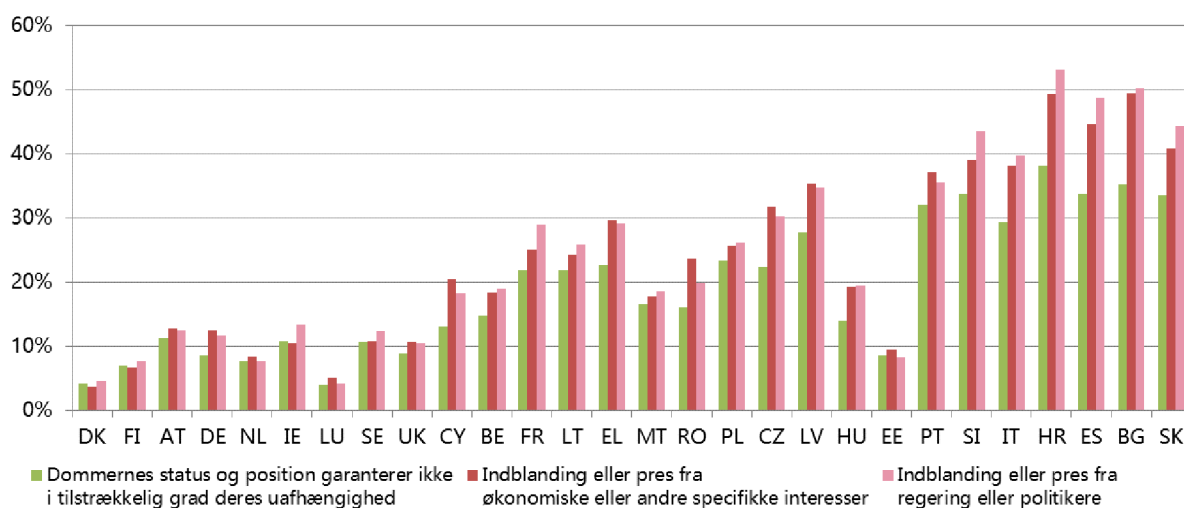
I figur 52 vises hovedårsagerne til opfattelsen af domstoles og dommers manglende uafhængighed. De respondenter blandt borgerne, som havde angivet retsvæsenets uafhængighed som "rimelig dårlig" eller "meget dårlig", kunne vælge mellem tre årsager til deres bedømmelse. Medlemsstaterne er angivet i samme rækkefølge som i figur 51.

⁸⁰ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012P/TXT&from=EN>.

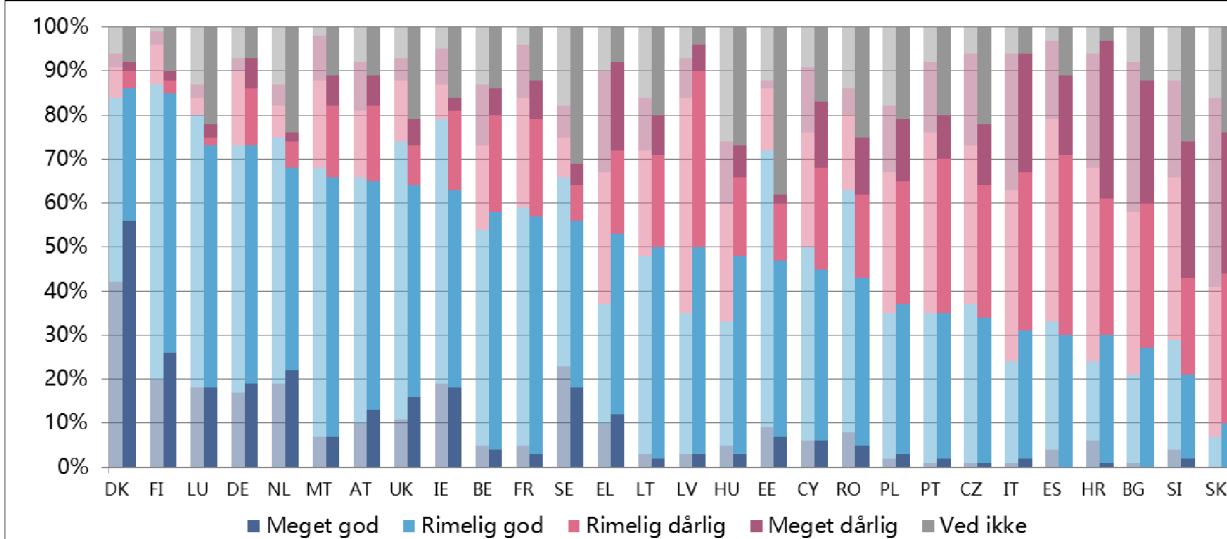
⁸¹ Tallene er baseret på svar på et ajourført spørgeskema, som Kommissionen udarbejdede i tæt samarbejde med ENCJ. Svarene på det ajourførte spørgeskema fra de medlemsstater, der ikke har nogen domstolsadministrationer eller ikke er ENCJ-medlemmer (CZ, DE, EE, CY, LU, AT og FI), blev opnået via samarbejde med Netværket af Præsidenterne for Den Europæiske Unions Øverste Domstole.

⁸² Eurobarometerundersøgelse FL 447, foretaget 25.-26.1.2017, svar på spørgsmålet: "Ud fra hvad du ved, hvordan vil du så bedømme retssystemet i (vores land) med hensyn til domstolens og dommernes uafhængighed? Synes du uafhængigheden kan betegnes som meget god, rimelig god, rimelig dårlig eller meget dårlig?": http://ec.europa.eu/justice/effective-justice/scoreboard/index_en.htm.

Figur 52: Hovedårsager til opfattelsen af manglende uafhængighed blandt borgerne (andel af alle respondenter – højere værdi betyder større betydning) (kilde: Eurobarometer⁸³)

Figur 53: Virksomhedernes opfattelse af retsvæsenets uafhængighed (kilde: Eurobarometer⁸⁴ – lyse farver: 2016, mørke farver: 2017)

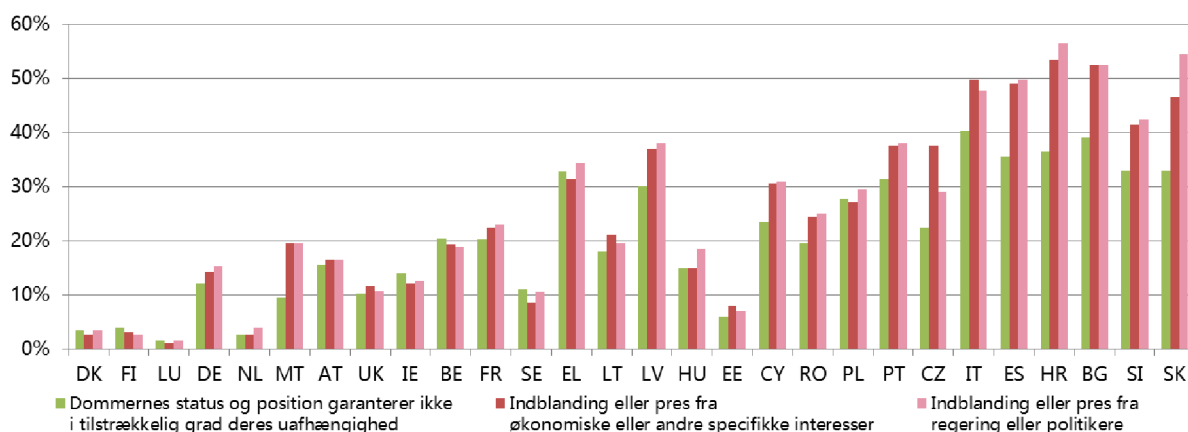

I figur 54 vises hovedårsagerne til opfattelsen af domstoles og dommers manglende uafhængighed. De respondenter blandt virksomhederne, som havde angivet retsvæsenets uafhængighed som "rimelig dårlig" eller "meget dårlig", kunne vælge mellem tre årsager til deres bedømmelse. Medlemsstaterne er angivet i samme rækkefølge som i figur 53.

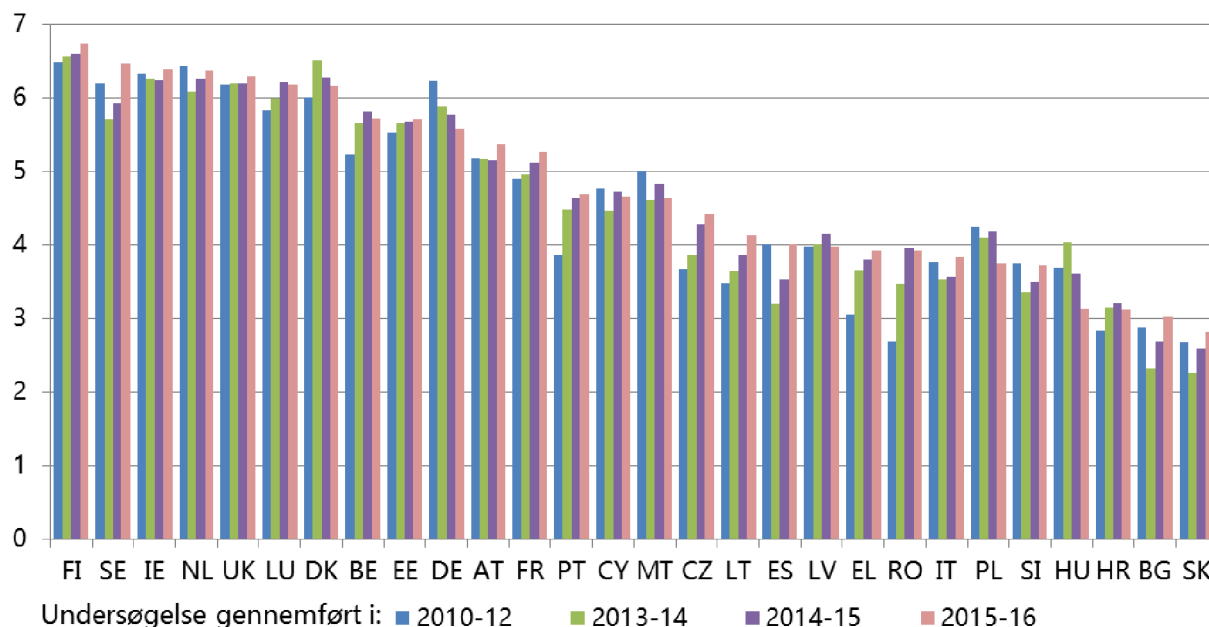
⁸³ Eurobarometerundersøgelse FL447, svar på spørgsmålet: "I hvilket omfang forklarer en af følgende årsager din bedømmelse af domstolens uafhængighed i (vores land): i høj grad, i nogen grad, ikke i særlig høj grad, overhovedet ikke?".

⁸⁴ Eurobarometerundersøgelse FL 448, foretaget 25.1.-3.2.2017, svar på spørgsmålet: "Ud fra hvad du ved, hvordan vil du så bedømme retssystemet i (vores land) med hensyn til domstolens og dommernes uafhængighed? Synes du uafhængigheden kan betegnes som meget god, rimelig god, rimelig dårlig eller meget dårlig?": http://ec.europa.eu/justice/effective-justice/scoreboard/index_en.htm.

Figur 54: Hovedårsager til opfattelsen af manglende uafhængighed blandt virksomhederne (andel af alle respondenter – højere værdi betyder større betydning (kilde: Eurobarometer⁸⁵)

Figur 55: Det Verdensøkonomiske Forum (WEF): Virksomhedernes opfattelse af retsvæsenets uafhængighed* (opfattelse – jo højere værdi, jo gunstigere opfattelse) (kilde: Det Verdensøkonomiske Forum⁸⁶)

3.3.2 Strukturel uafhængighed

Resultattavlen omhandler også, hvordan retssystemerne er organiseret med henblik på at garantere retsvæsenets uafhængighed i bestemte typer situationer, hvor uafhængigheden kan være

⁸⁵ Eurobarometer survey FL448, svar på spørgsmålet: "I hvilket omfang forklarer en af følgende årsager din bedømmelse af domstolenes uafhængighed i (vores land): i høj grad, i nogen grad, ikke i særlig høj grad, overhovedet ikke?".

⁸⁶ WEF-indikatoren er baseret på respondenternes svar på følgende spørgsmål: "Hvor uafhængigt er retssystemet i Deres land af påvirkninger fra regeringen, privatpersoner eller virksomheder? [1 = slet ikke uafhængigt, 7 = fuldstændig uafhængigt]". Der kom svar på undersøgelsen fra et repræsentativt udsnit af virksomheder, som repræsenterer de vigtigste erhvervssektorer (landbrug, fremstillingsindustri, ikke-fremstillingsindustri og tjenesteerhverv) i alle de pågældende lande. Undersøgelsen foregik i praksis på forskellig vis, bl.a. via personlige eller telefoniske interview med virksomhedsledere, fremsendte papirformularer og onlineundersøgelser: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2016-2017-1>.

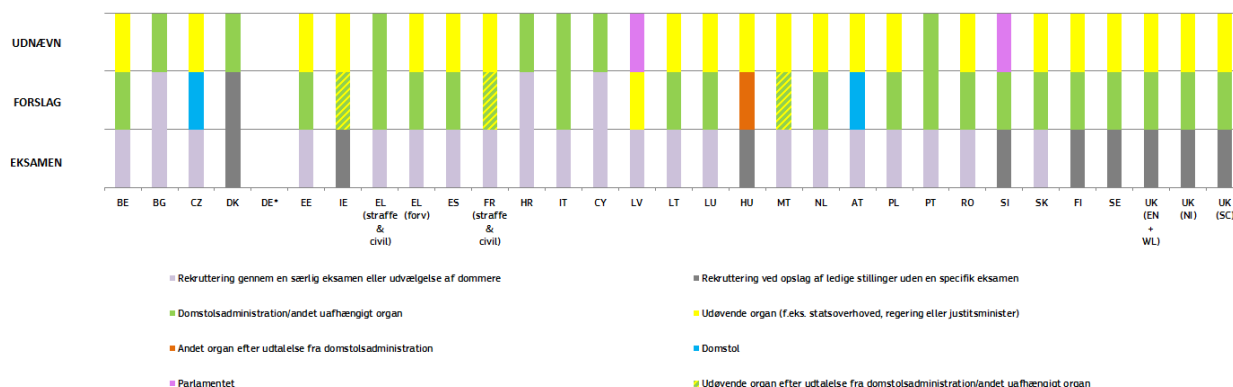
i fare. I denne udgave fokuseres der på de primære aspekter af dommernes status: udnævnelse af dommere (figur 56 og 57), evaluering af dommere (figur 58), forflyttelse af dommere uden deres samtykke (figur 59) og afsættelse af dommere (figur 60).

Europarådets henstilling fra 2010 om dommere: uafhængighed, effektivitet og ansvar ("henstillingen") beskriver standarder, der er udformet med henblik på at bevare retsvæsenets uafhængighed i sådanne situationer⁸⁷. Figurene i resultattavlen er ikke udtryk for nogen vurdering og indeholder ingen kvantitative data om, hvor effektive garantierne er. De har ikke til formål at afspejle kompleksiteten af og detaljerne i garantierne. Yderligere garantier sikrer ikke i sig selv et velfungerende retssystem. Det bør også bemærkes, at gennemførelsen af politikker og praksis for at fremme integritet og forebygge korrupsion i retsvæsenet også er af afgørende betydning for at sikre dettes uafhængighed.

– Garantier vedrørende dommere –

Garantierne for strukturel uafhængighed kræver regler, herunder for udnævnelsen af dommere⁸⁸. I figur 56 vises de organer og myndigheder, der foreslår dommere til deres første udnævnelse ved domstole i første instans, og de myndigheder, der udnævner dem. Det vises også, om dommere rekrutteres gennem en særlig eksamen eller udvælgelse af dommere eller ved opslag af ledige stillinger uden en specifik eksamen.

Figur 56: Udnævnelse af dommere: myndigheder, der fremsætter forslag og foretager udnævnelse*⁸⁹

* I flere lande kan eller bør andre myndigheder eller organer (f.eks. retspræsidenter eller dommere) vurdere eller høres om dommerkandidater (f.eks. i BE, CZ, DE, EE, LT, HU, NL, AT, UK (EN+ WL) og UK (SC)). I nogle lande (f.eks. LT og PL) er visse kandidater fritaget for deltagelse i den særlige eksamen for dommere på grund af deres tidligere kvalifikationer eller erfaringer. CZ: Præsidenten udnævner formelt dommere, og justitsministeren træffer afgørelse om placeringen af en dommer ved en bestemt domstol. I praksis udpeger formændene for de regionale domstole dommerkandidater med henblik på udnævnelse. Derefter fremsendes listen over kandidater til justitsministeriet, som videresender listen over kandidater (efter overvejelse af alle omstændigheder) til statsoverhovedet. DE: Forløbet varierer betydeligt mellem de forskellige delstater. I halvdelen af de 16

⁸⁷ Henstilling CM/Rec(2010)12 fra Ministerkomitéen til medlemsstaterne om dommere: uafhængighed, effektivitet og ansvar.

⁸⁸ §§ 46 og 47 i henstillingen bestemmer, at den myndighed, der træffer beslutning om dommeres udvælgelse og forfremmelse, bør være uafhængig af den udøvende og den lovgivende magt. For at garantere myndighedens uafhængighed bør mindst halvdelen af dens medlemmer være dommere, der er valgt af deres kolleger. Hvis statsoverhovedet, regeringen eller den lovgivende magt ifølge forfatningen eller anden lovgivning skal træffe beslutning om udvælgelse og forfremmelse af dommere, bør en uafhængig og kompetent myndighed, der hovedsagelig er sammensat af dommere (uanset de regler, der finder anvendelse på domstolsadministrationer, jf. kapitel IV), have beføjelse til at fremsætte henstillinger eller udtalelser, som den relevante udpegede myndighed følger i praksis.

⁸⁹ Data indsamlet ved hjælp af et ajourført spørgeskema udarbejdet af Kommissionen i tæt samarbejde med ENCJ. Svarene fra medlemsstater uden domstolsadministrationer, eller som ikke er medlem af ENCJ, blev indhentet via et samarbejde med Netværket af Præsidenterne for Den Europæiske Unions Øverste Domstole.

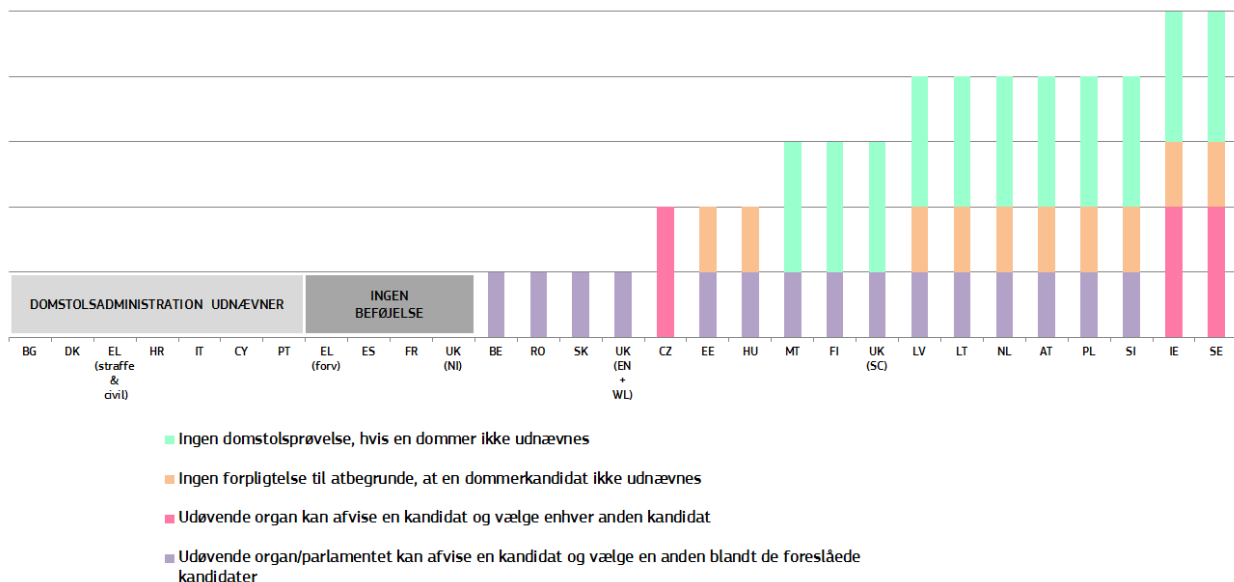
delstater deltager udvælgelseskomitéer sammensat af retsvæsenet i rekrutteringen. I nogle delstater varetages rekruttering alene af delstatens justitsministerium, mens beføjelserne til at træffe afgørelse om rekruttering og den første udnævnelse er blevet overdraget til formændene for de højeste regionale domstole. I nogle delstater skal et retsråd deltage. Andre kræver, at den kompetente minister og et forligsudvalg foretager en fælles udnævnelse, hvis retsrådet fremsætter indvendinger. I nogle delstater vælges dommere af delstatens parlament og udnævnes af delstatsregeringen. IE: Judicial Appointments Advisory Board anbefaler mindst syv kandidater til udnævnelse af regeringen. Efter regeringens beslutning udnævner præsidenten formelt dommeren og kan ikke afvise at udnævne den foreslåede kandidat. FR: Dommerkandidater udvælges gennem en særlig eksamen for nye dommere og rangordnes efter deres resultater. Efter en samtale mellem kandidaten og justitsministeriet om placeringen ved en bestemt domstol skal Conseil Supérieur de la Magistrature afgive en udtalelse om den første udnævnelse af disse kandidater, og justitsministeren fremsender derefter listen over kandidater til republikkens præsident, som formelt og uden skøn udnævner dommerkandidaterne ved et dekret. LV: Efter tre år afgiver retsvæsenets kvalifikationsudvalg, som er sammensat af og vælges af dommere, en udtalelse om en dommers faglige arbejde. NL: Beslutningen om at foreslå en dommer til udnævnelse træffes formelt af en retspræsident efter anbefaling af et uafhængigt udvælgelsesudvalg. RO: Figuren vedrører udnævnelse af dommere ved de højere domstole. UK (EN+WL): Forskellige procedurer anvendes ved den første udnævnelse af dommere ved de højere domstole (højsteretsdommere og derover), som præsenteres ovenfor, og for udnævnelse af dommere ved de lagere domstole (appeldommere og derunder).

I figur 57 præsenteres de beføjelser, som det udøvende organ (f.eks. republikkens præsident eller regeringen) eller parlamentet har, når de udnævner dommere til deres første udnævnelse ved domstole i første instans på forslag fra den kompetente myndighed (f.eks. domstolsadministrationen eller domstolen)⁹⁰. Kolonnens højde afhænger af, om det udøvende organ overhovedet kan afvise en kandidat, om det kan vælge mellem de foreslåede kandidater, eller om det kan vælge og udnævne en anden kandidat, selv om vedkommende ikke er foreslået af den kompetente myndighed. En vigtig garanti, hvis en dommer ikke udnævnes, er forpligtelsen til at begrunde dette og muligheden for domstolsprøvelse. Figuren er en faktisk præsentation af retssystemet og ikke udtryk for en kvalitativ vurdering af garantiernes effektivitet. I flere lande, hvor regeringen eller parlamentet har beføjelse til at afvise en dommerkandidat, er dette f.eks. aldrig sket (f.eks. i NL, AT, SK, SE, UK (EN+WL) og UK (SC)) eller er kun sket i meget få tilfælde (f.eks. i LV, SI og FI).

Figur 57: Udnævnelse af dommere: det udøvende organs og parlamentets kompetence*⁹¹
(højere værdi indebærer flere skønsmuligheder)

⁹⁰ I henstillingens § 44 bestemmes det, at beslutninger om dommeres udvælgelse og forfremmelse bør baseres på objektive kriterier, der på forhånd er fastsat ved lov eller af de kompetente myndigheder. Sådanne beslutninger bør tages ud fra de kvalifikationer, de kompetencer og den kapacitet, der er nødvendig for at behandle sager i overensstemmelse med loven og samtidig respektere den menneskelige værdighed. I § 48 bestemmes det, at en fravalgt kandidat bør have ret til at anfægte beslutningen eller i det mindste den procedure, hvorefter beslutningen blev truffet.

⁹¹ Data indsamlet ved hjælp af et ajourført spørgeskema udarbejdet af Kommissionen i tæt samarbejde med ENCJ. Svarene fra medlemsstater uden domstolsadministrationer, eller som ikke er medlem af ENCJ, blev indhentet via et samarbejde med Netværket af Præsidenterne for Den Europæiske Unions Øverste Domstole.

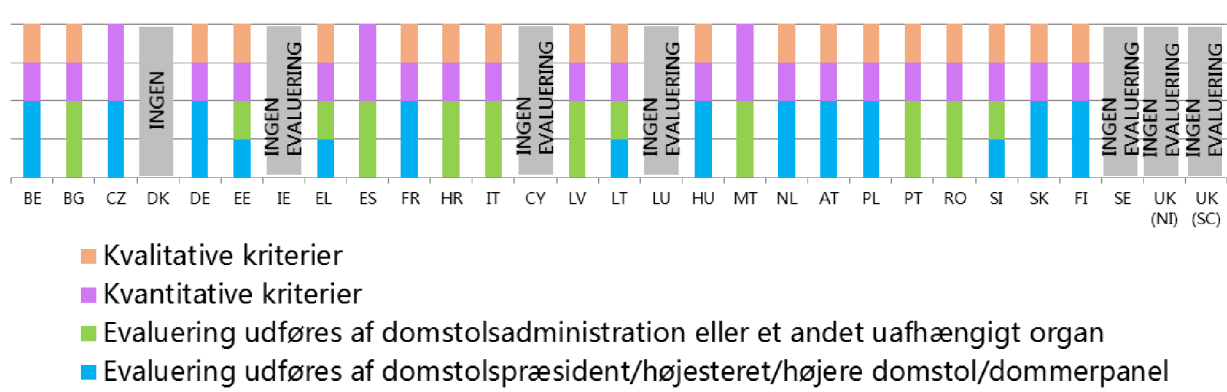

* For hver medlemsstat blev der givet et point, hvis det udøvende organ/parlamentet kan afvise en foreslået kandidat og vælge en anden kandidat blandt de foreslåede. Et point blev givet, hvis det udøvende organ/parlamentet ikke har pligt til at begrunde, hvorfor en dommerkandidat ikke udnævnes. To point blev givet, hvis det udøvende organ kan afvise en kandidat og vælge en anden, og to point blev givet, hvis domstolsprøvelse ikke er mulig, hvis en dommer ikke udnævnes. DE: Ingen data. IE: Regeringen kan udnævne en person, som ikke er opført på listen opstillet af Judicial Appointments Advisory Board, men gør det ikke i praksis. Den endelige udnævnelse foretages af præsidenten, som ikke kan afvise dette. EL (admin): Den endelige udnævnelse foretages af præsidenten, som ikke kan afvise dette. LT: Uden forslag fra retsrådet kan præsidenten ikke udnævne en dommer. Hvis retsrådet giver præsidenten en positiv udtalelse, kan præsidenten træffe den endelige beslutning. Hvis retsrådet giver præsidenten en negativ udtalelse, skal præsidenten følge denne udtalelse, når den endelige beslutning træffes. LU: Der er ingen bindende bestemmelser om dette spørgsmål, men den udnævrende myndighed har indtil videre ikke afvist en dommerkandidat, som er foreslået af Commission du recrutement et de la formation des attaches de justice. PL: Om præsidenten skal give en begrundelse, og om der er mulighed for domstolsprøvelse, hvis en dommer ikke udnævnes, undersøges i øjeblikket af den øverste forvaltningsdomstol. RO: Præsidenten kan kun afvise at udnævne en dommer ved en højere domstol eller en anklager én gang. Det begrundede afslag sendes til det øverste retsråd. SK: Præsidenten kan afvise at udnævne en dommerkandidat, men det er aldrig sket. FI: Hvis præsidenten ikke udnævner den foreslåede kandidat, kan han/hun ikke vælge en anden kandidat, men kan kun udsætte udnævnelsen én gang med henblik på yderligere forberedelse. SE: Hvis regeringen ønsker at udnævne en kandidat, som dommerudvalget ikke har foreslået, skal den indhente en ny udtalelse fra udvalget om denne anden kandidat. UK(EN+WL) og UK(NI): Den udnævrende myndighed er Lord Chancellor (UK's justitsminister), som anbefaler en dommerkandidat, der udnævnes formelt af dronningen. UK(SC): Den udnævrende myndighed er First Minister of Scotland, som anbefaler en dommerkandidat, der udnævnes formelt af dronningen. Hvis First Minister of Scotland afviser en dommerkandidat, kan den forslagsstillende myndighed (Judicial Appointments Board for Scotland) foreslå denne kandidat igen for First Minister.

I figur 58 præsenteres det, hvem der træffer beslutning om evaluering af dommere, og hvilke kriterier der anvendes (f.eks. kvantitative og kvalitative). Hvis retsmyndigheder fastlægger systemer til vurdering af dommere, bør sådanne systemer ifølge henstillingen være baseret på objektive kriterier⁹².

⁹² Hvis retsmyndigheder fastlægger systemer til vurdering af dommere, bør sådanne systemer ifølge henstillingens § 58 være baseret på objektive kriterier. Disse bør offentliggøres af den kompetente retsmyndighed. Proceduren bør give dommere mulighed for at udtrykke deres holdning til deres egne aktiviteter og til vurderingen af disse aktiviteter og for at anfægte vurderinger ved en uafhængig myndighed eller en domstol.

Figur 58: Individuel evaluering af dommere⁹³

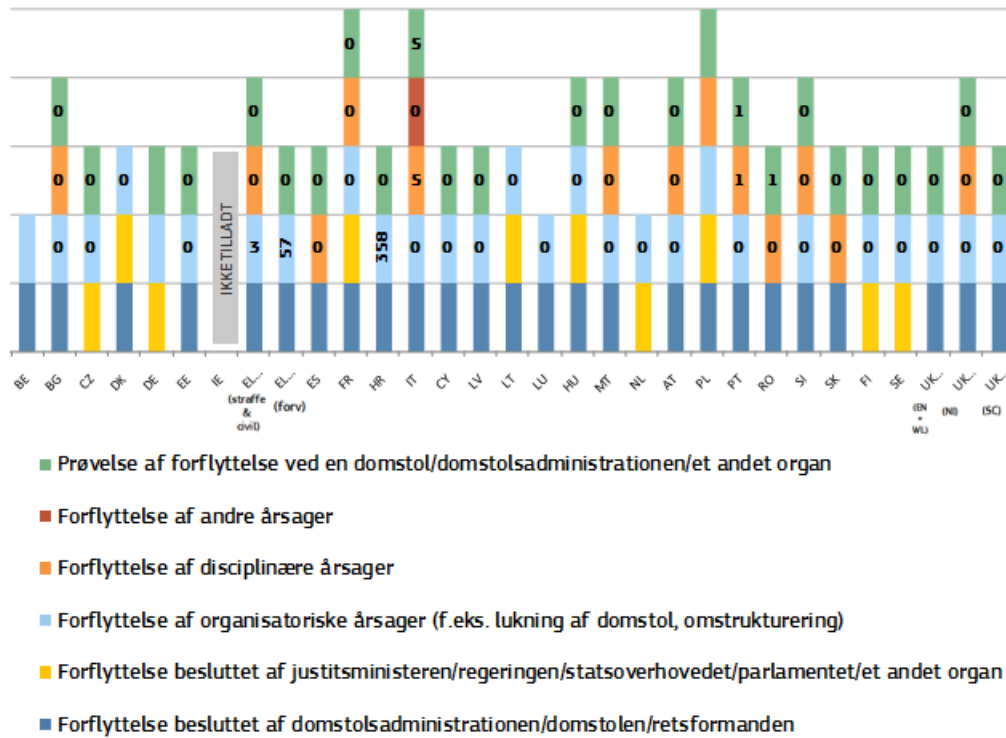
* For hver medlemsstat blev der givet to point, hvis evalueringen blev foretaget af en myndighed eller et organ, og et point blev givet, hvis denne kompetence er fordelt mellem to myndigheder/organer. Et point blev givet, hvis et land anvender kvantitative og kvalitative kriterier, og to point blev givet, hvis kun kvantitative kriterier anvendes. UK (EN+WL): Ingen data. EL: Evaluering af strafferets- og civilrettsdommere udføres af domstolsadministrationen, og evalueringen af forvaltningsrettsdommere udføres af det retslige tilsynsorgan. IT: Strafferets- og civilrettsdommere evalueres efter kvalitative og kvantitative kriterier. Forvaltningsrettsdommere evalueres efter kvantitative kriterier.

Figur 59 viser, om forflyttelse af dommere uden deres samtykke er tilladt, og i så fald hvilke myndigheder der kan træffe beslutningen, begrundelserne for sådanne forflytninger, og hvorvidt det er muligt at klage over en sådan afgørelse. Tallene viser, hvor mange dommere der er blevet forflyttet uden deres samtykke i 2015 af organisatoriske, disciplinære eller andre årsager, og hvor mange der klagede (hvis der ikke er noget tal, foreligger der ingen data)⁹⁴.

⁹³ Data indsamlet ved hjælp af et ajourført spørgeskema udarbejdet af Kommissionen i tæt samarbejde med ENCJ. Svarene fra medlemsstater uden domstolsadministrationer, eller som ikke er medlem af ENCJ, blev indhentet via et samarbejde med Netværket af Præsidenterne for Den Europæiske Unions Øverste Domstole.

⁹⁴ Henstillingens stk. 52 indeholder garantier om dommers uafsættelighed. Dommere bør ikke flyttes til et andet dommerembede, hvis de ikke giver deres samtykke hertil, undtagen i tilfælde af disciplinærsanktioner eller en reform af retssystemets opbygning.

Figur 59: Forflyttelse af dommere uden deres samtykke*⁹⁵ (dommeres uafsættelighed)

* BE: Forflyttelse af organisatoriske årsager kan kun ske internt i en domstol. CZ: En dommer kan kun forflyttes til en domstol i samme instans, en domstol én instans højere eller lavere (i samme retskreds). DE: Forflyttelse af en varighed på højst tre måneder og kun i tilfælde af repræsentation. FR: Justitsministeriet kan i sjældne tilfælde forflytte en dommer af organisatoriske årsager, som f.eks. i tilfælde af lukning af en domstol, eller af juridiske årsager, som f.eks. i forbindelse med tidsbegrænsede udnævnelser (til retspræsident eller specialiserede funktioner). HR: Dommere blev forflyttet som følge af omstruktureringen af domstolene. IT: Tre dommere og magistrater blev af disciplinære årsager forflyttet af CSM (domstolsadministration på det civil- og strafferetlige område), og de klagede alle over forflyttelsen. CPGA (domstolsadministration på det forvaltningsretlige område) kan kun foretage forflyttelse af disciplinære årsager og foretog ingen forflyttelser. LT: Midlertidig forflyttelse, hvis der er et presserende behov for at sikre en velfungerende domstol. RO: Kun midlertidig forflyttelse af en varighed på højst et år som følge af disciplinærsanktioner. FI: Forflyttelse, hvis funktioner inden for den offentlige forvaltning omorganiseres.

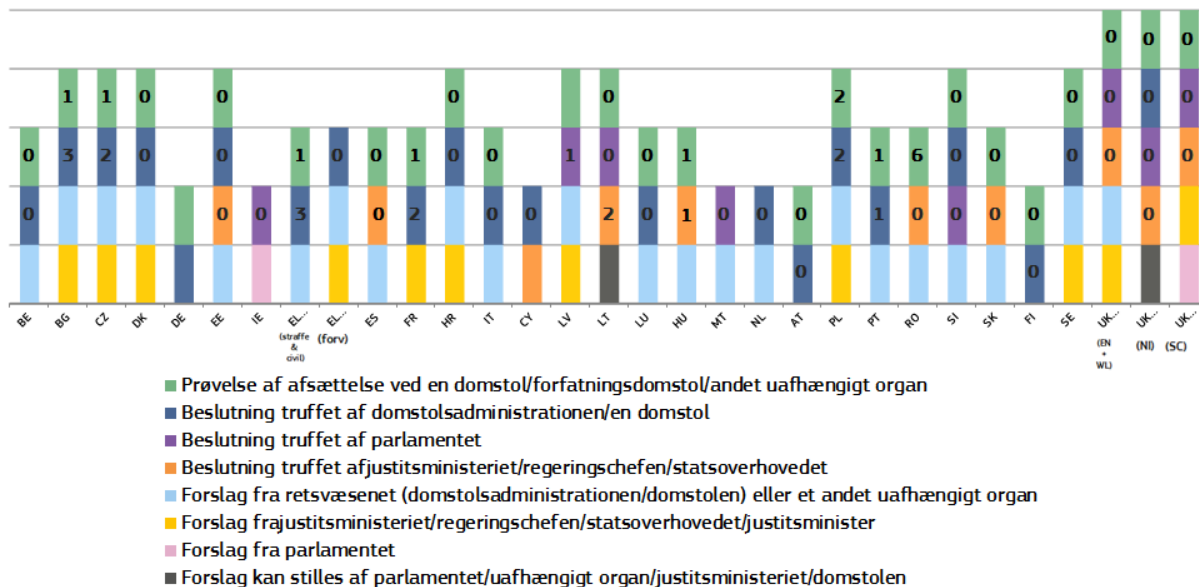
I figur 60 vises de myndigheder, der har beføjelse til at foreslå og træffe beslutning om afsættelse af dommere ved domstole i første og anden instans⁹⁶. Den øverste del af hver søjle viser, hvilken myndighed der træffer den endelige beslutning⁹⁷, og den nederste del viser, hvor det er relevant, hvilken myndighed der foreslår afsættelse, eller hvem der skal høres, inden der træffes en beslutning. Tallene viser, hvor mange dommere (ved alle instanser) der blev afsat i 2015 af et givet organ, og hvor mange der klagede over afsættelsen (hvis der ikke er noget tal, foreligger der ingen data).

⁹⁵ Data indsamlet ved hjælp af et ajourført spørgeskema udarbejdet af Kommissionen i tæt samarbejde med ENCJ. Svarene fra medlemsstater uden domstolsadministrationer, eller som ikke er medlem af ENCJ, blev indhentet via et samarbejde med Netværket af Præsidenterne for Den Europæiske Unions Øverste Domstole. Medlemsstaterne er angivet i alfabetisk rækkefølge efter deres geografiske navne på originalsproget. Højden på søjlerne afspejler ikke nødvendigvis, hvor effektive garantiene er.

⁹⁶ I henhold til henstillingens §§ 46 og 47 skal nationale systemer indeholde garantier mod afsættelse af dommere.

⁹⁷ Det kan være et eller to forskellige organer alt efter begrundelsen for afsættelse eller typen af dommer (f.eks. en retspræsident).

Figur 60: Afsættelse af dommere ved domstole i første og anden instans*⁹⁸

* Tallene viser, hvor mange dommere der blev afsat i 2015 af et givet organ, og hvor mange der klagede over afsættelsen (hvis der ikke er noget tal, foreligger der ingen data). UK (EN+WL): Ingen dommere på fuld tid blev afsat. Kun en dommer på deltid (honorarbaseret) ved en domstol i første instans og 15 ulønnede lægdommere. I nogle lande er det udøvende organ forpligtet enten i henhold til lovgivningen eller praksis til at handle i overensstemmelse med et forslag fra domstolsadministrationen om at afsætte en dommer (f.eks. ES og LT).

– Arbejdet i de retlige netværk –

De europæiske retlige netværk⁹⁹ har fortsat deres undersøgelse af de retsgarantier, der har til formål at beskytte retsvæsenets uafhængighed. I september 2016 blev der gennemført en fælles brainstorming vedrørende retssystemernes kvalitet og uafhængighed med medlemmerne af ENCJ, NPSC og ACA-Europa, hvor Kommissionen opfordrede disse netværk til at udvikle undersøgelsen af effektiviteten af garantierne for retsvæsenets uafhængighed. ENCJ har arbejdet videre med denne undersøgelse (f.eks. af dommers ret til ikke at blive forflyttet og af finansieringen af retsvæsenet) og har udført en ny undersøgelse af dommere (f.eks. vedrørende dommers opfattelse af retsvæsenets uafhængighed, dommers opfattelse af, om udnævnelser og forfremmelser er baseret på dommers evner og erfaringer, osv.). Resultaterne af dette arbejde fremlægges senere i 2017 og vil muligvis indgå i kommende udgaver af resultattavlen.

3.3.4 Oversigt over retsvæsenets uafhængighed

Retsvæsenets uafhængighed er et grundlæggende element ved et velfungerende retssystem. Det er af helt afgørende betydning for at opretholde retsstatsprincippet og sikre en retfærdig rettergang og borgernes og virksomhedernes tillid til retssystemet. Enhver retsreform bør derfor opretholde retsstatsprincippet og overholde de europæiske standarder for retsvæsenets uafhængighed. I resultattavlen vises tendenserne med hensyn til opfattelsen af retsvæsenets uafhængighed og oplysninger om de lovhjemlede garantier, der beskytter dommere i visse situationer, hvor deres

⁹⁸ Data indsamlet ved hjælp af et ajourført spørgeskema udarbejdet af Kommissionen i tæt samarbejde med ENCJ. Svarene fra medlemsstater uden domstolsadministrationer, eller som ikke er medlem af ENCJ, blev indhentet via et samarbejde med Netværket af Præsidenterne for Den Europæiske Unions Øverste Domstole. Medlemsstaterne er angivet i alfabetisk rækkefølge efter deres geografiske navne på originalsproget. Højden på søjlerne afspejler ikke nødvendigvis, hvor effektive garantierne er.

⁹⁹ Navnlig Det Europæiske Netværk af Domstolsadministrationer (ENCJ), Netværket af Præsidenterne for Den Europæiske Unions Øverste Domstole (NPSC) og Sammenslutningen af Statsråd og Forvaltningsdomstole i Den Europæiske Union (ACA-Europa).

uafhængighed kan være i fare.

- I resultattavlen for 2017 præsenteres udviklingen i opfattet uafhængighed ifølge undersøgelser med deltagelse af borgere (Eurobarometer) og virksomheder (Eurobarometer og Det Verdensøkonomiske Forum):
 - Lignende resultater påvises i alle undersøgelser, især for medlemsstaterne med det laveste og det højeste niveau for opfattelsen af retsvæsenets uafhængighed.
 - I WEF-undersøgelsen, som fremlægges for femte gang, påpeges det, at virksomheders opfattelse af uafhængighed er blevet bedre eller er uændret i mere end to tredjedele af medlemsstaterne både sammenlignet med det foregående år og siden 2010. Sammenlignet med 2010 er der sket forbedringer i flere medlemsstater, hvor niveauet for opfattelsen af uafhængighed er lavt (figur 55).
 - Blandt årsagerne til opfattelsen af domstoles og dommers manglende uafhængighed var indblanding eller pres fra regering eller politikere den oftest angivne årsag efterfulgt af pres fra økonomiske eller andre specifikke interesser. Begge årsager gør sig stadig gældende for flere medlemsstater, hvor niveauet for opfattelsen af uafhængighed er lavt (figur 54 og 56).
 - Blandt årsagerne til en god opfattelse af domstoles og dommers uafhængighed udpegede mere end tre fjerdedele af virksomhederne og borgerne (svarende til henholdsvis 38 % eller 44 % af alle respondenter) dommernes status og position.
- I resultattavlen rettes fokus mod bestemte garantier vedrørende dommers status fra deres udnævnelse, evaluering og mulige forflyttelse uden samtykke til deres potentielle afsættelse:
 - I de fleste medlemsstater foreslår domstolsadministrationen eller et andet uafhængigt organ øjensynligt dommerkandidater ved den første udnævnelse af dommere ved domstole i første instans (figur 56). I de fleste medlemsstater udnævner det udøvende organ (f.eks. republikkens præsident eller et andet statsoverhoved, regeringen eller justitsministeren) dommere, og dets beføjelser varierer (figur 57).
 - Med hensyn til den individuelle evaluering af dommere (figur 59) udføres evalueringen i alle medlemsstater af domstolsadministrationen eller retspræsidenter (eller andre dommere). Mens flere medlemsstater ikke evaluerer dommere individuelt, benytter de lande, hvor en sådan evaluering foretages, både kvantitative og kvalitative kriterier.
 - Med hensyn til forflyttelse af dommere uden deres samtykke og afsættelse af dommere ved domstole i første og anden instans kan forflyttede eller afsatte dommere i næsten alle medlemsstater klage over eller anmode om domstolsprøvelse af beslutningen. Ifølge tallene blev kun få dommere afsat eller forflyttet uden deres samtykke i alle medlemsstater, og de fleste forflytninger skyldtes omorganiseringer (figur 59 og 60).

4. KONKLUSION

Efter fem udgaver påvises der i EU's resultattavle for retsområdet for 2017 en række fremskridt: Retssystemernes kapacitet er generelt blevet bedre, en række medlemsstater har vist vilje til at gennemføre retsreformer, Rådet har hvert år rettet henstillinger til visse medlemsstater, retsvæsenet har aktivt samarbejdet med Kommissionen, og Europa-Parlamentet har siden begyndelsen støttet EU's indsats på dette område. Der er stadig udfordringer, og der skal ydes en yderligere indsats for at skabe bæredygtige resultater for borgerne. Retsstatsprincippet og Europas fremtid fortjener en sådan indsats.